
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

GROOTHEID EN VAL

DER

HEEREN VAN ARKEL.

EEN

OORSPRONKELIJK- GESCHIEDKUNDIG- RO-
MANTISCH TAFEREEL.

UIT HET BEGIN DER XV EEUW.

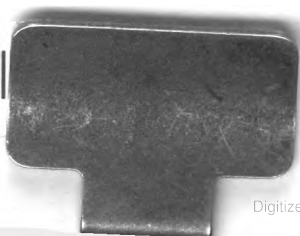
TE GORINCHEM, BIJ
JACOBUS NOORDUYN.

1837.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

0241 8181

GROOTHEID EN VAL
DER
HEEREN VAN ARKEL.

1240

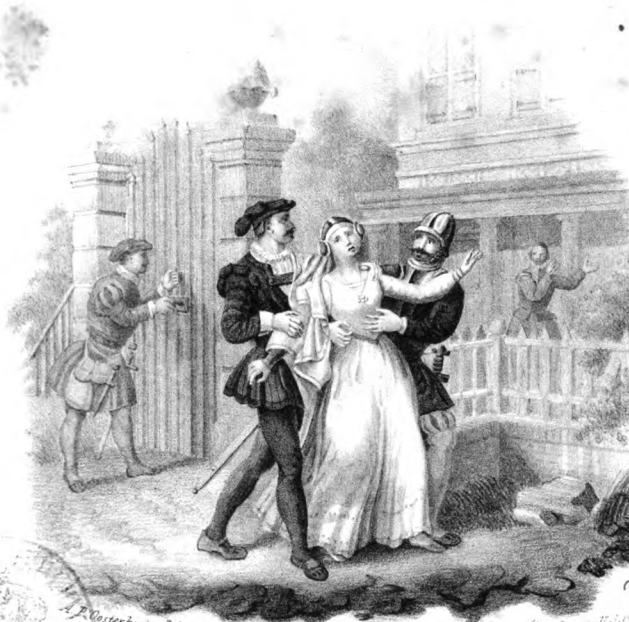
EEN

OORSCHEINLIJK-

GESCHIEDIG

ROMANTISCH

TAFFEEEL.

UIT HET BEGIN DER XVe EEUW.

B1:79.

THE GORINCHEM, BU

JACOBUS NOORDUYN.

MDCCCLXXVII.

MDCCCXXXVII.
 Gedrukt ter Drukkerij van de Uitgever
 te Gorinchem.
 Gorinchem den 3 October 1837.

Digitized by Google

VOORBERIGT.

Bij de beschouwing der weinige gedenkteeken , welke ons nog aan het doorluchtig geslacht herinneren , dat gedurende vele eeuwen deszelfs schepter , met koninklijken luister , over de stad Gorinchem , de Landen van Arkel , Leerdam , Schoonrewoerd en andere gedeelten van de Nederlanden zwaaide , troffen mij meermalen de verbazende lotwisselingen , waar van de laatst overgeblevene mannelijke telg van hetzelfde het offer was , en wekten eindelijk den lust in mij op , om zijne geschiedenis , gedurende mijne uren van uitspanning , in een romantisch tafereel te schetsen. Spoedig ontwaarde ik echter , dat de volvoering van dit ontwerp , vooral door de weinige uren , welke ik daartoe van mijne maatschappelijke betrekkingen , kon afzonderen , meer moeilijkheden opleverde , dan eene oppervlakkige overweging aanvankelijk deed vermoeden. Alleen eene , welligt in dit geval laakbare , zucht , om voor geene onvoorziene zwarigheden in de volvoering van een ontwerp terug te deinzen ,

VOORBERIGT.

deed mij tot de beproeving mijner krachten besluiten, doch het werkje op eene kleinere schaal brengen, dan aanvankelijk mijn voornemen was.

De lezer ontvangte derhalve deze kleine bijdrage uit het gebied der geschiedkundige romans, als proeve eener wijze van bewerking, aanmerkelijk verschillende van d ieweinige lettervruchten, welke het publiek reeds vroeger, zonder naam, zijn aangeboden door

GORINCHEM,

DEN SCHRIJVER.

20 September 1837.

INHOUD.

EERSTE HOOFDSTUK.

Barbaarsche oorlogen. Vriendschap van den Graaf van *Holland* voor Jan van Arkel. Wraakzucht van Graaf Willem jegens denzelven. Jan van Arkel tot verantwoording opgeroepen. Hij verklaart den Graaf van *Holland* den oorlog. Wederkeerige verwoestingen. Heirtocht van den Graaf tegen *Gorinchem*. Bladz. 1.

TWEEDE HOOFDSTUK.

De Graaf van *Holland* nadert de vesting. Ridder Roderik. De keizerlijke burg. Ontvangst van ridder Roderik door Jan van Arkel. Voorloopige bepalingen voor de verdediging. Brasserijen der middeleeuwen. Bladz. 7.

DERDE HOOFDSTUK.

Johan de schildknaap. Zijn verhaal van de drinkebroers. De doolende ridder. Frederik van B*** aan Lodewijk van E***. Een droom. De Graaf van Vernenburg. Agnes de Bloote aan Maria van Liesveld. Bladz. 21.

VIERDE HOOFDSTUK.

Komst der vijanden van van Arkel voor de stad. Eerste aanvallen. Dordtenaars verslagen en vernield. Vriezen en Zeeuwen overhoopgeworpen en verstrooid. Ridder Frederik door Roderik gered. Nederlaag van den

I N H O U D.

Hertog van *Cleef* en *Brederode*. Ridderlijke kampstrijd. Roderik gekwetst. Gevaar der stad door Roderik afgewend. Roderik door van *Arkel* met eene gouden keten beloond. Bladz. 34.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Onrustige gemoedsstemming van den Schepen de *Bloote* en *Agnes*. Algemeene achting voor den dapperen, onbekenden ridder. Verklaring van *Frederik* aan *Roderik*. Bladz. 42.

ZESDE HOOFDSTUK.

Schoonrewoerd verbrand. *Vreeswijk* vernield. Bemiddeling van den Bisschop van *Zuik*. Verdrag. Intogt der Graven van *Holland* en *Oostervant* binnen *Gorinchem*. Praalvertooning van *Jan van Arkel*. Ridder *Roderik* verdwijnt. De Graven van *Holland* en *Oostervant* verlaten *Gorinchem*. Belooningen door *Jan van Arkel* uitgedeeld. *Frederik* vertrekt. *Agnes de Bloote* aan *Maria van Liesveld*. Bladz. 48.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Terugkomst van ridder *Roderik* op het slot van *Everstein*. Zijne moeder. Het heiligste verbond. Bladz. 59.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Dood van den Hertog *Albrecht van Beijeren*. Nieuwe geschillen. List van *Jan van Arkel*. Nieuwe plunderingen. *Gaspaarn*, *Hagestein* en *Everstein* belegerd en verwoest. Verwijdering tusschen *Jan van Arkel* en zijnen zoon. Zamenzwering. *Willem van Arkel* sluit de poort voor zijnen vader. Zijn berouw. Ontvlugt de verraders. De vergiffenis zijns vaders. *Gorinchem* aan Graaf *Willem* overgeleverd. Misnoegen van vele ingezetenen. Hollandsche verraders en *Arkelmannen*. Bladz. 67.

I N H O U D.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Schaking en verlossing van Agnes. Ontvangst van Frederik door zijnen vader. Zijne gevangenschap en vlugt. Terugkomst van Agnes in de armen van haren vader. Bladz. 78.

TIENDE HOOFDSTUK.

Gorinchem door van Arkel overrompeld. Afgestaan aan den Hertog van *Gelderland*. Door dezen verkocht aan den Graaf van *Holland*. Vernietiging van den keizerlijken burg. Bladz. 90.

ELFDE HOOFDSTUK.

De Schepen de Bloote na de terugkomst van Agnes. Nemen de wijk naar hunnen vriend Staesken van Brakel. Bezoek van Frederik. Inval der Hollanders in den Bommelerwaard. Bestorming van het slot te *Brakel*. Ontzet door Frederik. Zijne teleurstelling. Lodewijk aan Frederik. Vergiffenis zijns vaders. Bladz. 99.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Terugkomst van Frederik op het kasteel van Staesken van Brakel. Zijne ontvangst. Hun huwelijk. De dood van den Schepen de Bloote. Nieuwe belegering van het slot. Door de bezetting verlaten en door de Hollanders geplunderd en verbrand. Bladz. 116.

DERTIENDE HOOFDSTUK.

Komst van Lodewijk te *Bommel*. De twist der vrienden door Agnes beslist. Frederik vertrekt naar *Duitschland*. Komst te *Keulen*. Ontmoeting van Jan van Arkel. Verblijf te *Bonn*. Frederik en Jan van Arkel door Roderik uit de handen der roovers

I N H O U D.

verlost. Jan van Arkel vermoedt den oorsprong der geboorte van Roderik. Vertrek naar *Vlaanderen*.

Bladz. 125.

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

De slag van *Blangijs*. Dood van Antonie, Hertog van *Braband*. Jan van Arkel de voornaamste edele van *Braband*. Hij wordt opgeligt en geketend aan den Graaf van *Holland* overgeleverd, gepijnigd en in den kerker geworpen. Genegenheid van den Graaf van *Holland* voor Willem van Arkel. Jonker Willem weigert de hand van Jacoba van Beijeren. Komst van Jan van Beijeren in *Holland*. Zijn verbond met Willem van Arkel. *Gorinchem* bij verrassing ingenomen. Willem van Arkel neemt weder bezit van zijne Arkelschen goederen. Wordt door vrouwe Jacoba aangevallen. Willem van Arkel sneuvelt.

Bladz. 142.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

Overzicht van vorige dagen. Het sterfbed van Vrouwe van Wevelikhoven. Troostelooze toestand van Roderik. De geestverschijning. Roderik verlaat den *Rijn* om den Heer van Arkel uit de gevangenis te verlossen.

Bladz. 154.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

Jan van Arkel in zijne gevangenis te *Zevenbergen*. Door Roderik uit dezelve verlost. Gevecht met de bezetting van het kasteel. Verhaal van Roderik's schildknaap. Roderik's dood. Toegenegenheid van Philips van Bourgondië jegens Jan van Arkel. Hij wordt in zijne Heerlijkheden *Leerdam* en *Schoonrewoerd* hersteld. Sterft.

Bladz. 165.

EERSTE HOOFDSTUK.

Barbaarsche oorlogen. Vriendschap van den Graaf van *Holland* voor Jan van Arkel. Wraaksucht van Graaf Willem jegens denselven. Jan van Arkel tot verantwoording opgeroepen. Hij verklaart den Graaf van *Holland* den oorlog. Wederkeerige verwoestingen. Heirtocht van den Graaf tegen *Gorinchem*.

De aanvang der 15de eeuw kenmerkte zich in ons Vaderland door eenen vloed van rampen, die de oorlogen dier barbaarsche tijden, toen alleen het recht van den sterkste besliste, na zich sleepten. De eenvoudige landman en de burger zagen plotseling de vruchten hunner nijverheid door den alles vernielenden vuurgloed verslonden, en zij moesten zich nog veelal gelukkig achten, wanneer eene overhaaste vlugt hun leven en dat hunner dierbare betrekkingen voor het zwaard der kleine tirannen kon behoeden, welke in die eeuwen van onderdrukking, als oppermagtige gebieders aan het hoofd van schier elke stad, ja enkelen burg stonden. De geringste beleediging, waardoor de hoogmoed van eenen nabuur gekrenkt werd, was voldoende om dezen in het harnas te jagen, onverwachts op de weerlooze ingezetenen te doen aanvallen, en wat niet aan de vernielende vlam-

men werd opgeofferd, als een wettig verkregen buit in hunne sterkte te slepen.

Geen dezer inlandsche oorlogen leverde echter rampzaliger gevolgen op, dan die, welke op dat tijdstip tusschen den Graaf van *Holland*, Hertog *Albrecht van Beijeren*, en den magtigen *Jan van Arkel*, ontbrandde. Duizenden slagtoffers sleepte hij in zijne woede mede, en het ongelukkige *Nieuwpoort* levert op den huidigen dag nog een treurig gedenkteeken op van die rampvolle tijden.

Hertog *Albrecht van Beijeren*, de begunstiger en vriend van *Otto*, Heer van *Arkel*, koesterde na diens overlijden geene mindere toegenegenheid voor deszelfs zoon *Jan van Arkel*; waardoor deze, als het ware, het bestuur van *Holland* in handen had, en al zijne vrienden, van de *Kabeljauwsche* partij, tot de aanzienlijkste ambten verheef, in de plaats der *Hoekschen*, die daarvan ontzet werden. Zijn invloed ging zelfs zoo ver, dat des Hertog's zoon, *Willem van Beijeren*, Graaf van *Oostervant*, een aanklever der *Hoeksche* partij, die zich voor eenige verdrevene edelen in de bres stelde, zich daardoor de ongenade van zijnen vader berokkende, en door den invloed van *Jan van Arkel* verplicht werd de vlugt te nemen.

Na verloop van eenige jaren echter weder met zijnen vader verzoend, en Hertog *Albrecht* door zijne hooge jaren het landsbestuur moede geworden, droeg deze een groot deel van hetzelfde aan zijnen zoon *Willem* over.

Toen dacht graaf *Willem*, dat het oogenblik gunstig was, om zijne sedert jaren sluimerende wraakzucht aan *Jan van Arkel* uit te oefenen. Hij

bewerkte derhalve bij zijnen vader, dat Jan van Arkel ter verantwoording, in zijne betrekking als Stadhouder en Ontvanger-Generaal, werd opgeroepen, welke ambten deze sedert vele jaren had bekleed.

Hierdoor gevoelde de Heer van Arkel zich beledigd, en daar die verantwoording aan zijnen bekenden vijand, Graaf Willem, moest worden afgelegd, weigerde hij zulks stoutweg. De voormalige vriendschap van Hertog Albrecht verkeerde toen in openbare vijandschap. Van Arkel werd van zijne ambten ontzet, en met hem viel aan het stof de geheele Kabeljauwsche partij. Eene aanzienlijke som, welke Jan van Arkel op het slot en de stad *Heusden* had geleend, werd hem door de Hollandsche Graven te huis gezonden; doch daarentegen zijne goederen en heerlijkheden, als *Stolkwijk*, *Haastrecht*, *de Vlist* en andere, die op Hollandschen bodem lagen, verbeurd verklaard, terwijl hij zelf eindelijk uit Holland werd gebannen.

Over dit alles werd Jan van Arkel ten uiterste verwoed, en niet minder ijverzuchtig en magtig dan zijn heer, ontzag hij zich niet, den Hertog zelven het eerst den oorlog te verklaren, gelijktijdig in zijne landen te vallen, en de welvaart van duizenden zijner onderdanen te verwoesten. Een aantal dorpen werden door hem in den Krimpener- en den Alblasserwaard te vuur en te zwaard verwoest, de ingezetenen vermoord of verstrooid, en een rijke buit binnen de muren van *Gorinchem* gesleept.

Hertog Albrecht kon van zijnen kant deze belediging niet ongestraft laten, en den hoovaardigen Heer van Arkel willende tuchtigen, zond hij zijnen

zoon, Graaf Willem, met eene talrijke bende Haarlemmers, Kennemers, Amsterdammers en Gooi-landers naar het land en de eigendommen van van Arkel, die het stadje *Hagestein* aangrepen, de voorstad verbrandden, doch na vergeefsche stormen beproefd te hebben, om hetzelfde geheel te vernielen, naar het land van *Arkel* togen, waarvan zij een gedeelte uitplunderden, verbrandden, en daarna met hunnen roof naar *Vianen* terug trokken, welks Heer zich mede aan de zijde der vijanden van van Arkel had geschaard. Hierover nam Jan van Arkel eene geduchte wraak, waarvan de stad *Nieuwpoort* het slagtoffer werd. Stormenderhand werd deze ongelukkige stad veroverd, in den brand gestoken en tot den grond vernield, zoodat, na verloop van meer dan vier eeuwen, daarvan nog slechts een klein gedeelte is herbouwd. Met eenen rijken buit beladen, keerden toen de overwinnaars binnen *Gorkom's* muren terug.

Graaf Albrecht, verbitterd door de drieste stoutheid des Heeren van Arkel, die vele zijner bezittingen vernielde, zijne landzaten vermoordde of als gevangenen medesleepte, besloot tot eene algemeene heirvaart tegen den trotschen man op te rukken, hem in zijnen eigenen boezem, in de stad *Gorinchem* zelve, aan te tasten, met eene ontzaggelijke magt te verpletteren, en in eens de voor hem zoo geduchte Arkelsche stoutheid uit te roeijen. De krijgsbazuin klonk door het gansche land; uit Henegouwen, Holland, Zeeland en Vriesland werden de ridders met hunne opgezeten en landzaten te wapen geroepen; er werd een verbond met de stad *Utrecht* gesloten, om mede tegen van Arkel op te rukken, waarvoor aan de ingezetenen aan-

zienlijke voorregten in den handel werden verzekerd. De Hertog van *Cleef* werd mede in het verbond getrokken, en er werden bovendien nog eenige duizenden Engelschen in dienst genomen, zoodat de Graaf van *Holland* zich aan het hoofd zag gesteld van een leger van veertig duizend strijders, tot onderhoud van welke, daar zijne eigene schatten reeds waren uitgeput, weder omgeld van de Hollandsche steden moest worden opgenomen, en bovendien eene aanzienlijke leening worden gesloten.

De verbazende krachtsontwikkeling, die de Graaf van *Holland* noodig oordeelde om den Heer van *Arkel* te beoorlogen, getuigt van de aanzienlijke magt, waartoe dit geslacht in dien tijd gestegen was.

Spoedig verspreidde zich de mare der groote wapening van Graaf *Albrecht* door de landen van van *Arkel*; en het was voor *Jan* geen raadsel, wien dit zou gelden, en dat het thans een grooter doel betrof, dan dorpen te verwoesten, en landzaten te plunderen. Het was thans *Gorinchem*, op welks muren *Albrecht* de grafelijke banier wenschte te planten; het was de wijd beroemde, keizerlijke burg, aan de oostzijde van de stad gelegen, dien men wilde vernielen, en tot den grond sloopen, waarin de moedige van *Arkel*, omgeven van een groot getal dappere ridders, waaronder vele uit de Geldersche kwartieren, alsmede een aantal ingezetenen, die allen zeer naauw aan zijn huis verbonden waren, de woede van den Graaf van *Holland* en zijne magtige bondgenooten trotseerde.

Hoe moedig *Jan* van *Arkel* zich ook gevoelde, en hoe weinig de vrees ook door hem gekend werd, was hij echter niet vermetel genoeg,

om niet met bedaardheid al de kansen te berekenen, waarmede hij zou moeten worstelen, en eene krachtsontwikkeling noodig te oordeelen, geëvenredigd aan het gevaar, dat hem bedreigde. Zijn zwager Reimout, Hertog van Gelderland en Graaf van Zutphen, hoezeer niet openlijk voor hem te velde trekkende, was nogtans een magtige bondgenoot, daar een aantal zijner dappere ridders, elk voor zijne eigene reukening, een zeker getal manschappen medebrengende, veldra binnen Gorinchem's muren stroomde. Onder hen bevonden zich Graven en Vrijheeren, die besloten hadden, onder aanvoering van den beroemden Jan van Arkel, den Graaf van Holland en zijnen talrijken bondgenooten het hoofd te bieden. Ook uit Duitschland togen vele ridders naar dien dapperen man, van wiens magt, grootheid en moed, de naam sedert jaren eene luisterrijke verkondiging langs de boorden van den Rijn had uitgebazuind.

Door de tegenwoordigheid der dapperste ridders aangemoedigd, besloten de ingezetenen van Gorinchem mede hun goed en bloed, tot verdediging van hunnen heer, op het spel te zetten.

Spoedig zag men den keizerlijken burg met de stad in zulk eenen geduchten staat van tegenweer gebracht, dat men welgemoed het oogenblik verbeidde, waarin de vijand zou komen opdagen. Ook de sterkten *Gasperne*, *Everstein* en *Hagestein*, alle drie in de nabijheid van *Vianen* gelegen, waarin de landlieden even als in *Gorinchem*, met hunne vervoerbare have de wijk namen, had men van geduchte bezettingen voorzien, met het voornemen, om ook daaruit de naderende vijanden te bestoken.

TWEEDE HOOFDSTUK.

De Graaf van *Holland* nadert de vesting. Ridder Roderik. De keiserlijke burg. Ontvangst van ridder Roderik door Jan van Arkel. Voorloopige bepalingen voor de verdediging. Beschrijving der middeleeuwen.

Den 28. Junij des jaars 1403, verspreidde zich het gerucht door de bedreigde stad, dat de vijanden langs verschillende wegen in aantogt waren. De bruggen werden opgehaald, de poorten gesloten, en aan elk derzelve de wachten versterkt. In de torenspitsen plaatsten zich de torenwachters, en alle voorzorgen waren genomen, om elke beweging van den vijand gade te slaan.

In den avond van dien dag, berigtte de torenwachters van de lage Arkelpoort de nadering van twee ruiters, die in vollen draf het op de stad aanhiel- den. De stralen der zich aan den gezigteinder verbergende zon weerkaatsten, in vereeniging met de zich reeds in helderen glans vertoonende maan, op het glinsterend wapentuig; en weldra was een ridder, gevolgd door eenen enkelen schildknaap, de vesting zoo nabij, dat men hem kon toeroepen.

Otto van Vuren, voor dezen nacht de bevelhebber over dezen post, voerde een gedeelte

zijner magt op de wallen, en naauwelijks was de ridder onder het bereik zijner stem, of hij gebod hem niet nader te komen, alvorens hij zijnen naam en het doel zijner komst te kennen had gegeven. Het zij dat de naderende ridder door den hoefslag van zijn dravend ros zulks niet hoorde, of dat de afstand nog te ver was om op deze vragen te antwoorden; althans ridder Otto maakte zich gereed, om hem met eenen bebloeden kop af te wijzen, toen de ridder, voor de opgehaalde brug genaderd, den gewapenden op de wallen toeriep, dat hij wenschte binnen de vesting te worden gelaten. Toen hernieuwde Otto zijne vraag, waarop de vreemdeling antwoordde, dat hij een onbekende was, ridder Roderik geheeten, die, uit een ver verwijderd oord, zijn zwaard aan de verdediging der vesting en van den roem des Heeren van Arkel wilde wijden; dat hij den vijand slechts weinig vooruit was, wiens brandend spoor zich reeds aan den gezigteinder vertoonde. Dit zeggende, wees hij met zijne speer naar het noorden, en men bespeurde werkelijk de flikkering van vlammen, die elk oogenblik duidelijker werden.

Toen deed Otto de stevige stadspoort op hare zware hengsels draaijen, de bezetting der poort rukte uit, de opgehaalde brug daalde neder, en men liet den vreemden ridder met zijnen schildknaap, onder de noodige, waakzame voorzorg, binnen de poort, waarna de brug weder opgehaald, en de poort achter hem gesloten werd.

Otto bewonderde de schoone krijgsmanshouding des vreemdelings, zijne sierlijke wapenrusting, en bovenal het voortreffelijk, schoon dier, dat hij bereed. Het geheel getuigde van eenen aanzienlijken rang,

waarmede echter het gevolg van eenen enkelen schildknaap weinig strookte.

Hoezeer dit tegenstrijdige Otto van Vuren bevreemdde, haastte hij zich echter den vreemdeling den welkomstgroet binnen *Gorinchem's* muren te brengen; hem uitnoodigende om af te stijgen, en met een glas Bourgonje deze welkomst te bekrachtigen.

De vreemde ridder, een krachtvol jongeling van ongeveer 23 jaren, wiens vurige en doordringende blik reeds den moedigen man kenschetste, bedankte voor de welmeenende uitnoodiging van Otto, en verzocht hem eene herberg aan te wijzen, vermits zijn paard evenzeer naar eenen goeden stal hunkerde, als Johan, zijn schildknaap, naar eene goede keuken, daar beiden eenen grooten rid hadden afgelegd, zonder zich veel te hebben kunnen verwikken; terwijl hij verder verzocht, dat men hem naar den Heer van Arkel zou geleiden.

Otto maakte hem opmerkzaam, dat het uur niet zeer geschikt was, om zich te doen voorstellen; dat, bovendien, op dat oogenblik de Heer van Arkel met de voornaamste hoofden der krijgsbezetting op den keizerlijken burg beraadslaagde over de bepaling der eerste maatregelen tot wering van den vijand, dien men elk oogenblik tegemoet zag. Deze opmerking was echter niet voldoende, om den vreemdeling van zijn voornemen af te brengen; hij drong nu, integendeel, er des te sterker op aan, om dadelijk naar den burg te worden geleid, daar het van belang kon zijn, dat hij gedurende de beraadslaging mededeelde, waar hij de vijanden had ontmoet. De vaste toon, waarop de vreemdeling op zijn verlangden bleef aandringen, in verband gebracht met zijn

aanzienlijk voorkomen, deed Otto besluiten, hem een geleide naar den burg mede te geven.

Terwijl Johan zich met de paarden naar de aangeduide herberg begaf, voerde men den ridder naar de Burg- of Dalempoort, door welke men naar den wijdberoemden burg ging, die, om deszelfs schier onverwinbare sterkte, luisterrijken aanleg, prachtvolle inrigting en grootscheliggig, die dezelve van de zijde der rivier opleverde, den naam van Keizerlijken Burg had verkregen, en waarop het geheele heir Vorsten en Graven, van den oorsprong tot aan de uitwatering van den Rijn, met wangunstige blikken nederzagen.

Op het oogenblik, dat Roderik den geduchten Arkelschen burg naderde, ontwaarde hij eene onrustige klopping in zijnen boezem. Onstuimige aandoe-ningen wegens hetgeen hij weldra zou zien; de hem niet onbekende banden, welke hem aan het huis van van Arkel boeiden, zonder dat hij vermogt de schakels er van te doen kennen; de vrees, dat zijne aandoeningen hem mogten overweldigen, die hij voorgenomen had zorgvuldig in zijnen boezem te smoren; en, eindelijk, het onzekere, op welk eene wijze zijne vermetelheid zou worden opgenomen, om als vreemdeling, wiens eenvoudige naam met geene luisterrijke kwartieren mogt prijken, tot den trotschen Heer van Arkel door te dringen, op een oogenblik, dat hij door eene schaar van aanzienlijke, edele en dappere ridders omgeven was, die welligt met minachting op den jongeling zouden nederzien, van wiens afkomst men zelfs geene inlichting zou kunnen bekomen; van wien door de faam geene enkele ridderlijke daad was rond gebazuind,

waardoor hij eenige aanspraak zou kunnen maken, om met onderscheiding door hen behandeld te worden, of waardoor hij zich een gunstig onthaal had kunnen voorspellen; dit alles bracht hem in eenen onrustigen toestand, want hij gevoelde, dat hij hunnen versmadenden blik met geene onverschilligheid zou kunnen opmerken, terwijl elke twist met de dapperen, die tot verdediging van den Heer van Arkel thans vergaderd waren, geheel in tweestrijd zou zijn met het doel zijner komst.

Buiten de Burgpoort gelaten, geleidde men hem door eene laan van statig opgaande boomen, die hem naar den hoofdingang van den prachtigen burg voerde, waar hij dezelfde belemmering ondervond om binnen te komen, die hij in de stad zelve had ontmoet.

Gedurende de weinige oogenblikken, die Roderik voor de groote poort van den burg vertoefde, waarover de volle maan haar glansrijk licht verspreidde, bewonderde hij den stevigen muur en het aantal sterke torens, waarmede dit eerste gedeelte dezer beroemde sterkte omringd was en verdedigd werd. In zijne jongelingsjaren, had hij menigmaal met aandacht op de afbeelding van dit pronkjuweel gestaard. Met aandoening beschouwde hij dan het trotsche voorkomen, de heerlijke ligging aan den oever der rivier, over welker waterloop zij een onwederstaanbaar gezag scheen uit te oefenen. Een geheime wensch drong in die tijden in zijnen boezem, dat hij zoo gelukkig mogt zijn, binnen deszelfs muren die genoegens te smaken, waarvan het noodlot hem beroofd had. Doch zich in zijnen verderen leeftijd overtuigd hebbende, dat deze wenschen slechts strekten, om hem dat levensgenot nog te verbitteren, hetwelk eene zorgvuldige moeder en eene ritterlijke opvoeding hem aanboden, verbande hij dezelve

uit zijn hart , en kampte met mannelijken moed tegen de indrukken, die daarvan nog waren achtergebleven.

Thans beschouwde hij den burg als krijgsman, en uit dat oogpunt wekte zij eene onbeschrijfelijke bewondering in hem op, daar zich alles in denzelfven vereenigde, wat de vestingbouwkunde te dien tijde in staat was geweest, daar te stellen.

Nog was hij in beschouwing en overdenking verdiept en had hij zich in de mijmeringen van zijnen geest verloren, toen zich, buiten den ingang der poort, een geharnast ridder, met gesloten vizier en uitgetogen zwaard, vertoonde, die hem wenkte nader te komen, en hem, namens zijnen Heer Jan van Arkel, afvroeg, wie hij was en waaraan deze nog op dit uur het bezoek eens vreemden ridders moest toeschrijven.

Door deze aanspraak tot zijn bewustzijn teruggekeerd, en zijne aandoeningen verbergende, gaf Roderik hem ten antwoord, dat zijn verlangen was om in den aanstaanden strijd zijne krachten aan de verdediging van den heroemden Heer van Arkel te wijden; dat hij zich door de Stichtsche benden had moeten heen slaan, om de stad te bereiken; welke benden reeds in de nabijheid waren, zich eenen weg door vuur en zwaard naar de vesting banende.

Met belangstelling hoorde de afgevaardigde het kort, doch krachtvol en mannelijk bescheid van den vreemden ridder, bewonderde de koenheid en het edel voorkomen des jeugdigen helds, stelde hem onder het toezigt van den wachthebbenden officier, en verwijderde zich, om zijnen bevelhebber verslag te doen van hetgeen hij gehoord had.

Weldra verscheen dezelfde ridder weder, en verzocht Roderik hem te volgen, daar hij in last

had, om hem bij de vergaderde ridders binnen te leiden. Toen voerde hij hem door de lange, verwulfsde poort in het eerste gedeelte van den burg, in welks midden eene groote en prachtige kerk was gebouwd, met een koor, bestemd voor de dagelijksche godsdienst-oefening van het huis van van Arkel. Daarop door eene tweede poort dit eerste gedeelte verlatende, stond Roderik voor eene breede gracht, welke het tweede gedeelte van den burg omgaf, waarover eene brug was geslagen, die weder naar eene poort voerde, welke eene zware muur schraagde, die door vier groote, sterige torens verdedigd werd. Ook dit tweede gedeelte doortrekkende, kwamen zij door de vierde poort op nieuw voor eene breede gracht; Roderik zag aan de overzijde derzelve het derde gedeelte van den burg, dat door zeven, schier onwinbare, torens omgeven was. De schoone avond, waarin de maan haar licht met al haren luister ten toon spreidde, gaf hem gelegenheid, om al het verhevene in den aanleg van dezen zoo te regt beroemden en voor hem zoo belangrijken burg te bewonderen. De jongeling was opgetogen bij de beschouwing dezer heerlijke werken der kunst, waarin de magt des bezitters doorstraalde.

Het derde gedeelte van den burg over eene tweede brug binnen getreden zijnde, voerde zijn leidsman hem naar het in deszelfs midden gelegene slot, en door eenige met zware muren omgevene vertrekken tot aan de plaats, waar zich de deuren eener hooge zaal openden, waarin een twintigtal geheel gewapende ridders vergaderd waren. Op den eersten aanblik werd het gezigt van Roderik beneveld door het glansrijk licht, waarvan de verblindende stralen op de schitterende harnassen en blinkende helmen weerkaatsten. De rijkdom, in

den zwaren , doch ridderlijken kamp , dien hij voornemens is met ons te strijden. Hij gaf mij zijn ridderwoord , en zijn edel voorkomen strekt mij ten waarborg , dat zijn rang hem aanspraak geeft om daarop te bouwen ; wanneer derhalve niemand uwer er iets op heeft aan te merken , zou ik voorstellen hem heden eene plaats in ons midden te geven. Hij heeft zich , zoo als gij gehoord hebt , door de vijanden heen geslagen , om zich eenen weg naar de stad te banen ; welligt geeft hij ons meer inlichting , dan wij tot heden van de op kondschap uitgezondene mannen hebben kunnen bekomen.»

De vrijmoedige blik van Roderik en zijne krijgshaftige houding hadden eenen gunstigen indruk op de verzamelde ridders achtergelaten , zoodat zij , bovendien gewoon om slechts zeer zeldzaam de wenschen van hunnen gebiedster te weerstreven , volgaarne in zijnen voorslag toestemden.

Gedurende deze beraadslaging had Willem van Arkel , Roderik naar eene andere zaal gevoerd , die hoewel niet zoo ruim en prachtig ingerigt , echter niet minder getuigde van de weelde , die aan het huis van van Arkel heerschte. Een groote zilveren beker , waarop het wapen met de zestien kwartieren van het beroemde huis prijkte , en waarin de kostbaarste wijn bruiste , werd hem op een zwaar zilveren schenklad aangeboden. Toen hij den schuimenden beker aanvatte , ledigde hij denzelven , met blijkbaaren ernst , op den bloei van het huis van van Arkel , en bood Willem , met levendige belangstelling , zijne vriendschap aan , welke deze , het zij dit uit hoogmoed of uit zijne meerdere koelbloedigheid voortspoot , niet zoo hartelijk aannam , als hem dezelve werd aangeboden. Daar-

op werd hem eene keur van de uitgezochteste koude spijzen voorgezet, waaraan de natuur den krachtvollen jongeling eindelijk noodzaakte eene ridderlijke eer te bewijzen.

Na deze zoo noodzakelijke verkwikking, waardoor ziel en ligchaam gesterkt werden, begaf hij zich weder naar de vergaderzaal, waar Jo an van Arkel aan Roderik het voorstel mededeelde, dat hij in zijne afwezigheid aan de vergadering had te kennen gegeven, en dat het hem tot genoegen strekte hem eene plaats in dezen aanzienlijken kring te kunnen aanbieden. » Het is de wensch van deze vrome ridderschaar, » vervolgde hij, » dat gij de voor u openstaande zitplaats inneemt, waarna wij met belangstelling zullen hooren, wat gij ons ten aanzien onzer vijanden kunt mededeelen. »

Na de gebruikelijke pligtplegingen, nam Roderik, eenigzins schroomvallig, plaats in dezen kring van dapperen, die meest allen door ridderlijke deugden, moed, behendigheid of kracht, zoo wel op het oorlogsveld als in het tournooispel, onverwelkbare lauweren hadden ingeogst, en begon het volgende verhaal:

» Het gerucht der verbazende strijdkrachten, die de Graaf van *Holland* verzamelde, om daarmede tegen het roemrijke huis van van Arkel op te trekken, was door geheel Germanien verspreid. Vele magtige vrienden van dit doorluchtige geslacht snelden met hunne krijgsbenden, tot deszelfs verdediging, naar dezen beroemden burg. Ook ik wenschte mij naar deze kampplaats te begeven. Mijn lot vergund mij echter niet, eenige krijgsknechten te verzamelen, aan welker hoofd ik gewenscht had, u mijne diensten

den zwaren , doch ridderlijken kamp , dien hij voornemens is met ons te strijden. Hij gaf mij zijn ridderwoord , en zijn edel voorkomen strekt mij ten waarborg , dat zijn rang hem aanspraak geeft om daarop te bouwen ; wanneer derhalve niemand uwer er iets op heeft aan te merken , zou ik voorstellen hem heden eene plaats in ons midden te geven. Hij heeft zich , zoo als gij gehoord hebt , door de vijanden heen geslagen , om zich eenen weg naar de stad te banen ; welligt geeft hij ons meer inlichting , dan wij tot heden van de op kondschap uitgezondene mannen hebben kunnen bekomen.»

De vrijmoedige blik van Roderik en zijne krijgshaftige houding hadden eenen gunstigen indruk op de verzamelde ridders achtergelaten , zoodat zij , bovendien gewoon om slechts zeer zeldzaam de wenschen van hunnen gebieders te weerstreven , volgaarne in zijnen voorslag toestemden.

Gedurende deze beraadslaging had Willem van Arkel , Roderik naar eene andere zaal gevoerd , die hoewel niet zoo ruim en prachtig ingerigt , echter niet minder getuigde van de weelde , die aan het huis van van Arkel heerschte. Een groote zilveren beker , waarop het wapen met de zestien kwartieren van het beroemde huis prijkte , en waarin de kostbaarste wijn bruiste , werd hem op een zwaar zilveren schenklad aangeboden. Toen hij den schuimenden beker aanvatte , ledigde hij denzelven , met blijkbaaren ernst , op den bloei van het huis van van Arkel , en bood Willem , met levendige belangstelling , zijne vriendschap aan , welke deze , het zij dit uit hoogmoed of uit zijne meerdere koelbloedigheid voortsproot , niet zoo hartelijk aannam , als hem dezelve werd aangeboden. Daar-

op werd hem eene keur van de uitgezochteste konde spijszen voorgezet, waaraan de natuur den krachtvollen jongeling eindelijk noodzaakte eene ridderlijke eer te bewijzen.

Na deze zoo noodzakelijke verkwikking, waardoor ziel en ligchaam gesterkt werden, begaf hij zich weder naar de vergaderzaal, waar Jo an van Arkel aan Roderik het voorstel mededeelde, dat hij in zijne afwezigheid aan de vergadering had te kennen gegeven, en dat het hem tot genoegen strekte hem eene plaats in dezen aanzienlijken kring te kunnen aanbieden. » Het is de wensch van deze vrome ridderschaar, » vervolgde hij, » dat gij de voor u openstaande zitplaats inneemt, waarna wij met belangstelling zullen hooren, wat gij ons ten aanzien onzer vijanden kunt mededeelen. »

Na de gebruikelijke pligtplegingen, nam Roderik, eenigzins schroomvallig, plaats in dezen kring van dapperen, die meest allen door ridderlijke deugden, moed, behendigheid of kracht, zoo wel op het oorlogsveld als in het tournooispel, onverwelkbare lauweren hadden ingeoogst, en begon het volgende verhaal:

» Het gerucht der verbazende strijdkrachten, die de Graaf van *Holland* verzamelde, om daarmede tegen het roemrijke huis van van Arkel op te trekken, was door geheel Germanien verspreid. Vele magtige vrienden van dit doorluchtige geslacht snelden met hunne krijgsbenden, tot deszelfs verdediging, naar dezen beroemden burg. Ook ik wenschte mij naar deze kampplaats te begeven. Mijn lot vergunde mij echter niet, eenige krijgsknechten te verzamelen, aan welker hoofd ik gewenscht had, u mijne diensten

aan te vinden. Alleen gevolgd door mijnen schildknaap, moest ik den meesten speed maken, om nog vóór de indringing der stad binnen dezelve te kunnen komen. Den noorder Lingendijk bereikt hebbende, vervolgde ik mijnen weg naar deze vesting, toen ik, in de nabijheid van *Asperen*, waar de Stichtsche benden reeds waren doorgedrongen, vier van hunne speerruiters ontmoette, die mij den doortogt schenen te willen betwisten. Er bleef mij geene andere kans over, dan hen te bestrijden, of in het Geldersche terug te keeren, en eenen anderen weg op te sporen, die nog door geen uwer vijanden bezet was, en langs welken ik denzelve berovenen burg zou kunnen bereiken. Ik woude echter te laat te zullen aankomen, en verzocht van de trouwe hulp van mijnen schildknaap, besloot ik tot den ongelijken strijd. Wij renden op den vijand los, en na er twee uit den zadel te hebben geligt, namen de beide overigen de vlugt. De gevallen vijanden waren zwaar gewond; doch de een, een ridder en bevelhebber, die op leederschap scheen te zijn, gaf mij op mijne vragen te kennen, dat morgen ochtend het geheele heir der verbondene vijanden tot voor de stad zou zijn opgerukt, en alle toegangen tot dezelve bezet hebben. Toen in de verte een grooter getal speerruiters ontwarende, die op ons afkwamen, sprongen wij weder in den zadel, en hadden onze behoudene aankomst in de stad alleen aan de vliegheid onzer paarden te danken, daar wij onze vijanden weldra uit het gezicht verloren, doch overal achter ons de vernielende vlam bespenurende, die hunnen optogt vergezelde.»

De Heer van *Arkel*, thans het woord hervattende, zeide: » Dappere ridders! de eensluitende berigten

verplichten ons tot eene dadelijke beraming der maatregelen, om onze vijanden morgen behoorlijk te kunnen ontvangen. Ingevolge onze gemaakte bepalingen, zal de Graaf van Vernenburg zorg dragen, dat de wachten aan de poorten heden nog verdubbeld worden, en dat zich met het aanbreken van den dag de lansdragers op de markt bevinden. Jonkheer van Rijda zal morgen het bevel voeren aan de lage, en van Bergen aan de hooge Arkelpoort, Dirk van Lijnden aan de Kanselpoort, van den Boetzelaer aan de Wolfersche poort, Kriekenbeek aan de St. Christoffelpoort, van IJzendoorn aan de Blaauwe poort, en van Varik aan de Dalempoort, terwijl gij allen heden avond mijne gasten zult zijn, om den beker op het welslagen onzer vereenigde pogingen te doen rondgaan; waartoe ik hoop, dat ridder Roderik ons ook wel zijne hulp zal willen verleenen.»

Roderik bedankte echter voor deze uitnoodiging; zijn gemoed werd door te veel verschillende aandoeeningen geslingerd, dan dat het hem mogelijk zou zijn geweest, om aan het vrolijke avondmaal deel te nemen, waaraan de dappere vrienden van den Heer van Arkel zich voorstelden alle eer te bewijzen. Onder voor-geven van vermoeidheid, verzocht hij zich weder stadwaarts te mogen begeven, en weigerde evenzeer om aan de uitnoodiging van Jan van Arkel te voldoen, die hem een verblijf op den burg aanbood. Toen wilde zijn tegenwoordige gebieder hem met het bevel over eene bende lansdragers vereeren, doch ridder Roderik verzocht om de gunst, van bij geene geregelde benden geplaatst te worden, waarvan de dienstplicht hem soms aan de stad zoude boei-

jen, op' een oogenblik, dat er elders lauweren te plukken waren. Hij verzocht derhalve liever onder het onmiddellijk bevel van den Heer van Arkel te staan, verklarende, dat hij hem steeds op de plaats zou vinden, waar het gevaar hem riep. Deze ridderlijke geest beviel den roemzuchtigen Heer van Arkel, die den jeugdigen held met bewondering aanstaarde, en zijn verzoek inwilligde, terwijl hij hem den tegenwoordig zijnde Graaf van Vernenburg aanbeval, wien het oppertoezicht over de berende stad was opgedragen.

De beraadslaging toen opgeheven wordende, werden de ridders naar eenen rijk voorzienen disch geleid, waar het grootste gedeelte van den nacht in vrolijkheid werd doorgebracht, en men zich in het genot van den wijn baadde, overeenkomstig de ridderlijke gewoonten der middeleeuwen, waarin onmatig zwelgen en brassen zich veelal aan ridderlijke dapperheid paarde, zonder zich om eenig dreigend gevaar te bekommeren.

DERDE HOOFDSTUK.

Johan, de schildknaap. Zijn verhaal aan de drinkebroers. De dolende ridder. Frederik van B * * * aan Lodewijk van E * * *. Een droom. De Graaf van Vernenburg. Agnes de Bloote aan Maria van Liesveld.

» **H**et was waarachtig wel de moeite waard, » bromde Johan in zich zelve, » dat mijn heer zoo veel haast moest maken en nog een paar schelmen de ribben breken, om toch maar spoedig dit hondenhek te bereiken, waar alles reeds zoo vol is, dat ik naauwelijks een plaatsje voor onze goedschimmels kan vinden. Arme dieren! na zoo dapper uwe hoeven aan die Stichtsche gaauwdieven te hebben laten zien, is er naauwelijks een plaatsje voor u overgebleven om te rusten. Maar laat ons nu eens zien, of wij zelve het wel veel beter zullen hebben. »

Onder deze alleenspraak begaf zich Johan naar de algemeene drinkkamer, waar zich een aantal vrolijke gasten, schildknappen en bedienden van ridders bevonden, die dezer dagen uit *Gelderland*, de Rijnprovincien en andere Duitsche streken, op de faam van van Arkel's roem en rijkdom, waren toegesnel, om in de kansen van eenen bloedigen oorlog te deelen.

Zij maakten , in de afwezigheid hunner heeren , goede sier , en meest allen hadden hunne kannen duchtig aangesproken. Er werd geen acht op den binnenkomende geslagen , tot dat Johan , met eene krachtige stem , het bevel uitvaardigde , om hem spoedig wat op te disschen , daar hij gedurende het grootste gedeelte van den dag en den avond nog niets genuttigd had. Hierop draaiden zich veler hoofden , die de spierkrachten nog in bedwang hadden , naar den laatst aangekomene. Die goede slokkers konden zich de mogelijkheid maar niet voorstellen , hoe men op eene plaats , waar men op de beurs van zijnen heer slechts te bevelen had , aan iets gebrek kon hebben. Zij , die nog het beste het gebruik hunner zinnen hadden , vroegen Johan , van waar hij dan zoo laat kwam opdagen , dat hij zijne kostelijke maag zoo had moeten verwaarloozen , waarop deze hun te kennen gaf , dat hij heden met zijnen ridder eenen rid van zestien uren had afgelegd , en in het voorbijgaan nog een paar Utrechtsche brandstichters in het stof had doen bijten , die hun den vrijen doortogt hadden willen betwisten.

Bij het hooren spreken over Utrechtsche brandstichters , schaarde zich de groep al zwaaijende rondom den spreker , en overlaadde hem met vragen , waar hij dan den vijand had ontmoet ; en weldra zag Johan een nieuw tijdperk voor zich geopend , om zich bij voortduring in het vasten te oefenen , indien hij op al de vragen had willen antwoorden , waarmede men hem bestormde , zoodat hij besloot er even kloekmoedig door henen te slaan , als hij door de Utrechtsche speerruiters had gedaan , en derhalve verklaarde hij geene hunner vragen te zullen beantwoorden , voor dat hij , door het gebruik van eenige

hartversterkende middelen, daartoe de noodige krachten had verzameld, en zette zich, zonder verder te spreken, aan de uitvoering van zijn ontwerp, waartoe de bouwstoffen inmiddels in der haast bij elkander waren gebragt.

Zich behoorlijk te goed gedaan hebbende, voldeed Johan eindelijk aan de herhaalde aanzoeken, en vertelde aan de drinkebroers het gebeurde bij *Asperen*, en hetgeen zij van den verslagene vernomen hadden. Het berigt, dat de vijand reeds den volgenden dag met zijne geheele magt de stad berend zou hebben, was allen niet even smakelijk, daar eenigen liever hunne krachten tegen de kannen hadden gemeten, die hun zoo heerlijk ten dienste stonden; doch hunnen angst achter een luidruchtig snoeven willende verbergen, dischten juist zij vele heldendaden op, die er nog nimmer eene hadden zien bedrijven, in plaats van ze zelve uit te voeren, terwijl de ware moedigen gelaten den storm te gemoet zagen, die hen reeds zoo nabij was.

Daar onder de verschillende gesprekken de glaasjes niet vergeten werden, en er aan alles een einde komt, zoo ontbrak hun eindelijk ook het spraak- en aan velen het drinkvermogen, weshalve elk, zoo goed en kwaad als hem zulks mogelijk was, een goed heenkomen zocht.

Johan verbeidde nog steeds zijnen heer, en was eindelijk van vermoeidheid in slaap gevallen. Ook was alles in de stad in diepe rust; eene rust, die de voorhede van den woedenden storm scheen te zijn, welke zich boven de bedreigde stad zamenpakte. Eene enkele stem der wakende krijgslieden, die elkander toeriepen, of van hen, die door hunnen roes bedwelmd

langs de straten zwierven, en hunne verblijfplaatsen trachtten te bereiken, liet zich hooren. Een ridder toefde ook nog aan het einde der straat, waar hij, in diepe gedachten verzonken, het flauwe licht aanstaarde, dat door een der vensterramen glinsterde van het prachtige huis, hetwelk met deszelfs fraaijen tuin, door een sierlijk hek omgeven, tegen over deze straat stond.

Eindelijk verdween ook deze schemering, en scheen zich alles ter rust te hebben begeben.

Nog eenige oogenblikken staarde de ridder naar de plaats, waar het laatste schijnsel zich had vertoond, en verwijderde zich, op het geluid van naderende voetstappen, met langzame schreden.

Het was Roderik, die, tot bedaring van den storm, waarmede verschillende aandoeningen in zijne ziel bruisten, na den burg te hebben verlaten, de stad rondwaaide, en den ridder in zijne bespiegelingen stoorde. Deze was geheel in gepeins verzonken, zoodat Roderik reeds naast hem ging, voor dat hij hem scheen op te merken.

Deze ontmoeting bragt Roderik uit den maalstroom, waarin zijne denkbeelden hem hadden doen vervallen, en gevoelende dat het tijd was om zich ter rust te begeben, vroeg hij den vreemden ridder naar het verblijf, dat hem door Otto van Vuren te kennen was gegeven, en waar Johan, in afwachting van zijnen heer, zich aan eenen onbezorgden slaap had overgegeven.

Deze vraag bragt den dolenden ridder weder tot zich zelve, en gaf hem de overtuiging, dat hij, die dezelve tot hem rigtte, een vreemdeling was, hetwelk echter op dit tijdstip geene verwondering baarde

daar derzelver getal elk uur van den dag vermeerderde. Met minzame bereidvaardigheid bragt hij *Roderik* in zijn nachtverblijf, en voor dat zij hetzelfde bereikten, had het gesprek reeds zulk eene vertrouwelijke wending genomen, dat zij, onder de belofte van elkander weder te zien, als oude bekenden afscheid namen.

Roderik liet zich zijne slaapkamer aanwijzen, en hoe bekrompen dezelve ook voor de laatst aangekomenen ware, verloor hij echter door de vermoeijenissen, welke hij dien dag het hoofd had moeten bieden, weldra de verschillende beelden uit het oog, die zijnen geest nog bezig hielden, en viel in eenen verkwikkenden slaap.

*Frederik van B*** aan Lodewijk van E***.*

Door mijn vertrek naar *Gorinchem*, op het oogenblik, dat de stad door den Graaf van *Holland*, vergezeld van sommige mijner vrienden, wordt bedreigd, ziet gij dat mijne liefde voor de schoone *Agnes* meer vermogt, dan uwe welmeenende raadgevingen. Het denkbeeld, dat zij in eene belegerde stad aan al de gevaren, die daarmede vergezeld gaan, zou zijn blootgesteld, zonder dat ik daarin deelde; de mogelijkheid, dat de stad mogt zwichten, en zij de prooi van eenen woesten overwinnaar kon worden, zonder dat ik tot hare bescherming kon toesnellen, was mij onverdragelijk. Geene wraak van den Graaf, geene vrees voor den vaderlijken toorn, kon mij terughouden. Ik wilde mij overtuigen, dat zij, vóór het beleg, de wijk naar *Gelderland* had genomen, en dan wilde ik in stilte deze muren weder verlaten. Zij schijnt echter niet te hebben kunnen be-

sluiten, om in dit gewigtige oogenblik haren vader te verlaten, wiens tegenwoordigheid, naar ik verneem, in dit tijdstip noodzakelijk is.

De enkele blik, dien ik voor twee jaren op het prachtige tournooi te 's *Gravenhage* van haar mogt opvangen, en waarin ik eenen hemel aanschouwde, besliste het lot van mijn geheele leven. O! nog is mij de herinnering aan dat oogenblik eene zaligheid, toen ik, na Jonker van Brederode uit den zadel te hebben geligt, uit haren mond eenige loftuitingen wegens mijne behendigheid en kracht mogt opvangen. Toen ware ik in staat geweest, in driesten overmoed, den handschoen voor de geheele vergaderde ridderschaar neder te werpen. Slechts eens na dien tijd heb ik de Arkelsche vesting bezocht, en het engelachtige wezen gezien en gesproken, waaraan mijn aanzijn onherroepelijk verbonden is, en zonder hetwelk ik mijn leven aan den minsten schildknaap zou prijs geven. Zij herinnerde zich den jongeling nog, wien zij haren lof had waardig gekeurd.

Als een onbekend ridder, die alleen door den oorlogsroem werd gedreven, om aan dezen strijd deel te nemen, heb ik mij onder de banier van van Arkel geschaard, en ben met vele andere vreemdelingen, door Jan van Arkel gunstig ontvangen.

Heden avond wendde ik mijne schreden naar dat gedeelte der stad, waar zij met haren vader woonde, om haar, zoo mogelijk, onopgemerkt te zien. Meermalen meende ik hare schaduw te ontwaren, doch ik had den moed niet mij bij haar aan te melden, of van mijne tegenwoordigheid kennis te geven; doch met de laatste schemering van het licht, verdween ook mijne ijdele hoop, van haar, al was het dan ook

slechts op eenen grooten afstand, te zullen zien.

Thans ben ik weder geheel aan al de kwellingen eener verschrikkelijke onzekerheid ter prooi, duizendmaal smartelijker dan de bewustheid van het ongeluk zelf. En toch zal het mij aan moed ontbreken, om dien onzekeren toestand te doen eindigen, daar ik mij evenmin aan haren vader durf verklaren, die een der ijverigste aanklevers der Kabeljaauwschen en ten naauwste aan Jan van Arkel verbonden is, als aan den mijnen, die, zoo als gij weet, met geestdrift voor de Hoekschen blaakt, en met de meeste gehechtheid den Graaf van *Holland* aankleeft. Welk een poel van jammeren heeft de rampzalige twist dezer twee magtige partijen niet reeds doen geboren worden! Thans benevelt zij ook mijn geluk in de toekomst, doch de tijd, die rozen baart, kan ook hier onvoorziene omstandigheden doen geboren worden, waaruit nog eene zaligheid voor mij kan voortvloeijen. Dit is het eenige anker mijner hoop, waaraan ik mij met hart en ziel blijf hechten, en dat mij de kracht schenkt, om mijn noodlot moedig het hoofd te bieden.

Maar dit anker moet dan ook deszelfs volle kracht op mij uitoefenen, zal de stroom der vertwijfeling mij niet medeslepen, want gestadig zweeft het beeld van mijnen vader mij voor den geest. Mijn geweten beschuldigt mij van de smart, die mijn stap, wanneer hij daarvan kennis draagt, hem zal veroorzaken. Ach, *Lodewijk*! troost den ongelukkigen vader over het tijdelijk gemis van zijnen zoon; zeg hem, dat geene zucht, om mij tegen zijne gevoelens te wapenen, mij tot den vijand van den Graaf heeft gemaakt; dat de staatkunde geheel vreemd aan mijne handelingen is; maar dat een onoverwinnelijke hartstogt, die niet

dan met mijn leven kan eindigen , mij in eenen on-
 dankbaren zoon heeft herschapen. Verzwijg hem
 nog den naam van het voorwerp mijner liefde ; wend,
 zoo veel als in uw vermogen is , zijnen haat van mij
 af ; vertoon hem in het verschiets de mogelijkheid ,
 dat zijn zoon zich weder aan zijne voeten mag komen
 werpen , om vergiffenis van hem af te smeeken ; dat
 onterve , dat hij K a r e l al zijne bezittingen schen-
 ke , dit zal ik met gelatenheid aanschouwen ,
 maar dat nimmer zijn vloek mij treffe ! Ach , L o -
 d e w i j k ! mijn gezicht wordt beneveld , eene ijs-
 koude rilling vliegt mij door merg en beenen ! .
 Een vadersvloek ! O , God behoeft mij daarvoor !
 , Vaarwel , L o d e w i j k ! en beklaag uwen ongeluk-
 kigen , gefolterden vriend

F r e d e r i k .

Afgemat van vermoeijenis , bedwelmd door de ver-
 schillende hartstogten , die hem gedurende het schrijven
 bestormden , verviel F r e d e r i k in eenen staat van
 wezenloosheid , waarmede hij insluimerde. Maar ook
 toen nog genoot zijne ziel geene rust. De akeligste droom-
 beelden vervulden zijnen geest , tot dat hij eindelijk
 hevig schrikkende opsprong. Op dat oogenblik droom-
 de hij , dat hij knielende zich met zijne A g n e s voor
 zijnen vader nederwierp , hem om vergiffenis en zijnen
 zegen smeekte , en dat beiden met verachting door
 den ouden man werden teruggestooten.

Ontroerd staarde de jongeling voor zich , en had
 moeite om zich te overtuigen , dat het slechts een
 droom , maar ook een verschrikkelijke droom was ge-
 weest , en dat het dreigend beeld zijns vaders niet
 voor hem stond.

De korte zomernacht was inmiddels voor den aanbreekenden dageraad geweken; weldra ontsluisjerde de zon in het oosten met majesteit hare gloeiende stralen, en hoorde men het gewoel op de straten zich vermeerderen, door de beweging der krijgslieden, die, volgens de bevelen van Jan van Arkel, zich op de markt verzamelden.

Het steeds meer levendig wordende krijgsrumoer herstelde het denkvermogen van ridder Frederik en de kalmte in zijn gemoed. Thans vertoonde zich ook weder het beeld van Agnes voor zijnen geest, en stelde hij zich haar lot voor oogen, wanneer de benden van den Graaf van *Holland* binnen de bedreigde stad mogten doordringen. Krampachtig greep hij naar het afgelegde zwaard, was spoedig geheel gewapend in het midden van meer dan duizend lansdragers, die reeds op de markt vergaderd waren. Boven deze nog verward door elkander wemelende krijgslieden, ontwaarde men den wapperenden vederbos van den onvermoeiden Graaf van *Vernenburg*, op zijn moedig ros gezeten, die zich ook daar reeds bevond, om op de naauwkeurige uitvoering zijner, den vorigen avond nog uitgevaardigde bevelen, een wakend oog te houden. Zoodra hij ridder Frederik zag naderen, wendde hij zich tot hem, ten einde hem eene vaste bestemming te geven, waartoe men, door zijn kort verblijf binnen de vesting, nog niet was overgegaan. Thans stelde hij hem aan de inmiddels opgekome ne hoofdlieden der lansdragers voor, en gaf hem de vervulling eener betrekking in hun midden.

Agnes de Bloote aan Maria van Liesveld.

Lieve Maria! dit is welligt voor eenen gernimen

tijd het laatste bericht, dat ik u van onzen toestand kan doen toekomen; ja, welligt het laatste in mijn leven; want wie durft de gevolgen berekenen, die er uit den aanstaanden oorlog kunnen voortvloeijen; alles wat ik van de wapening van den Graaf hoor, de middelen van verdediging, die onze Heer bezit, dan voorspel ik mij een tooneel, waarvan mijn hart terug beeft, waarvan ik het einde niet kan overzien, en dat ik gaarne zou ontvlugten. Doch, lieve Maria! kan of mag ik mijnen bejaarden vader in deze oogenblikken alleen laten, en de oude man, die reeds zoo vele jaren de schepenstoel heeft bezet, wil zijne medeburgers niet in den nood verlaten, en waarlijk, hoe gaarne ik de onberekenbare rampen wilde ontvlieden, die ons het aanstaande beleg doen vreezen, zegt eene stem in mijn binnenste, dat mijn vader zijnen pligt doet, en het mij onaangenaam zou zijn, indien ik dacht, dat het mogelijk ware, dat hij dien verzaakte. Wat dan ook de gevolgen mogen zijn, de pligt van mijnen vader roept hem in het midden der bedreigde stad, en mijn pligt gebiedt mij hem in deze oogenblikken van gevaar niet te verlaten.

Het is hier thans een gewoel, waarvan men zich geen denkbeeld kan maken. Dagelijks ziet men honderden vreemdelingen, aan het hoofd van kleinere of grootere benden, van het hoofd tot de voeten gewapend, binnen onze stad komen, die, of om het geld of om de eer van onder onzen veelvermogenden Heer van Arkel te strijden, hem hunne diensten komen aanbieden. Deze, geholpen door den Graaf van Vernenburg waartoe Burgemeester en Schepenen almede volijverig de hand leenen, voorziet geregeld in alles. Nimmer komt mijn

vader te huis, of hij heeft mij een aantal ridders op te noemen, die met hunne schildknapen, landzaten of gehuurde krijgslieden zijn binnengekomen, en de goede man ziet wel met eene ernstige bekommerning het aanstaande beleg te gemoet, maar verheugt zich toch, wanneer hij er kan bijvoegen, dat zij allen verzorgd en gehuisvest zijn; want dit is thans uiterst moeilijk, en drukt de burgers zeer zwaar.

Heden verhaalde mijn vader mij, tot mijne niet geringe verbazing, dat een ridder, van wien wij, ongeveer een jaar geleden, een bezoek ontvingen, zich mede onder de banier van van Arkel had geschaard. Nu zult gij, lieve Maria! er weinig vreemds in vinden, dat een ridder, van wien wij vroeger een bezoek ontvingen, de zijde van van Arkel heeft gekozen, maar weet, dat deze jongeling dezelfde is, die den zoo zeer ervaren ridder Walrave van Brederoode, voor twee jaren, op het tournooi te 's *Gravenhage* overwon, en dien wij toen nog gesproken hebben. Hij herinnerde mij gepasseerde jaar aan dit voorval, en scheen veel waarde aan dat oogenblik te hechten. Ik herkende hem dadelijk; zijn edel voorkomen, waarmede de bedeesde opslag zijner oogen, hoezeer niet van vuur ontbloot, in strijd scheen te zijn, was mij nog niet geheel ontgaan. Doch, indien ik mij wel herinner, is het geslacht van den ridder de Hoekschen toegedaan en dit is het, waarom het mij zoo bevreemdt, dat hij zich onder de banier van van Arkel heeft geschaard. Indien zijne woorden bij het laatste bezoek welgemeend waren, en waarom zou ik hem niet gelooven? dan verwacht ik spoedig een bezoek van hem, en hier verlang ik ook sterk naar, daar ik dan welligt de redenen gewaar

word, die hem onder de tegenwoordige vijanden van zijnen Vorst hebben doen rangschikken; ook is het niet onaangenaam, dat zich onder onze verdedigers zulk een behendig en krachtvol jongeling bevindt als hij bij het tournooispel heeft getoond te zijn; doch van eene andere zijde beschouwd, doet het mij weder leed, dat zulk een schoon en jeugdig ridder zich roekeloos in eenen oorlog waagt, waar hij zich wellicht buiten had kunnen houden; doch te oordeelen naar den toevloed van liefhebbers, om mede in het worstelperk van twee magtige heeren te treden, moet het bloedvergieten voor de mannen al zeer vermakelijk zijn, waarom ik hen allen zou kunnen haten.

Ik weet niet, lieve Maria! of ik u dezen nog zal kunnen toezenden; want hoezeer mijn vader, die zich reeds te bed bevindt, mij heeft gezegd, dat een ossenkooper, die morgen ochtend de stad verlaat, denzelven nog zal kunnen medenemen, zoo was echter heden avond het gerucht reeds algemeen verspreid, dat morgen de stad door den vijand zal zijn ingesloten; ingesloten door eenen vijand, die den ondergang van een magtig huis schijnt gezworen te hebben, en waarvan wij, weerlooze schepselen, welligt het slagtoffer zullen worden. Dit denkbeeld doet mij huiveren, en maakt mij het scheiden van u moeilijk, daar de vrees mij bekruipt, dat dit afscheid welligt voor eeuwig is. Doch het is reeds laat; eene doodsche stilte, die om mij heerscht, schijnt mij tot rust uit te noodigen. Ik wil hare stem dan ook niet langer weerstreven; vaarwel, lieve Maria! vaar eeuwig wel! en gedenk uwer vriendin

Agnes.

Ridder Frederik vermoedde niet, dat hij zulk eene voornamc rol speelde in de denkbeelden van Agnes, op het oogenblik toen hij zich in de beschouwing van een licht verlustigde, waarin hij naauwelijks eene schaduw kon ontwaren, zonder nog eenige zekerheid te hebben, of hij die van de beminnelijke Agnes, dan wel van haar kamermeisje ontdekte; want het was op dat oogenblik, dat zij aan hare vriendin van Liesveld schreef, bij wie zij, voor een paar jaren, eenige weken had doorgebracht, bij gelegenheid, dat zij met haren vader het prachtige tournooi zou gaan bezigtigen, dat Hertog Albrecht van Beieren had uitgeschreven, en waartoe de stand van haren vader, als gesproten uit een adellijk geslacht uit de Betuwe, hem met zijne dochter den toegang verleende, en bij welke gelegenheid Frederik, Agnes voor het eerst gezien had.

VIERDE HOOFDSTUK.

Komst der vijanden van van Arkel voor de stad. Eerste aanvallen. Dordtenaars verslagen en vernield. Vriezen en Zeeuwen overhoop geworpen en verstrooid. Ridder Frederik door Roderik gered. Nederlaag van den Hertog van Cleef en Brederode. Ridderlijke kampstrijd. Roderik gekwetst. Gevaar der stad, door Roderik afgewend. Roderik door van Arkel met eene gouden keten beloond.

Den 29. Junij 1403, werden de van alle zijden binnen de muren van *Gorinchem* ingekomene berigten bevestigd. De vijanden, onder het opperbevel van Hertog van Beijeren, Graaf van *Holland*, en diens zoon, Willem van Beijeren, Graaf van *Oostervant*, kwamen wel geordend opdagen. De Hertog sloeg zich met zijnen zoon en de onmiddellijk onder zijn bevel staande benden, aan de noordzijde der stad, op den Arkelschen dijk neder; de Hertog van Cleef met Jonkheer Walrave van Brederode met de Hollanders en een gedeelte der Engelschen aan de oostzijde, bij den Keizerlijken Burg en den Daleschen dijk; de Utrechtschen aan de noord-oostzijde; de Henegouwers, de Zuidhollanders en het overige der Engelsche troepen aan de overzijde der rivier, op den Woudrichemschen dijk; terwijl de Zeeuwen en Vriezen zich op den Merwedijk en aan

het overige deel der westzijde van de stad posteerden , zoodat dezelve rondom was ingesloten.

De voornaamste magt der vijanden had voor den burg post gevat , en deze werd ook de eerste en weldra het voornaamste doel der vijandelijke aanvallen. De schanskorven werden opgeworpen , en het zwaar geschut aangevoerd.

Menigvuldige uitvallen hadden er van de zijde der belegerden plaats , om den voortgang der belegeringswerken te stuiten , waarbij door aanvaller en verdediger in dapperheid werd gewedijverd. Weldra hoorde men ook het geschut tegen den gedachten burg donderen , en zag men deszelfs stevige torens op hunne grondvesten dreunen , waardoor werkelijk vele schade toegebracht , en de grootste zelfs geheel vernield werd. De belegerden bleven daarop echter niets schuldig , maar beantwoordden het vuur der vijanden met de grootste vinnigheid. In de eerste dagen , na de vestiging der belegeringswerken , bepaalde zich het gevecht alleen bij grof geschutgevaarte , en het werpen van weerskanten van duizenden zware steenen en kogels , waarbij de vijand te vergeefs trachtte de stad in den brand te schieten ; welke pogingen echter de vernieling van verscheidene huizen en den dood van eenige burgers ten gevolge hadden. Toen waagde zich eene Dordrechtsehe bende , om tusschen den burg en de stad post te vatten , dat hun echter duur te staan kwam.

Hoezeer Roderik in den beginne aan de min belangrijke uitvallen had deel genomen , scheen hij , gedurende het geschutgevaarte , een stil aanschouwer te zijn der verwoestingen , die zich rondom hem vertoonden. Doch naauwelijks ontdekte hij het stoute

waagstuk der Dordtenaars, of hij valt, in vereeniging met den Heer van Rant en eene bende uitgelezene strijders, woedend op hem aan, waardoor zij niet alleen genoodzaakt werden van daar te verhuizen, maar al vlogtende in de gracht van den burg werden gedreven, waar zij jammerlijk verdronken, en het overige gedeelte grootendeels gevangen genomen werd, en in triumf de stad binnen gebragt.

De gelukkige uitslag dezer poging, om den vijand te verdrijven, werd spoedig gevolgd door eenen heimelijk bewerkten uitval op de Vriezen en Zeeuwen. Ook hier was Roderik tegenwoordig en scheen de overwinning zich aan zijnen persoon te willen hechten. De vijanden weken naar een door hen opgeworpen blokhuis, waar zij voornemens waren de benden van van Arkel het hoofd te bieden. Doch de moedige jongeling wist aan onbegrensde dapperheid de listen van den ervaren krijgsman te paren. De wind voor zich hebbende, bad hij bevolen, dat een groot gedeelte zijner krijgslieden potten met fijne kalk moesten medenemen, om dezelve voor den vijand in de lucht te werpen, op het oogenblik, dat deze eenen hardnekkigen tegenstand mogten bieden. Zoodra derhalve de vijanden in het blokhuis tegenstand boden, werd de kalk in de lucht geworpen, waardoor hun het gezigt benomen of beneveld werd, en zij geenen tegenstand konden bieden, zoodat velen sneuvelden, nog meer gevangen werden genomen, en het blokhuis met den degen in de ruist rooverd werd. Onder de gevangenen bevonden zich vele Zeeuwsche en Vriesche edelen, waaronder Floris van Borselen, Heer van Veorn en St. Maartensdyk, tot het oudste en aanzienlijkste geslacht van Zeeland behoorende, die ver-

pligt was ongeveer zes duizend Engelsche Nobelen voor losgeld te betalen, een buitengewonen schat in die tijden.

Bij dezen uitval verloren de belegerden slechts weinig volks. De vijand echter, hierdoor geleerd hebbende beter op zijne hoede te zijn, herstelde de overhoopgeworpene werken, en maakte zich tot eenen meer geduchten tegenstand gereed, indien de belegerden lust mogten gevoelen, om hen andermaal te komen bezoeken. Weldra merkten zij dan ook, dat er in de stad op nieuw aanstaite werd gemaakt, om aan die zijde eenen uitval te beproeven, waarom zij hunne meeste krijgslieden in de eerste werken plaatsten, om de aanvallers dadelijk door kracht van wapenen weder in de stad terug te drijven; doch deze, reeds ontdekt hebbende, dat de vijanden gereed stonden om hen duchtig te ontvangen, lieten des nachts eenige ligte vaartuigen, met krijgslieden beladen, de Merwede af drijven, en beneden het vijandelijke leger aan wal zetten. Met het aanbreken van den dag rukten deze in den rug van den vijand op, en staken eenige bossen stroo, op lange spiesen, in den brand, hetwelk het teeken voor de belegerden was, om den voorgenomen uitval te bewerkstelligen. Moedig was de aanval, doch even dapper de verdediging; zoodat de belegerden, die wat al te driftig in hunnen aanval waren geweest, op het punt stonden van terug geworpen te worden, toen Roderik, die het bevel over de bende voerde, welke den vijand in den rug moest vallen, met een vervaarlijk geschreeuw, houwende en schietende, op de achterhoede aanviel, en dood en verderf onder de verschrikte vijanden verspreidde, die op geen en aanval van die zijde voor-

bereid , naar de voorhoede vlugtte , welke , van voren en van achteren gedrongen , weldra in verwarring geraakte , en in de uiterste verbazing de vlugt nam. Vele dooden en gevangenen , en een aanzienlijke buit waren de vruchten van dit leisterrijk wapenfeit , terwijl de weinige overigen , wien het gelukt was zich door de vlugt uit de voeten te maken , zich in den nabij zijnde wijde slooten wierpen , waar de meesten hunner verdronken , zoodat het slechts aan zeer weinige Zeeuwen en Vriezen mogt gelukken , de gevolgen van dezen rampspoedigen dag te verkondigen.

Bij dezen uitval was ridder *Frederik* bijna het slagtoffer zijner drift geworden. De weifeling bespeurende , die er reeds onder de belegerden ontstond , dringt hij aan het hoofd zijner lansdragers door , en werpt zich op nieuw op den vijand ; doch niet genoegzaam ondersteund , werd hij door eenige Vriezen aangevallen , en had men reeds de hand aan hem geslagen , om hem gevangen te nemen , toen de onverhoedsche aanval van achteren , met het bekende krijgsgeschreeuw der *Arkelschen* , zijne aanvallers ontstelde , en hem gelegenheid gaf , om uit hunne handen te ontsnappen.

Kort daarop trok een gedeelte der bezetting , waaronder *Roderik* en *Frederik* zich bevonden , in stilte uit de *Dalempoort* , en overviel het leger van den Hertog van *Cleef* , vereenigd met dat van *Brederoode* , waarbij almede een groot aantal gevangenen werd gemaakt.

In het midden van dezen strijd ontmoette *Frederik* Jonker van *Brederoode* , denzelfden dien hij , twee jaren vroeger , in het toernooispeel te 's *Gravenhage* had overwonnen , en zijne eersucht prikkelde hem ook thans met dezen eenen ridderlijken kamp

te openen. Brederoede zag den aandrang van eenen ridder, en te dapper zijnde om een persoonlijk gevecht te ontwijken, drong hij mede op hem aan, en spoedig kletterden de zwaarden boven hunne hoofden. Daar dusdanige afzonderlijke gevechten in deze riddertijden niet zeldzaam waren, liet men Brederoede op zijnen wenk alleen in dezen kampstrijd, waarop Roderik, die in hunne nabijheid was, ook de zijnen terug hield, zoodat de kampvechters tusschen de beide strijdende partijen weldra de noodige ruimte hadden, om hunne krachten geheel te ontwikkelen. Een ieder scheen den algemeenen strijd te hebben vergeten, om zijne aandacht geheel op deze kampvechters te vestigen. Lang bleef de strijd onbeslist, bliksemnel volgden de slagen en stoeten elkander op, doch werden even behendig opgevangen, of stuitten op het ondoordringbare staal af, als zij werden toegebracht, tot dat eene ongelukkige beweging Brederoede deed struikelen, waardoor Frederik gelegenheid had hem het staal op de keel te zetten, en te noodzaken, zich over te geven.

Nu viel ook Roderik met vernieuwde woede met de zijnen op den vijand aan, die, door de nederlaag van hunnen bevelhebber ontmoedigd, op de vlugt gejaagd en verstrooid, of gevangen genomen werden.

Bij deze gelegenheid ontving Roderik eene wonde in den arm, door de punt van een zwaard, dat tusschen de gewrichten van zijn pantser doordrong.

Niet weinig steeg de moed der belegerden door het welslagen hunner pogingen, waarbij het leger van Hertog Albrecht gevoelige verliezen leed, zoodat zij in hunne opgewondene stemming de veiligheid der stad in de waagschaal stelden. Het was op den

29. Augustus, dat verscheidene edelen, van een groot gedeelte der bezetting en Gorkomsche burgers vergezeld, voor zonsopgang naar buiten togen, en de vijanden met leeuwenmoed aanvielen, ten gevolge waarvan een verschrikkelijk bloedbad ontstond, waarbij echter de belegerden tot wijken genoodzaakt werden, terwijl de vijand hen heftig vervolgde, die gereed stond met de vlugtenden binnen de poort te dringen.

Roderik nog niet volkomen van zijne wonde hersteld, had zich echter op het gerucht van het gevecht, naar de poort begeven, waar hem de vlugtenden reeds te gemoet snelden. Ylings trekt hij, hoezeer slechts gedeeltelijk gewapend, zijn zwaard, verzamelt de vlugtenden om zich heen, en valt op den aandringenden vijand. Hierdoor werden de belegerden tot staan gebracht; en door schaamte en woede op nieuw aangevuurd, gingen zij andermaal op den vijand los, waarop het grootste bloedbad ontstond, dat de belegering nog had opgeleverd. De vijanden werden tot in hunne verschanzingen terug gedreven, en deze stormenderhand veroverd, waarbij alles over de kling gejaagd werd, wat weerstand bood, zoodat de belegerden, afgemat door het bloedvergieten, met vele gevangenen, waaronder een aantal edelen, naar de stad terugkeerden.

Jan van Arkel, niet onbewust aan wien hij dezen keer van zaken te danken had, en reeds van de menigruddige blijken der buitengewone dapperheid van Roderik, die tot een spreekwoord waren geworden, onderrigt zijnde, omhelste den jeugdigen held in de tegenwoordigheid van het grootste gedeelte zijner ridderschaar, welke mede met welgerallen op den jongeling overzag, die geen de minste aanspraak op zijne buitenvaarten ocheen te maken, en verceerde hem met naar gunsten letten, die bij hem zelf eeking.

Het treffende van dit oogenblik verschoonde de blijken der aandoeningen, die Roderik onmogelijk kon verbergen. En toch was het niet de eerbewijzing, die hem te beurt viel, welke hem de tranen uit de oogen perstte; het was de omhelzing, het blijk van toegenegenheid van den Heer van Arkel, dat hem trof, en duizendmaal meer waarde voor hem had, dan de eerbetooning, waarvan hij het voorwerp was. Het waren aandoeningen, die hem tot dat oogenblik genoegzaam even vreemd waren, als de ware oorzaak onbekend was aan de omstanders. Hij moest al zijnezielskracht verzamelen, om zich niet te verraden; doch evenzeer als hij gewoon was zijne vijanden te overwinnen, wist hij ook zijne hartstogten te betengelen.

Frederik, mede bij deze plegtigheid tegenwoordig, verheugde zich in de onderscheiding, zijnen vriend te beurt gevallen; eenen vriend, wien hij het behoud zijner vrijheid, ja waarschijnlijk zijn leven te danken had.

De voortdurende bedrijvigheid, aan dit beleg verbonden, had hem belet zich nader aan hem te verbinden, wien hij zoo veel verschuldigd was. Naauwelijks waren hem eenige vrije oogenblikken overgebleven, om aan zijne dierbare Agnes te denken, en een bezoek bij haar af te leggen. Thans echter voegde hij zich bij Roderik, en een blik, op elkander geslagen, vergezeld van den mannellen handdruk, bezegelde hunne vriendschap.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Onrustige gemoedstemming van den Schepen de Bloote en Agnes. Algemeene achting voor den dapperen, onbekenden ridder. Verklaring van Frederik aan Roderik.

In diepe gedachten verzonken, wandelde de Schepen de Bloote zijne kamer op en neder, begaan met het lot zijner medeburgers, die sedert eenigen tijd hun bloed aan de belangen van hunnen Heer opofferden, terwijl een groot gedeelte, van hunne middelen van bestaan beroofd, reeds ten laste der stadskas leefde. Niet ongevoelig voor den roem, waarin zijne gewapende ingezetenen met de bezetting deelden, overdecht echter de burgervader de rampen, waaraan velen door het sneuvelen van hunne betrekkingen, reeds ter prooi waren, terwijl hij met een zwaarmoedige angstvalligheid, de getrouwe gezellin van den ouderdom, de toekomst te gemoet zag, daar geen menschenoog door den donkeren nevel, die de gevolgen van dit merkwaardig beleg verborgen hield, kon heendringen. Reeds menigmaal was de brave man, met angstige zorgen voor de toekomst beladen, zijn huis binnen getreden; maar ook even

dikwijls had de hand zijner lieve dochter de zwaarmeedige rimpels van zijn voorhoofd weggevaagd; want hoezeer haar de gevaren, aan het beleg verbonden, niet onbekend waren; hoezeer zij van tijd tot tijd met angstige blikken de verwoestingen had gadegeslagen, die de vijandelijke steenen en kogels op enkele plaatsen hadden aangerigt; hoezeer zij dagelijks, met tranen in de oogen, de vele gekwetsten voorbij hare woning had zien dragen, uit wier wonden het bloed over de straten vloeyde; hoezeer zij, met zichtbaren angst, telkens aan haren vader naar de namen der gesneuvelden en gekwetsten onder de voornaamste personen der belegerden vroeg, en telkens vreesde eenen naam te hooren noemen, die haar meerder bezorgdheid inboezemde dan de overigen, zonder dat zij zich de reden wilde bekennen, die deze onderscheiding te weeg bracht; in weerwil van dit alles, maakte Agnes het zich tot eenen pligt, haren vader, door hare liefde, hare oplettendheid in de voorkoming der minste zijner begeerten, door zoo veel mogelijk dezelfde gemoedsstemming te doen blijken, en zorgvuldig de bekommelingen te verbergen, die haren eigenen boezem prangden, de lasten, die hem drukten, te verligten.

Met eenen helderen blik, trad zij ook thans haren, van zijne ambtsbezigheden terugkeerenden, vader te gemoet, drukte hem eenen liefdevollen kus op het voorhoofd, en vroeg hem, welk nieuws hij medebragt, en hoe de zaken stonden.

»Wij hebben wederom eene luisterrijke overwinning op de vijanden behaald, maar ten koste van veel en belangrijk bloed. De dappere onbekende ridder is heden gewond binnen gebragt, » was het antwoord

van den nog in gedachten verdiept zijnde Schepen. Agnes schrikte merkbaar, en was de foute man niet zoo afgetrokken geweest, dan had hij toen wel ligt met eenen blik in het hart zijner dochter kunnen lezen. Zij herstelde zich echter even spoedig, en zeide op haren schier gewonen toon: » Het verwondert mij niet, dat Frederik het offer zijner vernetelheid is geworden; doch zeg mij, lieve vader, is zijne wonde gevaarlijk? » Thans bespeurde de vader, dat hij zijne dochter in eene dwaling had gebragt, daar hij niet den ridder Frederik bedoelde, dien hij sedert het beleg twee malen bij zich had ontvangen, maar ridder Roderik, die bij de belegerden in de wandeling, de dappere, onbekende ridder werd genoemd, van welke dwaling hij haar terugbragt.

Hoezeer deze teregtwijzing haar eene innerlijke vreppte veroorzaakte, hoorde zij echter met deelneming de verwonding van ridder Roderik. Zijne menigvuldige heldendaden waren reeds algemeen in de stad bekend, en menigmaal had zij gewenscht den held te leeren kennen, wiens lof op aller tongen zweefde, van wien ook Frederik haar zoo veel verhaald had, en van wien het haar niet onbewust was, dat Frederik door zijne hulp aan eene schandelijke gevangenschap ontsnapt was. Doch niemand zag schier den held, dan tegen over den vijand.

Gerust gesteld door de verzekering van haren vader, dat de wonde niet gevaarlijk was, daar deze hem slechts voor eenige dagen buiten het gevecht zou houden, beschouwde de zorgvolle Schepen deze gebeurtenis met meer bekommering. Hij vreesde voor

den zedelijken indruk, dien het gemis van den held op een groot gedeelte der bezetting zou maken; daar van het oogenblik dat de vijandelijkheden eenen aanvang hadden genomen, de overwinning zich steeds aan zijne zijde had geschaard, zoodat men verzekerd was, dat daar, waar hij zich vertoonde, de zegepraal behaald werd.

Weinig bevroedden echter vader of dochter, dat, reeds weinige dagen na deze gebeurtenis, de stad op het punt was van door den vijand overweldigd te worden, en dat alleen de moed van den gewonden dapperen ridder dezelve redde. Ontving de held daarvoor de openlijke hulde van Jan van Arkel, niet minder oogstte hij daardoor de erkentenis in van de geheele bevolking; want hoezeer de ingezetenen naar het einde van den strijd haakten, en sommigen welligt de heerschappij van het Arkelsche geslacht moede waren, beefden allen echter van het denkbeeld terug, dat dit door eene plotselinge overweldiging van eenen verbitterden vijand had kunnen geschieden, die, volgens de gewoonte dier barbaarsche tijden, zeker alles over de kling had doen springen, en voor wien vrouwenschennis en maagdenroof slechts kinderspel zou zijn geweest.

Van dit oogenblik steeg de achting voor den onbekenden ridder ten hoogsten top. Verschillend waren de gevoelens, die wegens zijnen stand en zijne betrekkingen in omloop waren; menigvuldig de gissingen, waarom hij zich steeds afzonderde, en zich slechts dan vertoonde, wanneer eenige onderneming tegen den vijand ten uitvoer moest worden gebracht. Velen waren van gevoelen, dat het de zoon van eenen Vorst was, die slechts in het geheim den Heer van Arkel tegen

van den nog in gedachten verdiept zijnde Schepen. Agnes schrikte merkbaar, en was de oude man niet zoo afgetrokken geweest, dan had hij toen wellicht met eenen blik in het hart zijner dochter kunnen lezen. Zij herstelde zich echter even spoedig, en zeide op haren schier gewonen toon: » Het verwondert mij niet, dat Frederik het offer zijner vermetelheid is geworden; doch zeg mij, lieve vader, is zijne wonde gevaarlijk? » Thans bespeurde de vader, dat hij zijne dochter in eene dwaling had gebragt, daar hij niet den ridder Frederik bedoelde, dien hij sedert het beleg twee malen bij zich had ontvangen, maar ridder Roderik, die bij de belegerden in de wandeling, de dapperste, onbekende ridder werd genoemd, van welke dwaling hij haar terugbragt.

Hoezeer deze teregtwijzing haar eene innerlijke vrepngde veroorzaakte, hoorde zij echter met deelneming de verwonding van ridder Roderik. Zijne menigvuldige heldendaden waren reeds algemeen in de stad bekend, en menigmaal had zij gewenscht den held te leeren kennen, wiens lof op aller tongen zweefde, van wien ook Frederik haar zoo veel verhaald had, en van wien het haar niet onbewust was, dat Frederik door zijne hulp aan eene schandelijke gevangenschap ontsnapt was. Doch niemand zag schier den held, dan tegen over den vijand.

Gerust gesteld door de verzekering van haren vader, dat de wonde niet gevaarlijk was, daar deze hem slechts voor eenige dagen buiten het gevecht zou houden, beschouwde de zorgvolle Schepen deze gebeurtenis met meer bekommering. Hij vreesde voor

den zedelijken indruk, dien het gemis van den held op een groot gedeelte der bezetting zou maken; daar van het oogenblik dat de vijandelikheden eenen aanvang hadden genomen, de overwinning zich steeds aan zijne zijde had geschaard, zoodat men verzekerd was, dat daar, waar hij zich vertoonde, de zegepraal behaald werd.

Weinig bevroedden echter vader of dochter, dat, reeds weinige dagen na deze gebeurtenis, de stad op het punt was van door den vijand overweldigd te worden, en dat alleen de moed van den gewonden dapperen ridder dezelve redde. Ontving de held daarvoor de openlijke hulde van Jan van Arkel, niet minder oogstte hij daardoor de erkentenis in van de geheele bevolking; want hoezeer de ingezetenen naar het einde van den strijd haakten, en sommigen welligt de heerschappij van het Arkelsche geslacht moede waren, beefden allen echter van het denkbeeld terug, dat dit door eene plotselinge overweldiging van eenen verbitterden vijand had kunnen geschieden, die, volgens de gewoonte dier barbaarsche tijden, zeker alles over de kling had doen springen, en voor wien vrouwenschennis en maagdenroof slechts kinderspel zou zijn geweest.

Van dit oogenblik steeg de achting voor den onbekenden ridder ten hoogsten top. Verschillend waren de gevoelens, die wegens zijnen stand en zijne betrekkingen in omloop waren; menigvuldig de gissingen, waarom hij zich steeds afzonderde, en zich slechts dan vertoonde, wanneer eenige onderneming tegen den vijand ten uitvoer moest worden gebracht. Velen waren van gevoelen, dat het de zoon van eenen Vorst was, die slechts in het geheim den Heer van Arkel tegen

van den nog in gedachten verdiept zijnde Schepen. Agnes schrikte merkbaar, en was de foude man niet zoo afgetrokken geweest, dan had hij toen wellicht met eenen blik in het hart zijner dochter kunnen lezen. Zij herstelde zich echter even spoedig, en zeide op haren schier gewonen toon: » Het verwondert mij niet, dat Frederik het offer zijner vernietelheid is geworden; doch zeg mij, lieve vader, is zijne wonde gevaarlijk? » Thans bespeurde de vader, dat hij zijne dochter in eene dwaling had gebragt, daar hij niet den ridder Frederik bedoelde, dien hij sedert het beleg twee malen bij zich had ontvangen, maar ridder Roderik, die bij de belegerden in de wandeling, de dapperen, onbekende ridder werd genoemd, van welke dwaling hij haar terugbragt.

Hoezeer deze teregtwijzing haar eene innerlijke vreppe veroorzaakte, hoorde zij echter met deelneming de verwonding van ridder Roderik. Zijne menigvuldige heldendaden waren reeds algemeen in de stad bekend, en menigmaal had zij gewenscht den held te leeren kennen, wiens lof op aller tongen zweefde, van wien ook Frederik haar zoo veel verhaald had, en van wien het haar niet onbewust was, dat Frederik door zijne hulp aan eene schandelijke gevangenschap ontsnapt was. Doch niemand zag schier den held, dan tegen over den vijand.

Gerust gesteld door de verzekering van haren vader, dat de wonde niet gevaarlijk was, daar deze hem slechts voor eenige dagen buiten het gevecht zou houden, beschouwde de zorgvolle Schepen deze gebeurtenis met meer bekommering. Hij vreesde voor

den zedelijken indruk, dien het gemis van den held op een groot gedeelte der bezetting zou maken; daar van het oogenblik dat de vijandelijkheden eenen aanvang hadden genomen, de overwinning zich steeds aan zijne zijde had geschaard, zoodat men verzekerd was, dat daar, waar hij zich vertoonde, de zegepraal behaald werd.

Weinig bevroedden echter vader of dochter, dat, reeds weinige dagen na deze gebeurtenis, de stad op het punt was van door den vijand overweldigd te worden, en dat alleen de moed van den gewonden dapperen ridder dezelve redde. Ontving de held daarvoor de openlijke hulde van Jan van Arkel, niet minder oogstte hij daardoor de erkentenis in van de geheele bevolking; want hoezeer de ingezetenen naar het einde van den strijd haakten, en sommigen welligt de heerschappij van het Arkelsche geslacht moede waren, beefden allen echter van het denkbeeld terug, dat dit door eene plotselinge overweldiging van eenen verbitterden vijand had kunnen geschieden, die, volgens de gewoonte dier barbaarsche tijden, zeker alles over de kling had doen springen, en voor wien vrouwenschennis en maagdenroof slechts kinderspel zou zijn geweest.

Van dit oogenblik steeg de achting voor den onbekenden ridder ten hoogsten top. Verschillend waren de gevoelens, die wegens zijnen stand en zijne betrekkingen in omloop waren; menigvuldig de gissingen, waarom hij zich steeds afzonderde, en zich slechts dan vertoonde, wanneer eenige onderneming tegen den vijand ten uitvoer moest worden gebracht. Velen waren van gevoelen, dat het de zoon van eenen Vorst was, die slechts in het geheim den Heer van Arkel tegen

van den nog in gedachten verdiept zijnde Schepen. Agnes schrikte merkbaar, en was de foude man niet zoo afgetrokken geweest, dan had hij toen wellicht met eenen blik in het hart zijner dochter kunnen lezen. Zij herstelde zich echter even spoedig, en zeide op haren schier gewonen toon: » Het verwondert mij niet, dat Frederik het offer zijner vernietelheid is geworden; doch zeg mij, lieve vader! is zijne wonde gevaarlijk? » Thans bespeurde de vader, dat hij zijne dochter in eene dwaling had gebragt, daar hij niet den ridder Frederik bedoelde, dien hij sedert het beleg twee malen bij zich had ontvangen, maar ridder Roderik, die bij de belegerden in de wandeling, de dapperen, onbekende ridder werd genoemd, van welke dwaling hij haar terugbragt.

Hoezeer deze teregtwijzing haar eene innerlijke vrepngde veroorzaakte, hoorde zij echter met deelneming de verwonding van ridder Roderik. Zijne menigvuldige heldendaden waren reeds algemeen in de stad bekend, en menigmaal had zij gewenscht den held te leeren kennen, wiens lof op aller tongen zweefde, van wien ook Frederik haar zoo veel verhaald had, en van wien het haar niet onbewust was, dat Frederik door zijne hulp aan eene schandelijke gevangenschap ontsnapt was. Doch niemand zag schier den held, dan tegen over den vijand.

Gerust gesteld door de verzekering van haren vader, dat de wonde niet gevaarlijk was, daar deze hem slechts voor eenige dagen buiten het gevecht zou houden, beschouwde de zorgvolle Schepen deze gebeurtenis met meer becommerring. Hij vreesde voor

den zedelijken indruk, dien het gemis van den held op een groot gedeelte der bezetting zou maken, daar van het oogenblik dat de vijandelijkheden eenen aanvang hadden genomen, de overwinning zich steeds aan zijne zijde had geschaard, zoodat men verzekerd was, dat daar, waar hij zich vertoonde, de zegepraal behaald werd.

Weinig bevroedden echter vader of dochter, dat, reeds weinige dagen na deze gebeurtenis, de stad op het punt was van door den vijand overweldigd te worden, en dat alleen de moed van den gewonden dapperen ridder dezelve redde. Ontving de held daarvoor de openlijke hulde van Jan van Arkel, niet minder oogstte hij daardoor de erkenning in van de geheele bevolking; want hoezeer de ingezetenen naar het einde van den strijd haakten, en sommigen welligt de heerschappij van het Arkelsche geslacht moede waren, beefden allen echter van het denkbeeld terug, dat dit door eene plotselinge overweldiging van eenen verbitterden vijand had kunnen geschieden, die, volgens de gewoonte dier barbaarsche tijden, zeker alles over de kling had doen springen, en voor wien vrouwenschennis en maagdenroof slechts kinderspel zou zijn geweest.

Van dit oogenblik steeg de achting voor den onbekenden ridder ten hoogsten top. Verschillend waren de gevoelens, die wegens zijnen stand en zijne betrekkingen in omloop waren; menigvuldig de gissingen, waarom hij zich steeds afzonderde, en zich slechts dan vertoonde, wanneer eenige onderneming tegen den vijand ten uitvoer moest worden gebracht. Velen waren van gevoelen, dat het de zoon van eenen Vorst was, die slechts in het geheim den Heer van Arkel tegen

van den nog in gedachten verdiept zijnde Schepen. Agnes schrikte merkbaar, en was de oude man niet zoo afgetrokken geweest, dan had hij toen wellicht met eenen blik in het hart zijner dochter kunnen lezen. Zij herstelde zich echter even spoedig, en zeide op haren schier gewonen toon: » Het verwondert mij niet, dat Frederik het offer zijner vernietelheid is geworden; doch zeg mij, lieve vader! is zijne wonde gevaarlijk? » Thans bespeurde de vader, dat hij zijne dochter in eene dwaling had gebragt, daar hij niet den ridder Frederik bedoelde, dien hij sedert het beleg twee malen bij zich had ontvangen, maar ridder Roderik, die bij de belegerden in de wandeling, de dapperen, onbekende ridder werd genoemd, van welke dwaling hij haar terugbragt.

Hoezeer deze teregtwijzing haar eene innerlijke vrepde veroorzaakte, hoorde zij echter met deelneming de verwonding van ridder Roderik. Zijne menigvuldige heldendaden waren reeds algemeen in de stad bekend, en menigmaal had zij gewenscht den held te leeren kennen, wiens lof op aller tongen zweefde, van wien ook Frederik haar zoo veel verhaald had, en van wien het haar niet onbewust was, dat Frederik door zijne hulp aan eene schandelijke gevangenschap ontsnapt was. Doch niemand zag schier den held, dan tegen over den vijand.

Gerust gesteld door de verzekering van haren vader, dat de wonde niet gevaarlijk was, daar deze hem slechts voor eenige dagen buiten het gevecht zou houden, beschouwde de zorgvolle Schepen deze gebeurtenis met meer bekommering. Hij vreesde voor

den zedelijken indruk, dien het gemis van den held op een groot gedeelte der bezetting zou maken; daar van het oogenblik dat de vijandelikheden eenen aanvang hadden genomen, de overwinning zich steeds aan zijne zijde had geschaard, zoodat men verzekerd was, dat daar, waar hij zich vertoonde, de zegepraal behaald werd.

Weinig bevroedden echter vader of dochter, dat, reeds weinige dagen na deze gebeurtenis, de stad op het punt was van door den vijand overweldigd te worden, en dat alleen de moed van den gewonden dapperen ridder dezelve redde. Ontving de held daarvoor de openlijke hulde van Jan van Arkel, niet minder oogstte hij daardoor de erkentenis in van de geheele bevolking; want hoezeer de ingezetenen naar het einde van den strijd haakten, en sommigen welligt de heerschappij van het Arkelsche geslacht moede waren, beefden allen echter van het denkbeeld terug, dat dit door eene plotselinge overweldiging van eenen verbitterden vijand had kunnen geschieden, die, volgens de gewoonte dier barbaarsche tijden, zeker alles over de kling had doen springen, en voor wien vrouwenschennis en maagdenroof slechts kinderspel zou zijn geweest.

Van dit oogenblik steeg de achting voor den onbekenden ridder ten hoogsten top. Verschillend waren de gevoelens, die wegens zijnen stand en zijne betrekkingen in omloop waren; menigvuldig de gissingen, waarom hij zich steeds afzonderde, en zich slechts dan vertoonde, wanneer eenige onderneming tegen den vijand ten uitvoer moest worden gebracht. Velen waren van gevoelen, dat het de zoon van eenen Vorst was, die slechts in het geheim den Heer van Arkel tegen

den Hertog van Beijeren wilde ondersteunen; terwijl anderen vermoedden, dat het een bastaard van den Hertog van *Gelderland* was; doch allen stemden hierin overeen, dat het een beminnelijk, bescheiden jongeling was, wiens voorbeeldeloze dapperheid zoo algemeen erkend werd, dat geene ijverzucht, deze ondeugd der middeleeuwen, hare vernielende klauwen naar hem uitstrekte.

Frederik was de eenige ridder, met wien Roderik eenen vriendschapsband aanknoopte. De zonderlinge toestand, waarin beiden in dit beleg geplaatst waren, hield hen van allen gemeenzamen omgang met de overige officieren der bezetting terug. Hoezeer in Roderik's warme borst de zucht voor den vriendschappelijken omgang met de wapengezellen zijner jaren gloeide, gevoelde hij de noodzakelijkheid, om die zucht te beteugelen, wilde hij zich niet blootstellen om zijn geheim te verraden, of onwaarheden te berigten, waarvoor hij eenen afkeer gevoelde. Frederik, daarentegen, was even min door den roem van den Heer van Arkel, als door zijn goud aangespoord geworden, om zich onder zijne verdedigers te scharen; het was alleen de verdediger van Agnes, die hij wilde zijn, ofschoon het meisje daarvan nog geheel onkundig was. In dien toestand moesten de jongelingen, die beiden gedurende deze belegering afgezonderd wenschten te leven, elkander weldra opmerken en naderen. De gebeurtenissen bij hunne komst in de stad, en later bij het bestrijden van den vijand, werkten daartoe krachtadig mede. Weldra was Roderik met de geheime drijfveer bekend, die zijnen vriend binnen de muren der bedreigde vesting had gevoerd, doch Roderik ver-

mogt niet hem met gelijke openhartigheid te beloonen; eene plegtige gelofte , waarop alleen het hem vergund was geworden, om in de gevaren van dezen oorlog te deelen, hield zijnen mond gesloten. Frederik eerbiedigde het geheim van zijnen vriend, zelfs vermeederde het geheimzinnige hulsel, waarmede de held omgeven was, zijne achting, en strekte om zijne bewondering hooger te doen stijgen.

ZESDE HOOFDSTUK.

Schoonrewoerd verbrand. *Vreeswijk* vernield. Bemiddeling van den Bisschop van *Luik*. Verdrag. Intogt der Graven van *Holland* en *Oostervant* binnen *Gorinchem*. Praalvertooning van Jan van *Arkel*. Ridder *Roderik* verdwijnt. De Graven van *Holland* en *Oostervant* verlaten *Gorinchem*. Belooningen door Jan van *Arkel* uitgedeeld. *Frederik* vertrekt. *Agnes* de Bloote aan *Maria* van *Liesveld*.

De Graven van *Holland* en *Oostervant* waren woedend, dat de *Arkelschen* telkens de overwinning behaalden en eene menigte gevangenen binnen hunne muren sleepten, wier aantal zoo groot werd, dat zij naauwelijks in de stad en den burg konden geborgen worden. Om die woede tocheenigzins te koelen, moesten weder een aantal landzaten aan zijne wraak worden opgeofferd. Het dorp *Schoonrewoerd* was het brandpunt, waarop hij een gedeelte van zijn volk afzond. Weldra verhieven zich dan ook de vlammen uit het ongelukkige dorp, welks bewoners grootendeels gevlugt waren, terwijl zij, die ter bescherming van hunne have waren achtergebleven, door het zwaard of in de vlammen hunnen dood vonden, en het geheele dorp in de asch werd gelegd. Dit brandmoordtooneel van Hertog *Albrecht* strekte slechts, om de weerwraak der *Arkelschen* op te wekken, die

ook niet achterbleven, om dezelve aan de ongelukkige onderdanen van hunnen vijand of deszelfs bondgenooten te doen gevoelen. Het grootste gedeelte der bezetting van *Hagestein* trok onverwachts over de *Lek*, vernielde het dorp *Vreeswijk*, en verspreidde moord en brand tot onder de muren van *Utrecht*; waarna zij, met buit beladen, binnen *Hagestein* terugtrokken.

Drie maanden had Hertog *Albrecht van Beijeren* met zijn vereenigd leger voor de muren van *Gorinchem* gestaan, en een groot gedeelte van hetzelfde verloren, en nog stond de keizerlijke burg onwrikbaar, en had hij geene de minste vorderingen in het beleg der stad gemaakt. Naauwelijks waren er eenige werken van aanval opgeworpen, of de belegerden vielen met steeds aanwakkerenden moed op dezelve, en bragten nieuwe slagen aan zijn steeds afnemend leger toe. Door uithongering was ook niets te vorderen, daar de belegerden, gedurende den nacht, met kleine schuitten, uit *Gelderland* en 's *Hertogenbosch* ruimschoots van levensmiddelen werden voorzien, zoodat hij moest vreezen van lieverlede zijn talrijk leger voor de stad geheel te zien wegsmelten, en eindelijkgenoodzaakt te zijn, tot eenen schandelijken aftogt zijne toevlugt te nemen, en het beleg op te breken.

Zeer welkom was hem derhalve de komst in zijn leger van zijnen jongsten zoon, den Bisschop van *Luik*, om als bemiddelaar tusschen de strijdende partijen op te treden. Deze had met leedwezen de verderende verliezen vernomen, die zijn vader had ondergaan, terwijl hij niet minder aan de vriendschap dacht, die vroeger tusschen zijnen vader en den Heer van *Arkel* had bestaan. Hij smeekte derhalve zijnen vader en zijnen broeder, om een einde

aan al die rampen te maken , en verzocht om met eenige edelen naar den Heer van Arkel zich te'moegen begeben. Ook onder de edelen aan de zijde van Jan van Arkel bespeurde men veel verlangen , om een einde aan den vermoeijenden strijd te zien.

Er werden van wederzijden edelen benoemd , die , met vele moeilijkheden te worstelen hadden , vooral ontspruitende uit den hoogmoed der beide handelende personen , daar de Heer van Arkel zich in den aanvang krachtdadig verzette tegen de vernederende voorwaarde , waarop de Graaf van *Holland* hardnekkig bleef aandringen , en waarin hij eindelijk verplicht was toe te geven. De Graaf vorderde namelijk , dat hij met zijnen zoon , Graaf Willem , binnen *Gorinchem* trekken en Jan van Arkel eenen voetval voor hem zou doen en om genade smeken , terwijl tot teeken van onderwerping , de grafelijke banier gedurende vier en twintig uren van den keizerlijken burg zou wapperen. Hevig verzette zich hiertegen de hoogmoed van Jan van Arkel , en nimmer ware hij hiertoe te brengen geweest , indien de hem omringende edelen allen in het gevoelen van Roderik hadden gedeeld , die zich liever onder het puin der stad wilde laten begraven , dan bij den Heer van Arkel tot die vernederende voorwaarde aan te dringen ; doch verre weg de meesten verklaarden het strijden moede te zijn , en hem te zullen verlaten , indien hij een verdrag van de hand wees , waarbij alleen zijn hoogmoed gekrenkt werd , doch zijne bezittingen onaangeroerd bleven , zoodat hij , indien hij niet alles op het spel wilde zetten , eindelijk in de voor hem zoo grievende voorwaarde toestemde.

Nauwelijks was het verdrag gesloten , of het grootste gedeelte van het leger der verbondenen trok af , als of zij vreesden , dat er eenige wijziging in het verdrag mogt worden gemaakt , waardoor zij verplicht konden worden , nog langer onder de muren eener plaats te vertoeven , waar reeds meer dan 10000 hunner hun graf hadden gevonden , of met bebloede koppen naar huis waren gekeerd , of binnen de belegerde muren in krijgsgevangenschap zuchtten. De vreugde over de opbreking van het beleg was onder de belegeraars zoo groot , dat vele benden zich nauwelijks den tijd gunden , om hun krijgsmaterieel mede te voeren , waardoor hun aftogt het voorkomen eener wanordelijke vlugt had.

Van het oogenblik dat het verdrag gesloten was , werden de poorten geopend , en spoedig daarop trokken de beide vorsten , aan het hoofd eener aanzienlijke ridderschaar , binnen de stad. Jan van Arkel , tot voeding van zijnen trots , die door den voetval zoo hevig gefnuikt was geworden , ontving hem , omgeven van eenen luisterrijken stoet , waarbij hij het grootste gedeelte zijner krijgsmagt voor den Hertog ten toon spreidde. Deze stond versteld over dezelve , en was even verwonderd over de weinige schade , die hij bespeurde , dat zijn beleg nog aan de stad had te weeg gebragt , waardoor hij overtuigd werd , dat zijne wapens te kort zouden hebben geschoten , om dezen magtigen tegenstander ten onder te brengen ; zoodat hij zich heimelijk geluk wenschte , zich nog zoo eervol uit zijnen neteligen toestand gered te hebben.

Onder de beide partijen heerschte thans eene algemeene vreugde ; ieder scheen het leed vergeten te

hebben , waaraan hij was blootgesteld geweest. De Heer van Arkel rigtte , met zijne gewone praalvertooning , eenen prachtigen maaltijd aan , waarop hij zijne hooge gasten met hun luisterrijk gevolg , benevens de schaar van ridders noodigde , die zoo dapper voor zijn belang gestreden hadden.

Naauwelijks waren de hooge gasten echter gezeten , of de Heer van Arkel mistte den dapperen , onbekenden ridder , aan wien hij zooveel verschuldigd was , en dien hij voorgenomen had , in het bijzijn van Hertog Albrecht , eene openlijke hulde voor zijne dapperheid toe te brengen. Met zichtbare belangstelling zoekt zijn oog onder de onoverzienbare ridderschaar , doch Roderik vindt hij niet. Vruchteloos waren alle nasporingen , die hij doet aanwenden ; nergens is eenig spoor meer van hem te vinden.

Door deze teleurstelling zag Jan van Arkel zich van de gelegenheid beroofd , om den dapperen jongeling , als den dappersten der dapperen , den Hertog voor te stellen. Ook had hij zich geyleid voor zijn vertrek den geheimzinnigen sluijer te zien opgeheven , die dezen belangrijken persoon steeds omgeven had , en hem althans niet zonder de blijken zijner levendige erkentelijkheid te laten vertrekken. De opschudding , die dit onverwachts verdwijnen onder de gasten veroorzaakte , bleef zelfs voor den Hertog Albrecht niet onopgemerkt , die met belangstelling het verhaal van Roderik's verblijf binnen *Gorinchem* gedurende het beleg aanhoorde , en zich evenzeer als alle anderen met gissingen moest vergevoegen , wie de geheimzinnige persoon was , en waar hij was gebleven , zonder eenigen grond voor eene dergelijke te vinden.

Kort was de tijd van Hertog Albrecht's verblijf binnen *Gorinchem*, doch luisterrijk was de ontvangst en schitterend het uitgeleide, waarmede hij de stad verliet, om zich met zijnen zoon Willem, naar 's *Gravenhage* te begeven.

Thans was het de beurt aan de ridders, die zoo dapper onder de vanen van van Arkel gestreden hadden, om hun afscheid te nemen. Deze betuigde hun daarvoor niet alleen met woorden zijnen hartelijken dank, maar zijn groot vermogen stelde hem ook in staat, om hun dit ook door kostbare geschenken te doen, waaraan hij dan ook mildelijk voldeed, zoodat allen zeer voldaan de plaats verlieten, waar zij roem verkregen hadden, en met prachtige eergeschenken begiftigd waren.

Ridder Frederik was de eenige onder hen, in wiens boezem nog geene vreugde kon plaats vinden. Bij den uittocht der Hollandsche Graven, bij hun onthaal en hun uitgeleide, hield eene regtmatige schaamte hem terug, om zich onder de overige ridders van van Arkel te scharen; hij wist, dat er onder het gevolg der Graven van *Holland* zich vrienden bevonden, voor wie hij zou hebben moeten blozen, wanneer zij hem onder hunne vijanden vonden, zoodat hij zich van hen afzonderde.

Reeds hadden alle vreemde ridders de stad verlaten, en nog was hij besluiteloos, waartoe hij zich zoude bepalen, tot dat eindelijk de kinderpligt over zijne liefde voor Agnes voor eenige oogenblikken zegevierde; hij besloot zich naar zijnen vader te begeven, hem zijn geheele hart bloot te leggen, en de redenen te ontwikkelen, die hem tot het besluit hadden gebragt, om zich onder de vanen van van Arkel te scharen.

Vooraf, echter, moest hij *A g n e s* nog eens zien, en weten, wat hij in het vervolg van haar te hopen, of te vreezen had.

Agnes de Bloote aan Maria van Liesveld.

Lieve Maria! Eindelijk vind ik een oogenblik na al die vreugdevolle en woelige dagen, die dadelijk op het sluiten van den vrede gevolgd zijn, om mij met u te onderhouden, en u een klein tafereel te schetsen van de gebeurtenissen en gewaarwordingen, die ik gedurende en sedert de opheffing van het gevreesde beleg, heb gezien en ondervonden. O, lieve vriendin! welke kommervolle dagen en slapeloze nachten heb ik gedurende hetzelfde niet doorgebracht, en toch moest ik mijne vrees, mijne bekommering en mijne aandoeningen voor mijnen ouden vader verbergen, om de lasten, die de belangstelling voor zijne medeburgers op zijne schouders drukte, niet te verzwaren. Voorzeker zullen u de bloedige tooneelen niet onbekend gebleven zijn, die dagelijks in den loop der drie maanden, dat het beleg geduurd heeft, tusschen de strijdende partijen plaats grepen. En mogt dit al het geval zijn, dan zult gij er toch niet veel aan verliezen, daar de herdenking aan dezelve mij nog doet sidderen, en de stroomen bloeds mij nog gestadig voor de oogen zweven, die ik meermalen, onwillekeurig, uit diepe wonden van vervoerd wordende ongelukkigen zag vloeijen. Laat ik u liever met de aangename beelden bezig houden, die wij met een verheugd gemoed konden aanschouwen.

Met de snelheid van den wind verspreidde zich plotseling het gerucht door de stad, dat er afgevaardigden van Graaf *Albrecht* binnen onze muren

warengekomen, om over den vrede te onderhandelen. Weldra bespeurde men de vreugde, die deze blijmaar op elks gelaat verspreidde; want hoezeer er eigenlijk geen gebrek in de stad was, waren toch vele ingezetenen in hunne middelen van bestaan gekrenkt geworden, en was zelfs reeds een aantal geheel van de zelve beroofd. Mijn goede vader wilde de eerste zijn, om mij deze heugelijke tijding mede te deelen; doch de oude man deelde mij ook zijne bezwaren mede, als hebbende hij in den raad vernomen, dat Graaf Albrecht voorwaarden stelde, waaraan hij bezwaarlijk geloofde, dat de hoogmoed van den Heer van Arkel zich zou onderwerpen. Eene latere ondervinding heeft ons echter geleerd, dat onze Heer voor de noodzakelijkheid heeft moeten zwichten, waarop de lusterrijke intogt der Hollandsche Graven heeft plaats gehad. Door de zorgen mijns vaders ben ik in de gelegenheid geweest, dit heerlijk tooneel te overzien, waarbij van weerszijden alle mogelijke praal werd ten toon gespreid. Onze Heer, op een moedig ros gezeten, hetwelk zich in den prachtigen tooi scheen te verheugen, waarmede het was opgesierd, had aan zijne regterhand zijnen zoon Willem, en aan zijne linker den Graaf van Vernenburg; op deze volgde eene onoverzienbare schaar van ridders, allen op het prachtigst uitgedoscht, gevolgd van Burgemeesteren en Schepenen met hunne onderhoorigen, terwijl aan weerszijden van de straten eene dubbele rij met krijgsknechten stond geschaard, door welker midden de stoet moest optrekken. Het was blijkbaar, dat Hertog Albrecht bij den eersten blik over die gewapende menigte ontstelde, en onwillekeurig bij het binnenrijden der poort zijn paard terugtrok, als vreesde

hij, om zich in het midden dier snaar te begeven. Dit werkte echter slechts een oogenblik op den grijsaard. Naauwelijks was hij binnen de poort, of onze Heer sprong van zijn paard, zette vlug zijnen voet ter aarde, om den door den Graaf bedongen voetval te verrigten, doch even spoedig wenkte de grijsaard, dat hij zich zou verheffen, waarop van Arkel weder te paard steeg, zoodat slechts zeer weinigen de volvoering van het vernederend beding hebben waargenomen. Hierop volgde een onthaal, waarop onze Heer eene koninklijke pracht ten toon spreide.

Bij den aanvang van hetzelfde had echter eene zonderlinge gebeurtenis plaats: van het oogenblik des belegs, bevond zich een vreemd ridder binnen onze muren, naar men zegt, een schoon jongeling, dien niemand kende. Om zijne weergalooze stoutmoedigheid, noemde men hem in de wandeling den dapperen, onbekenden ridder, en werd hij door onzen Heer zeer bemind; toen deze hem nu aan den Hertog wilde voorstellen, als den dappersten, was hij nergens te vinden. Overal werd naar hem in de stad en den burg gezocht, doch hij was verdwenen, en tot heden heeft men geen spoor van hem kunnen ontdekken. Weldra verspreidden zich allerlei geruchten op zijne rekening. Zelfs wilde men hem op eenen vurigen draak door de lucht hebben zien zweven, terwijl men vrij algemeen geloofte, dat de Heer van Arkel in verbond heeft gestaan met een buitengewoon wezen, waaraan men geen naam weet te geven, of ten minste met eenen toovenaar. Mijn vader, die hem echter meermalen gezien heeft, zegt wel, dat zijngedrag altoos duister en raadselachtig is geweest, doch dat hij vermoedde, dat het een vorstelijk persoon was, die

onbekend onder de gelederen van van Arkel wilde strijden, en na den afloop de stad in stilte heeft verlaten. Mogt zich in het vervolg eenig licht over deze duistere gebeurtenis verspreiden, dan zal ik het u mededeelen.

Gij zult u den ridder van het tournooi spel wel herinneren, die zich mede onder de banier van van Arkel heeft geschaard? Weet dan, lieve Maria! dat hij mij gisteren, toen hij op het punt stond, ons te verlaten, heeft bekend, dat hij zich alleen, om mijn verdediger te kunnen zijn, onder ons begeben had. Ik kan niet ontveinzen, dat het mijne eigenliefde streelde, maar het deed mij toch blozen, en gedurende het gesprek geraakte hij zoodanig in vuur, dat ik zeer angstig werd, hoezeer ik niets van hem vreesde. Maar laat ik het u, lieve vriendin! maar bekennen. Van het eerste oogenblik, dat ik den krachtvollen jongeling zijn wapenfeit in het tournooi zag verrigten, stelde ik belang in hem, en zijne daarop gevolgde bezoeken, waarvan ik de reden al spoedig gistte, hebben dit doen toenemen; doch er bestaat eene vervaarlijke kloof tusschen ons. Die rampzalige Hoeksche en Kabeljauwsche twist maakt de beide vaders ongenaakbaar. Ook Frederik is hiervan doordrongen. Bovendien vreest hij voor de gevolgen, die zijn verblijf binnen de vesting gedurende de belegering, bij zijnen vader hebben doen geboren worden, die een ijverig aanhanger van den Graaf van *Holland* is. Heden is hij naar de ouderlijke woning teruggekeerd, doch hij wilde voor zijn vertrek mijne gevoelens te zijnen aanzien kennen. Zijne beden waren zoo dringend, zij moesten zijn geluk of ongeluk beslissen; en hoezeer ik hem telkens op de ge-

zindheden onzer ouders terugbragt, zoo kon dit niets baten, en ik schaam mij haast het u te bekennen, dat ik hem eindelijk in mijn hart heb laten lezen, en hem gezegd, dat wanneer de hinderpalen, die onze ouders van elkander verwijderd hielden, uit den weg konden geruimd worden, en mijn vader er in toestemde, hem gaarne zou wederzien.

Heden morgen heeft hij de stad verlaten, en niet zonder bekommring zie ik den uitslag zijner pogingen te gemoet; intusschen zal ik van de eerste geschikte gelegenheid gebruik maken, om mijnen vader van het gebeurde kennis te geven, en mij geheel aan zijnen wijzen raad onderwerpen.

Uwe Agnes.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Terugkomst van ridder Roderik op het slot van *Everstein*.
Zijne moeder. Het heiligste verbond.

Een noordwestelijke storm loeide langs de oevers van den Rijn, terwijl eene vrouw van ongeveer veertig jaren, op wier schoon en zachtmoedig gelaat ook de stormen des levens, met nadrukkelijken ernst, de sporen van een vroeger lijden hadden achtergelaten, en uit wier schoon blaauw oog de ziel de levendigste onrust ten toon spreidde, van haar ridderslot van *Everstein* de krachten der natuur bewonderde, die de zware eikenboomen als teedere sprankjes voor hare magt deed buigen, en de wateren van den Rijn met een woest gedruisch tegen en over den linkeroever deed spatten. Met moederlijke bekommering dacht zij aan het eenige voorwerp harer liefde, dat haar aan een leven hechtte, hetwelk van het oogenblik, dat de rozen voor haar hadden moeten bloeijen, door eenen onophoudelijk knellenden angel vergiftigd werd. Sedert drie maanden had haar zoon zich van haar verwijderd, en zich in eenen strijd gewikkeld, waarvan de overweging der gevolgen, die er uit konden

voortvloeijen, haren boezem in evenredigheid in eene gelijke onrust bragt, als die, welke de elementen deed woeden. Plotseling werd zij in hare overdenkingen gestoord, door het geluid van harde slagen, welke zij meent op de poort van het slot te onderscheiden; maar niets meer hoorende, schrijft zij zulks aan het geloei van den storm toe; doch weldra hoort zij eenen mannelyken tred, die hare kamer nadert; zij rigt hare oogen naar den ingang, de deur springt open, en, onder eenen vreugdekreet, valt ridder Roderik in hare armen.

Eenen geruimen tijd brengen moeder en zoon sprakeeloos in hunne omarming door, totdat de eerste aandoeningen der moeder worden vervangen door het verlangen, om uit den mond van haren zoon iets van de gebeurtenissen te hooren, welke de geruchten, hoe verder die zich van het tooneel der gebeurtenissen verwijderde, in wonderbaarlijkheid hadden doen stijgen. De jongeling voldeed hieraan, en maakte slechts in zoo ver van zijne daden melding, als waarin het eereteeken begrepen was, waarmede Jan van Arkel hem openlijk had begiftigd, en dat de eenigste herinnering was, die hij uit dezen strijd had medegebragt; daar hij van het oogenblik, dat de vrede met den Graaf van *Holland* gesloten was geworden, naar eene gelegenheid had gezocht, om de stad onopgemerkt te kunnen verlaten, ten einde de gevaarlijke klippen te verboeden, die het geheim, dat hij gezworen had te zullen bewaren, in gevaar hadden kunnen brengen; waarin hij dan ook naar wensch geslaagd was.

Toen hun gemoed meer bedaard was, herinnerde hij zijne moeder aan eene belofte, waaruit de zijne, die hij voor zijn vertrek plegtig in hare handen had afgelegd en getrouw had nagekomen, was voort-

gevloeid. Een levendige bloes bedekte haar gelaat, toen Roderik haar aan eene belofte herinnerde, waarvan zij de vervulling zoo gaarne tot een later tijdstip verschoven had. Was zulks echter thans niet meer mogelijk, zoo wilde zij dit toch gaarne tot den volgenden dag verschuiven, te meer daar de avond reeds te ver verstreken was, en zij door te veel aandoeningen geslingerd werd, dan dat het haar mogelijk zou zijn geweest, de beloofde mededeeling met die kalmte te doen, welke zij daarbij wenschte in acht te nemen, ten einde er bij haren zoon den indruk van te verzachten. Zij beloofde hem derhalve, dat zij den volgenden ochtend aan hare belofte zou voldoen, en deed toen het volgende verhaal:

» Het beroemde geslacht van van Wevelikhoven, groot in getal van personen, doch minder aanzienlijk in rijkdom van bezittingen, had verschillende leden over Germanien verspreid. Een lid van dit geslacht, Floris van Wevelikhoven, werd tot Bisschop van *Utrecht* verkozen, in wiens dienst mijn minder bemiddelde vader zich had begeven, toen de Bisschop door de Heeren van *Vianen*, *Abcoude* en meer andere uit zijne staten werd gedrongen. Mijn oom Floris riep den bijstand in van den zeer magtigen Heer *Otto van Arkel*, die onder de bevelen van zijnen in jaren nog jeugdigen, doch in heldendaden reeds grijzen, eenigen zoon, Jan van Arkel, hem een groot aantal edelen en een magtig leger toezond, waarmee deze hem in zijne regten handhaafde, en met luister op den bisschoppelijken zetel plaatste.

» Gedurende het verblijf van Jan van Arkel aan het bisschoppelijk hof, ontmoette hij mij meermalen, en betuigde mij eindelijk zijne liefde; en zult

gij, mijn zoon! die den man in meer gevorderde jaren hebt gezien, mij niet vergeven, dat ik, verblind door zijn edel voorkomen, den luister, waarmede de faam zijne ridderlijke daden verkondigde, en het glansrijk gevolg, dat den beroemden jongeling steeds omringde, in eenen zestienjarigen ouderdom kon vergeten, dat rijkdom, verhevenheid van stand, en aanzien van geslacht, eene onoverkomelijke kloof tusschen ons had opgerigt, en aan zijne liefde gehoor gaf? Met bittere tranen heb ik echter mijne dwaling moeten boeten. De trots des vaders, die ook naderhand in den zoon is doorgedrongen, wilde zijn reeds zoo magtig huis aan dat van den Hertog van *Gulik en Gelderland* vereenigen, en had Jan voor diens oudste dochter bestemd. Bereidvaardige dienstknechten hadden den vader reeds kennis gegeven van eene verbindtenis, die de zoon met eene telg uit het geslacht der *van Wewerliken* ovenscheen te hebben aangeknoopt, waarop hij zich haastte hem van het bisschoppelijke hof terug te roepen, en met eene zuster van *Reinout*, Hertog van *Gelderland*, te verbinden. Deze terugroeping kwam echter nog veel te laat.

» Dagelijks meer en meer het rampzalige gevolg onzer onbezonnene liefde ontwarende, wierp ik mij eindelijk vol schaamte en berouw aan de voeten mijns vaders, en bekende hem mijne misdaad. Gedurende eenige dagen scheen zijne gekrenkte eer met de vaderlijke liefde in tweestrijd omtrent de bepalingen voor mijn volgend lot, totdat eindelijk de laatste zegepraalde, en hij mij vergiffenis schonk, onder de uitdrukkelijke voorwaarde, van nimmer te trachten mijnen verleider, zoo als mijn vader hem noemde, weder te zien, voor altoos elke gemeenschap met hem

af te snijden, en mijne overige dagen in afzondering bij een' zijner broeders, een' kinderloozen weduwenaar, van wien hij daartoe reeds de toestemming verkregen had, op dit slot door te brengen.

» Mijn oom ontving mij met de meeste liefde; mijne jeugd wekte in hem de grootste belangstelling op, en hij deed mij voor de weduwe van eenen neef doorgaan, die in den strijd, voor de handhaving der regten van den Bisschop van *Utrecht*, gesneuveld was.

» Weinige maanden na mijne komst op dit slot, drukte ik u in mijne armen, en gevoelde ik de smarten, die mijnen boezem doorknaagden, door uw bezit aanmerkelijk geleenigd. Ook mijn oom, in wien ik eenen tweeden vader wedervond, toen kort daarna de mijne eenen roemrijken dood stierf, dien hij welligt maar al te veel gezocht had, gevoelde weldra eene vaderlijke liefde voor u, die allengs vermeerderde, naar zich uwe krachten ontwikkelden.

» De echt ridderlijke opvoeding, die gij door de zorg van mijnen oom genoot, ontwikkelde den moed uws vaders, die ook door uwe aderen vloeiende, en stelde u in de gelegenheid op de ridderspelen dezer streken die lauweren te plukken, welke gij reeds als aankomend jongeling hebt ingeoogst.

» In dezen gelukkigen toestand bereikt gij uwen twintigsten verjaardag, toen kort daarop onze dierbare oom, vader en vriend voor een beter leven werd opgeroepen. Op zijn sterfbed moest ik hem beloven, dat ik u bij de eerste toepasselijke gelegenheid met den oorsprong uwer geboorte bekend zoude maken; daar er verschillende omstandigheden uit uw leven konde voortvloeijen, die mij dit tot eenen heiligen pligt maakten, hoezeer mijne kieschheid zich

hier tegen mogt verzetten. Na zijnen dood liet hij ons in het onverdeelde bezit zijner goederen, die veel aanzienlijker waren, dan ik vermoedde.

» De belofte, aan onzen stervenden weldoener afgelegd, drukte mij zwaar op het hart, doch mijn geweten maakte het mij ten pligt, er aan te gehoorzamen. Gij weet, dat de afbeelding van den burg van van Arkel, die in mijne kamer hangt, van uwe kindsche jaren uwe aandacht trof; nooit kondet gij die met onverschilligheid aanschouwen; met genoegten rustten steeds uwe blikken op dit schoone kasteel. Gij weet, dat ik, eenige weken na den dood van onzen vriend, u weder voor deze afbeelding aantreffende, u in zoo verre met uwe geboorte bekend maakte, dat gij geen zoon van eenen van Wevelikhoven, maar die van Jan van Arkel waart, die dezen heerlijken burg bewoonde; dat familiebelangen niet gedoogden er u meer van te zeggen, maar dat er wellicht een tijd geboren zou worden, waarin ik u den geheelen samenloop zou kunnen mededeelen; doch dat gij voor de wereld nog altoos Roderik van Wevelikhoven zoudt blijven. De schaamte en de vrees wederhielden mij, dat mijn eenigste kind, door wien alleen het leven voor mij nog waarde had, met geen oog op zijne moeder zou nederzien, waarin eene mindere liefde blonk, dan hij mij tot heden bewezen had.

» Toen echter in de lente dezès jaars de mare zich alom verspreidde, en ook tot binnen deze muren drong, dat de Graaf van *Holland* eene verbazende magt verzamelde, om den beroemden en magtigen Jan van Arkel te verpletteren, trokken vele edelen en ridders met hunne krijgsknechten langs deze oevers, om zich onder zijne banier te scharen; ook gij wildet tot ver-

dediging van uwen natuurlijken vader eenige mannen wapenen , en daarmede naar *Gorinchem* trekken ; doch hoezeer gij met den oorsprong uwer geboorte bekend waart geworden , wilde ik geene aanleiding geven , dat hij daarmede bekend werd , dien ik zoo vurig heb bemind , en waardoor de rust van ons allen op het spel zou werden gesteld ; want toen Jan van Arkel het bisschoppelijke hof verliet , bestond er in onze jeugdige harten nog naauwelijks eenig vermoeden der gevolgen , die mijn misstap na zich sleepte , en ontwijfelbaar is hij tot den huidigen dag daarvan onkundig gebleven. Waartoe zou het nu strekken , hem met eene gebeurtenis bekend te maken , waarvan hij de gevolgen niet meer kan herstellen , en waaruit slechts onaangename tooneelen kunnen voortvloeijen , die welligt de verbreking der heilige geloften konden na zich slepen , waarop de vergiffenis mijns vaders gebouwd is ? Ik mogt derhalve aan uw verlangen niet toegeven , om met een , aan den rang , diengij thans als ridder van Wevelikhoven bekleedt , geevenredigd getal krijgslieden op te trekken ; maar ook evenmin u van de volvoering van uw besluit terughouden , om alleen als een onbekend ridder den man te helpen verdedigen , aan wien gij het aanzijn verschuldigd zijt , hoezeer hij nimmer den liefelijken naam van vader over uwe lippen hoorde vloeijen , en mijn hart voor de gevaren bloedde , welke gij wildet te gemoet snellen. Doch vooraf moest ik de zekerheid hebben , dat gij u aan niemand zoudt openbaren , en daartoe uwe plegtige ridderlijke belofte afnemen , waartegen ik u de mededeeling mijner geschiedenis beloofde , wanneer de hemel u behoedde , en in mijne moederlijke armen terugvoerde. Gij hebt getrouw

uw ridderwoord gestand gedaan , waarvoor ik dien God dank , voor wiens troon ik dagelijks mijne gebeden voor uwe behoudene terugkomst heb nedergelegd. Ook u heb ik daarvoor mijne erkentenis bewezen , door eene getrouwe mededeeling van den val uwer moeder. Oordeel thans over denzelven , en is uw gevoelen , dat ik daarvoor niet genoeg heb geboet , dan zal ik mijne overige dagen aan het kloosterleven wijden , en gedurende hetzelfde mijne vergiffenis van den hemel afsmeeken.»

Met aandoening stortte zich de jeugdige held in de armen zijner dierbare moeder , en verklaarde , dat hij voor haar wilde leven , en den last , die haar leven drukte , door zijne kinderlijke liefde zou verligten ; en op dat oogenblik werd het heiligste verbond gesloten , dat het menschelijke hart tot sieraad kan strekken.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Dood van den Hertog Albrecht van Beijeren. Nieuwe geschillen. List van Jan van Arkel. Nieuwe plunderingen. *Gaspaarn*, *Hagstein* en *Everstein* belegerd en verwoest. Verwijdering tusschen Jan van Arkel en zijnen soon. Zamenzwering. Willem van Arkel sluit de poort voor zijnen vader. Zijn berouw. Ontvlugt de verraders. De vergiffenis zijns vaders. *Gorinchem* aan Graaf Willem overgeleverd. Misnoegen van vele ingezetenen. Hollandsche verraders en Arkelmannen.

Met den dood van den ouden Hertog Albrecht van Beijeren, die in den aanvang van het jaar 1404 overleed, schenen op nieuw donkere wolken boven het huis van van Arkel zamen te pakken. Kort na de verheffing van Hertog Willem tot Graaf van *Holland*, rigtte deze in 's *Gravenhage* een tournooi-spel aan, hetwelk Jan van Arkel voornemens was bij te wonen, en waartoe hij zijne even prachtige, als kostbare uitrusting, zijne juweelen, gouden en zilveren vaten, en vele andere kostbaarheden met een schip naar de residentie zond, doch welk schip te *Rotterdam* werd aangehouden, de goederen in beslag genomen, en naar 's *Gravenhage* gezonden. Men voorzag hieruit eenen nieuwen oorlog die echter door de tusschenkomst van den Bisschop

van *Zuik* werd voorgekomen, en het geschil in der minne bijgelegd. In de maand April van hetzelfde jaar had er nog eene andere gebeurtenis plaats. Konige ingezetenen van *Hagestein*, hetzij met of zonder voorweten van den Heer van *Arkel*, doch met behulp van eenige Gorkommers, eenen inval in het *Sticht van Utrecht* gedaan, en zich daar met plundering onlodig gehouden hebbende, werden door die van *Oudewater* en *Gouda*, welke hen tegen waren getrokken, verslagen en voor het grootste gedeelte gevangen genomen. Graaf *Willelm* hierover verbitterd, doet eenige gevangenen naar *Woudrichem* vervoeren, om hen in het gezigt van *Gorinchem* voor deszen onverschuld te straffen en op te hangen. Dit vonnis tref den Heer van *Arkel* te meer, daar hij zulks aanmerkte, als eenen smaad, dien Graaf *Willelm* hem wilde aandoen, omdat hij besloot de gevangenen door list te bevrijden. Onder het bevel van *Willelm* van *Isendoorn*, werd des nachts eene wégekene krigsbank ingescheept. Men liet dat schip de rivier afzinken, en te *Woudrichem* overnachten. Dit schip stuurde den volgenden morgen met eenen gunstigen wind lang den tegenovergestelden oever van *Gorinchem* weder op, en werd nu de vesting dertig inchteren, al of het een Hollandsch schip was, om dat te ontdekken van den aanval te geven. Aan *Woudrichem* was geen aanval, evenwel twee schippen der vijanden, die reeds eenig aantal wondschoten en kansen de stad wilde wijken, in de poort, en gelukkig sprongen de kruitvaten in het schip, overvloedig de stad versterkt te verspreiden, nimmer eenige huizen, waren niet meer in eenig gevaar, de stad was nu versterkt en verdedigd.

rijken buit en vele gevangenen in triump binnen *Gorinchem* terug.

Graaf Willem werd over deze stoute daad van den Heer van Arkel hevig verbolgen, en trok dadelijk, in vereeniging met den Bisschop van *Utrecht*, op nieuw op de landen van van Arkel los, alles vernielende en aan de vlammen opofferende, wat geene bescherming in steden of sloten had kunnen vinden. Tot wraak viel Jan van Arkel, ondersteund door den Graaf van Vernenburg, vele andere edelen en een aantal krijgslieden, in de Grafelijke landen, waardoor de ongelukkige landlieden van beide partijen ter prooi waren van plundersaars en brandstichters, totdat de Arkelschen, met eenen rijken buit beladen, binnen *Gorinchem* terugtrokken.

In de lente des volgenden jaars 1403 nam de Graaf van *Holland* geweldiger middelen te baat. Een veel grooter getal krijgslieden in *Holland*, *Zeeland* en *Utrecht* verzameld hebbende, durfde hij *Gorinchem*, waar hij eenmaal zijn hoofd zoo bloedig gestooten had, wel niet meer aanvallen, doch hij wilde de Arkelsche trotschheid, en de voor hem onverdragelijke magt langzaam ondermijnen, en daardoor des te zekerder zijn doel bereiken. Zijn oog was thans op de steden *Gaspaarn*, en *Hagestein* met deszelfs slot en het slot *Everstein* gevallen, alle drie in de nabijheid van *Vianen* aan de *Lek* gelegen.

Van Arkel, tijdig genoeg met des Graven doel bekend geworden had deze steden en sloten in zoodanigen staat van tegenweer gesteld, dat zij den Graaf waardiglijk konden ontvangen, en het bevel binnen dezelve aan eenige kloeke mannen opgedragen, die zich in het beleg van *Gorinchem* beroemd hadden gemaakt.

Voor elke sterkte liet de Graaf een groot blokhuis opslaan, en dezelve door eene diepe gracht verbinden, waardoor den belegerden de gelegenheid werd afgesneden, om toevoer van buiten te ontvangen, of zelve derwaarts door te dringen; terwijl de blokhuizen, door een groot getal dappere krijgslieden bezet werden, die uit dezelve de sterkten dagelijks vruchteloos aanvielen, zoodat de Graaf, na eene vergeefsche belegering van vijf weken, zich tot de insluiting bepaalde, en naar 's *Gravenhage* vertrok.

Jan van Arkel, op zijne sterke sloten en de dapperheid zijner vrienden vertrouwende, zat inmiddels ook niet stil, maar zond zijnen zoon Willem naar *Werkendam*, die deze plaats geheel vernielde en met zijne ridderschap eenen aanzienlijken buit binnen *Gorinchem* bragt.

In overeenstemming met den Bisschop, toog Graaf Willem nu andermaal naar de belegerde sloten, om die met eene grootere magt aan te vallen en te bestormen; doch alle pogingen stuitten af op de dapperheid der belegerden.

Toen liet de Graaf van *Holland Gaspaarn* en *Hagestein* zoo dicht met eene heining omringen, dat het onmogelijk werd, er het geringste te doen doorslippen, terwijl de Bisschop van *Utrecht*, *Everstein* ten naauwste hield ingesloten. Intusschen was de winter ingevallen; eene felle koude deed zich gevoelen, en herschiep het water, waarin de grootste kracht der belegerden lag opgesloten, in eenen gangbaren vloer. Graaf Willem maakte toen aanstalte om *Gaspaarn* te bestormen, waarop de vrees eenige verraders vormde, en deze stad en *Hagestein* zich op den 20. December aan Graaf Willem overgaven, die beiden tot den

grond liet slechten, en de plaats niet verliet, voor dat er in den letterlijken zin geene twee steenen meer op elkander gebleven waren.

Het slot *Hagestein*, hoe moedig ook door den Burgvoogd van Everdingen verdedigd, moest voor den nood zwichten. Reeds eenen geruimen tijd had hij zich met zijne bezetting met paardenvleesch, katten en ratten gevoed, terwijl het in groote torens bewaarde meel, door het gestadig schieten der belegerden, met kalk en puin werd vermengd, waardoor vele ziekten ontstonden, weshalve hij zich op den 21. ook overgaf aan den Bisschop van *Utrecht*.

Door deze herhaalde aanvallen en vernielingen van den Graaf van *Holland*, bleven de landen onbebouwd, en werden de landzaten uitgeput, terwijl de gegoeden, hunne inkomsten niet ontvangende, over dezen onophoudelijken oorlog morden, en zelfs Jonker Willem op zijnen vader verstoord werd, dat die zich zoo vermetel tegen den magtigen Graaf van *Holland*, den gedachten Bisschop van *Utrecht*, Floris van Blankenheyem, en derzelver bondgenooten bleef verzetten, hem meermalen smeekende iets toe te geven, en te trachten zich met zijne vijanden te versoenen, doch alles te vergeefs.

De Graaf van *Holland*, in weerwil zijner behaalde, belangrijke voordeelen overtuigd, dat dezelve toch niet in staat waren, hem in het bezit van *Gorinchem* te stellen, zocht door behulp van Walraven van Brederode, die nog altoos als krijgsgevangene zich binnen de muren van *Gorinchem* bevond, doch soms op zijn woord van eer voor eenigen tijd werd ontslagen, om zijne zaken te beredderen, en door wien de Graaf van de ontevredenheid van sommige ingeze-

tenen, en de verwijdering tusschen vader en zoon onderrigt was geworden, het vuur der tweedragt aan te stoken, en weldra vond zijn goud verraders genoeg, om hunnen Heer in het verderf te storten.

Met den proost van *Gorinchem*, Jan Gerardijn, arm van geboorte, doch door de gunst van den Heer van *Arkel* tot eenen hoogen stand verheven, en met weldaden overladen, werden acht andere veraders door *Brederoode*, met behulp van kostbare geschenken, overgehaald in het belang van Graaf *Willelm*, en verbonden zich, om tegen eene belooning van 80,000 Fransche kroonen en bescherming tegen het huis van van *Arkel*, den Graaf den burg en de stad in handen te spelen. Zij maakten met hun verraad een' aanvang, door den zoon opmerkzaam te maken, dat de Graaf van *Holland* van lieverlede al zijne bezittingen zou verwoesten, en bij zijne ridderschap had gezworen, zich nimmer met Jan van *Arkel* te zullen verzoenen, en niet te rusten, voor dat hij geheel ten onder was gebracht, terwijl inmiddels alle bronnen van welvaart zijner onderzaten verwoest werden; dat Graaf *Willelm* alleen wrok koesterde jegens den vader, doch die geenszins voor den zoon gevoelde, en met dezen volgaarne een verdrag zou willen sluiten. Hierdoor op het dwaalspoor gebracht, liet *Willelm* van *Arkel* zich bewegen, om, door tusschenkomst van eenige verraders, een verdrag met den Graaf te sluiten, schijnbaar met het doel, om den zoon in plaats van den vader in het bestuur der bezittingen van de van *Arkels* te plaatsen, doch heimelijk om ook dien er uit te dringen, en zich in deszelfs plaats te stellen.

Door de meest gezochte en waarschijnlijkste gron-

grond het slechten, a
 er in den letterlijken
 elkander gebleven van
 Het slot *Hagen*
 lorgvoogd van *Brabant*
 en nood zwichten. *Brabant*
 (ch met zijne *Brabant*
 n ratten gereed, *Brabant*
 waarde meel, *Brabant*
 met kalk en *Brabant*
 ziekten ontstonden
 overgaf aan den *Brabant*
 Door deze *Brabant*
 den Graaf *Brabant*
 en werden de *Brabant*
 hunne *Brabant*
 hooftlijken *Brabant*
 op zijnen *Brabant*
 metel *Brabant*
 dochten *Brabant*
 keuten *Brabant*
 ten, *Brabant*
 te *Brabant*
 doen *Brabant*
 de *Brabant*

de zaamgezworene **Willem van**
 tuigen, dat zijn belang vorderde,
 slacht niet alleen van deszelfs luister
 zelfs geheel verarmd en vernietigd
 vader in de gevangenis te werpen, of
 te drijven en zich in deszelfs plaats
 en huldigen. Zij hoopten, dat, wan-
 eenmaal verwijderd of in verzekerde
 het hun niet moeilijk zou vallen,
 en tweede offer van hun verraad te
 zich echter in den aanvang hevig
 derlijke handelwijze; doch werd hem
 list en bedreiging, zijne toestemming
 nengezworenen bepaalden een oogen-
 van **Arkel** zich naar de kerk zou
 der zijn zoon hem te gemoet zou gaan
 evangenis zou aanzeggen, en indien
 gen, mogt verzetten, dan zouden de
 nen ter zijne hulp toespringen. Doch
Arkel, door eene dienstmaagd, welke
 de gelegenheid was geweest, om de be-
 der, zaamgezworenen af te luisteren, van
 aderlijken aanslag onderrigt, laat zijnen
 ch komen, die hevig ontsteld, en met
 de gruweldaad opzag, waartoe hij zich
 erleiden. Toen sprak hem zijn vader op
 ijken toon aan, ontvouwde hem het doel van
 hem en de hem omringende verraders,
 anders beoogende dan hun beider onder-
 arna hij zijnen zoon mede ter kerk nam,
 ders, evenzeer over de koene handelwijze
 van **Arkel** van hun stuk gebragt, als
 , dropen allen stil af.

tenen, en de verwijdering tusschen vader en zoon onderrigt was geworden, het vuur der tweedragt aan te stoken, en weldra vond zijn goud verraders genoeg, om hunnen Heer in het verderf te storten.

Met den proost van *Gorinchem*, Jan Gerardijn, arm van geboorte, doch door de gunst van den Heer van Arkel tot eenen hoogen stand verheven, en met weldaden overladen, werden acht andere veraders door Bred erode, met behulp van kostbare geschenken, overgehaald in het belang van Graaf Willem, en verbonden zich, om tegen eene belooning van 80,000 Fransche kroonen en bescherming tegen het huis van van Arkel, den Graaf den burg en de stad in handen te spelen. Zij maakten met hun verraad een' aanvang, door den zoon opmerkzaam te maken, dat de Graaf van *Holland* van lieverlede al zijne bezittingen zou verwoesten, en bij zijne ridderschap had gezworen, zich nimmer met Jan van Arkel te zullen verzoenen, en niet te rusten, voor dat hij geheel ten onder was gebracht, terwijl inmiddels alle bronnen van welvaart zijner onderzaten verwoest werden; dat Graaf Willem alleen wrok koesterde jegens den vader, doch die geenszins voor den zoon gevoelde, en met dezen volgaarne een verdrag zou willen sluiten. Hierdoor op het dwaalspoor gebracht, liet Willem van Arkel zich bewegen, om, door tusschenkomst van eenige verraders, een verdrag met den Graaf te sluiten, schijnbaar met het doel, om den zoon in plaats van den vader in het bestuur der bezittingen van de van Arkels te plaatsen, doch heimelijk om ook dien er uit te dringen, en zich in deszelfs plaats te stellen.

Door de meest gezochte en waarschènjlikste gron-

den, trachtten de zaamgezworene Willem van Arkel te overtuigen, dat zijn belang vorderde, wilde hij zijn geslacht niet alleen van deszelfs luister beroofd, maar zelfs geheel verarmd en vernietigd zien, om zijnen vader in de gevangenis te werpen, of hem het land uit te drijven en zich in deszelfs plaats als landheer te laten huldigen. Zij hoopten, dat, wanneer de vader eenmaal verwijderd of in verzekerde bewaring was, het hun niet moeilijk zou vallen, den zoon als een tweede offer van hun verraad te doen vallen.

Deze verzette zich echter in den aanvang hevig tegen deze verraderlijke handelwijze; doch werd hem eindelijk, door list en bedreiging, zijne toestemming afgeperst. De zamengezworenen bepaalden een oogenblik, dat Jan van Arkel zich naar de kerk zou begeven, wanneer zijn zoon hem te gemoet zougaan en hem zijne gevangenis zou aanzeggen, en indien hij zich hiertegen, mogt verzetten, dan zouden de zamengezworenen ter zijne hulp toespringen. Doch Jan van Arkel, door eene dienstmaagd, welke toevallig in de gelegenheid was geweest, om de beraadslaging der zaamgezworenen af te luisteren, van hunnen verraderlijken aanslag onderrigt, laat zijnen zoon tot zich komen, die hevig ontsteld, en met ijzing tegen de gruweldaad opzag, waartoe hij zich had laten verleiden. Toen sprak hem zijn vader op eenen hartelijken toon aan, ontvouwde hem het doel van Graaf Willem en de hem omringende verraders, als niets anders beoogende dan hun beider ondergang, waarna hij zijnen zoon mede ter kerk nam. De verraders, evenzeer over de koene handelwijze van Jan van Arkel van hun stuk gebragt, als zijn zoon, dropen allen stil af.

zijnen zoon en vele getrouwe burgers, eene poging te wagen, om zich door list en geweld weder van *Gorinchem* meester te maken; doch daar het verraad tot van *Ark el*'s geheimschrijver was doorgedrongen, werden de verraders van den aanslag onderrigt, en *Willem van Ark el* met zijn gevolg voor de poort met aanaad afgewezen. Door deze poging werden zijne vijanden echter bevreesd, dat de van *Ark el* s eenmaal mogten slagen, om zich weder in het bezit der stad te stellen, wanneer zij verzekerd waren de verdiende straf niet te zullen ontgaan; zoodat zij besloten het groote ontwerp ten uitvoer te brengen, waartrent zij met den Graaf van *Holland* waren overeen gekomen, om hem, namelijk, de stad en den burg in handen te spelen, waarvoor zij de bedongen 80,000 Fransche kroonen zouden ontvangen, en andere voorregten genieten, doch waarvan zij de uitvoering uit vrees voor de *Ark el* sgezinden, tot nog toe verschoven hadden.

Daar geene opoffering voor den Graaf te groot zou zijn geweest, om zich in het bezit eener vesting te stellen, waarvoor hij eens zoo bloedig het hoofd had gestooten, en hem die thans voor eenige handen vol gouds werd aangeboden, voldeed hij met vreugde aan de reeds vroeger bepaalde overeenkomst, en liet verlangen der negen zaamgezworenen; liet de stad, den burg, alsmede de stad *Leerdam* door eene talrijke krijgsbende in bezit nemen, en deed, weinige dagen daarna, in Junij 1407, zijne plegtige intrede binnen *Gorinchem*. De vreugde, die deze gebeurtenis bij de verraders en hunne aanklevers verwekte, omdat zij zich thans, onder de vleugelen van zulk eenen magtigen beschermer, tegen de wraak der Heeren

van Arkel beveiligd waanden, was groot, doch vond geen en weerklink bij *Gorinchem's* ingezetenen in het algemeen. Verre de meesten hunner, als mede het grootste gedeelte der geestelijkheid, namen geen deel aan de vreugde van den dag, en bleven, tot spijt van Graaf Willem en diens trawanten binnen hunne muren.

Het gepleegde verraad, dat in de eerste dagen met de grootste zorgvuldigheid bedekt was gehouden, kon, na den intogt der krijgslieden van den Graaf van *Holland*, niet meer bewimpeld worden, weshalve vele ingezetenen, die geen en eed van getrouwheid aan den Graaf wilden afleggen, heimelijk de stad verlieten, en zich bij de van Arkels voegden, terwijl er eene hevige verdeeldheid tusschen de achtergeblevenen ontstond, waardoor de aanklevers van den Graaf, Hollandsche verraders, en die, welke hunnen wettigen Heer in hun hart getrouw waren gebleven, Arkelmannen werden genaamd.

Het loon, dat de verraders inoogsten, was aanvanke-lijk zeer schitterend, daar zij, behalve de geldelijke belooning door den Graaf tot ridders werden geslagen, doch juist die verheffing tot eenen stand, waartoe zij niet behoorden, strekte elk regtschapen ridder tot wapen, om hen te verachten, en zelfs in tegenwoordigheid van den Graaf te bespotten, die dit slechts met eenen glimlach beantwoordde, en alzoo het zegel op deze waarheid drukte, dat, hoezeer het verraad ook bemind moge worden, de verrader zelf desniet-temin het voorwerp der diepste verachting blijft.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Schaking en verlossing van *Agnes*. Ontvangst van *Frederik* door zijnen vader. Zijne gevangenschap en vlugt. Terugkomst van *Agnes* in de armen van haren vader.

Gorinchem scheen door de jongste gebeurtenis in, rouw gedompeld te zijn. Het magtige geslacht van *van Arkel*, waarvoor, nog geene drie jaren geleden, de Graaf van *Holland* met al zijne bondgenooten beefde, waaraan de stad haren bloei en luister verschuldigd was, zwierf thans, bijna als banneling, aan het hof van den Hertog van *Gelderland*. Deze gebeurtenis drukte zwaar op het gemoed der getrouwe aanklevers van hunnen Heer, en daaronder ging vooral gebukt de Schepen de *Bloote*, ontzet van zijn ambt, dat hij zoo vele jaren met de meeste getrouwheid, in het belang zijner medeburgers, had waargenomen.

Op eenen der laatste avonden van de maand *Mei* des jaars 1406, in eene treurige gemoedsstemming hierover denkende, hoort hij in den tuin voor zijn huis plotseling een' gil, dien hij meent voor dien zijner dochter te herkennen. IJlings springt hij op, en snelt, zoo vlug als zijne jaren zulks gedogen, naar de openstaande

huisdeur, en ziet, dat twee gewapende lieden zijne dochter medeslepen, terwijl een derde het groote ijzeren hek sluit, waardoor de uitgang van den tuin naar de straat voerde, zoodat de ongelukkige vader, op zijnen eigen grond ingesloten, in de onmogelijkheid is gebragt, om de roovers zijner dochter te vervolgen. Onder een hevig geroep en misbaar, roept de ongelukkige vader zijne bedienden, doch eer die tegenwoordig zijn, en alvorens het hun gelukt is, het hek te openen, zijn de roovers verdwenen. Vergeefsch zijn hunne pogingen om hen in te halen. Waar zij zich mogen begeven, nergens is eenig spoor meer van hen te vinden, terwijl hun de toegang tot de wallen wordt afgesneden.

In den treurigen toestand, waarin de stad gedompeld is, waar de verraders van van Arkel of hunne vrienden, en derhalve zijne vijanden aan het bestuur zijn, weet hij niet tot wien zich te wenden, om hulp en bescherming te erlangen. Radeloos en geheel aan de vertwijfeling ter prooi, wankelt de grijsaard weder naar zijne woning, verdiept in gissingen, wie dezen gruwelijken roof gepleegd zou kunnen hebben. De bewustheid, dat die in den avond, op een uur, dat elk ander moest vreezen betrapt te zullen worden, gepleegd was, overtuigde hem, dat de schaker iemand moest zijn, die de magt in handen had, om de gebeurtenissen in de stad naar zijnen wil te regelen; doch wie de ellendeling was, die de hand aan zijne dochter had durven slaan, bleef hem een raadsel, daar hij van het oogenblik, dat het bestuur in de handen der aanhangers van den Graaf van *Holland* was overgegaan, met zijne dochter in de diepste afzondering had geleefd. Want

hoezeer de staatkundige geschillen geenen invloed op haar uitoefenden, dan voor zoo ver zulks het leven van haren vader verbitterde, zoo kweekte zich toch in haren boezem eene zielskwellling, die haar de woeelingen der samenleving met de meeste zorgvuldigheid deed vlieden. Sedert het beleg van de stad waren er meer dan twee jaren verloop, en in al dien tijd had Frederik niets meer van zich laten hooren. Eene angstige bekommering wegens het lot hem overkomen, prangde haren boezem. Zij kende den onmenschenhaat en de verbitterde wraakzucht die de Hoekschen en Kabeljaauwschen jegens elkander bezielden en zij twijfelde niet of Frederik was er een slagtoffer van geworden, en zoo hij al nog leefde, dan bestond er bij haar geen twijfel meer, of hij boette zijne liefde voorhaar met eene eeuwige gevangenis. Want het denkbeeld om aan zijne liefde te twijfelen, kwam nimmer in haar op.

Agnes werd door hare roovers magteloos naar den wal ten zuiden der Kanselpoort gesleept, waar een schuitje in de gracht gereed lag, om hen over te voeren. Op dat oogenblik herkreeg zij haar bewustzijn, en wilde om hulp roepen; doch men stopte haar dadelijk den mond toe en zij werd door den derden krijgsman, die de bevelhebber scheen te zijn, aangemaand zich stil te houden, dat haar alsdan geen leed zou geschieden; doch dat zijne bevelen stipt waren, om elke tegenkanting door geweld tegen te gaan, en zij ook niets van dezelve kon hopen, daar zijne maatregelen te wel waren genomen, dan dat zij de geringste hoop kon voeden, daarvan eenig gunstig gevolg voor haar te zien.

Aan de overzijde der gracht stond een bespannen

wagen , door twee krijgsknechten te paard bewaakt , de ongelukkige op te wachten. Men noodzaakte haar den wagen te beklimmen , waarin zij door eenen krijgsman gevolgd werd , waarna dezelve dadelijk op den dijk naar *Dordrecht* voortrolde.

Onzeker in wiens magt zij zich bevond of werwaarts zij gevoerd werd , daar haar geleider haar bevolen had den doek om den mond te laten , en zich geene vragen te veroorlooven ; vermits hij op geene derzelve mogt of kon antwoorden , had zij bijna een uur gereden , toen zij twee ruiters te paard voorbij den wagen zag rijden. Snel rukt zij den doek van den mond , en scheeuwt luide om hulp. Deze kreet dringt door de ziel van een der ruiters , en overtuigd dat hier eene misdaad wordt gepleegd , geeft hij aan zijn ridderlijk gevoel gehoor , om het onbekende wezen , dat zijnen bijstand inroept , ter hulp te snellen ; wendt zijn paard , en rendt , gevolgd door den tweeden ruiters , op het voortrollend rijtuig terug , en voor dat deszelfs geleiders zijn oogmerk hebben kunnen vermoeden , leggen de paarden , met lanssteken doorboord , voor hetzelfde met den dood te worstelen. *Agnes* wachtter springt , met ontbloot rapier , uit het rijtuig , den wagenmenners trekt mede zijn zwaard , en beide vereenigen zich met hunne twee ruiters , om de vermetelheid der aanvallers in hun bloed te straffen.

In eene sidderende houding hoort *Agnes* het kletteren der zwaarden en het aanmoedigend geschreeuw der strijders. Vurig zendt zij hare wenschen en gebeden voor de overwinning van hare verlossers ten hemel. Zij waagt het niet eenen enkelen blik buiten den wagen te werpen. Hare Jonkvrouwelijke schroomvalligheid belet haar van de verwarring en de duisternis

gebruik te maken , om te ontvlugten ; zij dringt , integendeel , nog digter tegen de wanden van het rijtuig , tot dat een woeste doodscreet van eenen getroffen strijder , haar in onmagt doet nederzijgen.

Wat er verder met haar had plaats gegrepen , was haar geheel onbekend ; doch wie schetst hare verbazing , toen zij voor het eerst weder de oogen opende , zich in een flauw verlicht vertrek van eenen landman , op eene legerstede bevond ; met ridder Frederik aan hare voeten , die eene harer handen in de zijne geklemd houdende , haar met angstvallige blikken aanstaarde , als ook onbekende menschen , die rondom haar geschaard stonden. Een hoog rood overschaduwde de doodelijke tint , die tot op dit oogenblik haar gelaat had geteekend. Met de levendigste vreugde beschouwde zij den beminden jongeling , voor wien reeds duizenden tranen gevloeid hadden ; doch plotselings zich al het gebeurde voor den geest stellende , stoot zij hem met verachting van zich af , terwijl zij op eenen angstigen toon uitriep : » waar ben ik ! » en toen zooveel mogelijk hare krachten verzamellende , gebod zij hem met vrouwelijke fierheid , dat hij haar zou verlaten.

De verschillende gemoedsaandoeningen hadden haar echter te zeer geschokt , dan dat het haar mogelijk ware geweest , zich langer te bedwingen : wanhopend de handen wringende , ontvlood haar eenen tranenvloed , die haar eenige verlichting schonk.

Na verloop van eenigen tijd gelukte het Frederik Agnes te doen begrijpen , dat hij niet haar schaker , hetwelk zij vermoedde , maar in tegendeel haar redder was geweest. Toen vereenigde zich liefde en dankbaarheid om den moed van den beminden jongeling

te beloonen en met maagdelijke schaamte verborg zij haar gelaat aan den boezem van hem, op wien zij voor weinige oogenblikken nog met zulk eene verachting had nedergezien.

Nadat Agnes genoegzaam van haren schrik hersteld was, om alles met gelatenheid aan te hooren, deed Frederik het volgende verhaal van hetgeen er sedert zijn vertrek uit *Gorinchem* met hem had plaats gegrepen :

» Naauwelijks had mijn vader mijne terugkomst op het kasteel vernomen, of hij liet mij aanzeggen, mij voor eeuwig uit zijn bijzijn te hebben verbannen, en dat ik mijne overige dagen in eene der torens van het kasteel moest gaan doorbrengen, ten einde de schande voor te komen, dat eene telg uit zijn geslacht als landverrader zou worden gestraft, hetwelk onmisbaar zou plaats grijpen, indien Graaf Willem met mijn verblijf op zijn rijksgebied bekend werd.

» Het onverbiddelijk karakter van mijnen vader kenkende, wanneer hij eenmaal tot een bepaald besluit gekomen was, bleef mij weinig hoop meer over, om, althans gedurende zijn leven, mijne vrijheid te herkrijgen. Welligt ware het toen nog tijd geweest mij door de vlugt te redden; doch de overtuiging, dat ik mijnen vader beleedigd en diep gegriefd had, deed mij, even als een schaap, dat ter slagbank wordt geleid, onderworpen zijne bevelen gehoorzamen, en naar mijnen kerker geleiden. Menigmaal wenschte ik in denzelfden, dat de wraak des Graven mij mogt treffen, om een einde aan mijne kwellingen te zien; want uw beeld, dierbare Agnes! zweefde mij gestadig voor den geest, vergezeld van duizenden pijnigende denkbeelden omtrent het oordeel, dat gij over mijn stil-

zwijgen zoudt vellen, en het was mij onmogelijk u eenig berigt van mij te doen toekomen.

» Aldus sleet ik twee jaren van de ellendigste des menschelijken levens, toen ik op zekeren morgen een briefje in mijnen kerker vond, van mijnen getrouwen vriend L o d e w i j k, waarin hij mij berigtte, toevallig van mijne gevangenschap op het kasteel mijns vaders kennis te hebben gekregen, en dat hij besloten had mij te redden. Dat ik derhalve den moed niet zou opgeven, doch geene nasporingen zou aanwenden, om te ontdekken, door welk middel hij mij deze weinige regels had doen toekomen.

» Met de grootste verwondering staarde ik dit briefje aan, zonder mij eenig denkbeeld te kunnen vormen, van waar dit gekomen was, daar niemand mij naderde dan een aan mijnen vader met de onomkoopbaarste trouw gehechte dienaar, die mij tweemaal daags, door de kleine vierkante opening der binnendeur van mijnen kerker, mijn voedsel aanreikte, zonder dat het mij immer mogelijk was geweest een enkel woord uit hem te lokken.

» In eene schroomvallige verwachting, zag ik de toekomst te gemoet, doch er verliepen eenige weken zonder dat ik iets van mijnen vriend vernam. Eindelijk vond ik op zekeren morgen weder een briefje van hem, waarin hij mij berigtte, dat het ontwerp mijner ontvlugting thans ten uitvoer kon worden gebracht, en dat men den eerstvolgenden nacht, door het kleine venster, hetwelk meer dan veertig voeten hoog in den toren verheven was, een touw zou nederlaten, waarmede ik moest trachten naar boven te klauteren, terwijl men aan den buitenkant eene ladder tegen den toren zou plaatsen, langs welke ik naar beneden

kon klimmen , wanneer ik de verdere middelen voor mijne vlugt gereed zou vinden ; mij tevens vermanende beide briefjes zorgvuldig verborgen te houden.

» Nu werd het mij verklaarbaar hoe mijn vriend mij deze briefjes had toegezonden ; maar nu ook verlevendigde zich een gevoel , hetwelk mij bijna deed besluiten de aanbiedingen mijns vriends van de hand te wijzen. Het verschrikkelijke denkbeeld , dat ik de ouderlijke woning , waar ik in mijne kindsche jaren zooveel genoeg had gesmaakt ; waar ik toen het voorwerp der teederste liefde en zorgen mijner ouders was , thans als een misdadiger moest ontvlugten , om een ellendiger lot te gemoet te snellen , daar het mogelijk ware , dat ik u , die mij dood moest wanen of van de verachtelijkste ontrouw beschuldigen , wellicht in de armen van een ander zou wedervinden , deed mij wankelen. Bittere tranen wijdde ik aan de nagedachtenis mijner moeder , die alleen in staat zou zijn geweest , de verdiende straf , door mijnen vader mij opgelegd , te wijzigen , en waardoor welligt al het rampzalige verhoed zou zijn geworden , dat ik mij voor den geest stelde.

» Eindelijk , echter , zegepraalde den mensch ingeschapene zucht naar zijne vrijheid , terwijl ook de hoop van u , mijne dierbare Agnes ! nog eenmaal , hetzij dan ook in welk eenen staat , weder te zien , mij weldra met ongeduld naar het oogenblik deed haken , waarin ik het middel tot mijne redding zou zien nederdalen

» Naauwelijks had het middernacht geslagen , of ik hoorde eene ligte beweging tegen den toren en kort daarop liet men het touw naar beneden. Niet zonder de grootste inspanning , gelukte het mij het raam

te bereiken, klom toen spoedig de ladder af, en vond aan den voet mijnen vriend *Lodewijk*, die mij met opene armen ontving. In de grootste stilte verlieten wij het kasteel, waarvan de brug was nedergelaten. Buiten hetzelfde stond een schildknaap van mijnen vriend ons met twee handpaarden te wachten, en er lag eene volledige wapenrusting voor mij gereed.

» Terwijl wij onzen weg naar de Geldersche grenzen voortzetterden, verhaalde mij *Lodewijk*, dat zoodra hij kennis van mijn verblijf op het kasteel had bekomen, hij op middelen bedacht was, om mij te redden, daar hij te wel met het karakter van mijnen vader bekend was, om van den tijd eenige verandering in mijn lot te durven verwachten. Geen redmiddel was echter zonder de hulp van den torenwachter mogelijk, en het was hem slechts met veel moeite gelukt zijne trouw jegens mijnen vader te doen wankelen. Dit gelukte eindelijk, doch den volgenden ochtend moest hij voor de dienst mijns vaders voor eenige weken afwezig zijn, terwijl een ander intusschen zijnen post zou waarnemen. Slechts met de grootste omzigtigheid mogt het hem gelukken het eerste briefje in den toren te werpen. Door diens afwezigheid was het niet mogelijk geweest, mij voor den afgelopen nacht te verlossen; doch thans hebben zij hunne maatregelen ook zoo genomen, dat het mijn vader onmogelijk zal zijn te gissen, hoe ik mijne vlugt heb kunnen bewerken, zonder het spoor eener krachtdadige hulp van binnen en van buiten te kunnen ontdekken; en er niemand in betrokken zijnde dan de torenwachter, die zich wel zal wachten hem den sleutel van het geheim in handen te geven; terwijl mijn vader, zijne in zijn oog onkrenkbare trouw, niet in twijfel zal trekken.

» Mijn vriend in alles voorziende en door het overlijden zijner ouders zelf zijne goederen beherende, heeft mij van eene aanzienlijke som in goud voorzien, en tot aan eene landhoeve, een uur van hier gelegen, uitgeleide gedaan, waar ik mij gedurende den dag verborgen heb gehouden, terwijl Lodewijk, om alle achterdocht te vermijden, nog denzelfden nacht naar zijne goederen is teruggekeerd, mij tot geleide zijnen schildknaap achterlatende en de gebeurtenissen mededeelende die, gedurende mijne gevangenis, binnen *Gorinchem* hadden plaats gegrepen.

» Deze nacht hoopte ik de Geldersche grenzen te bereiken, vervuld met de hoop van u toch enig berigt van mij te doen toekomen, en de dwaling weg te nemen, die mijn stilzwijgen ontwijfelbaar bij u moest hebben te weeg gebragt, indien dit niet reeds veel te laat was, toen uw roover ons te gemoet snelde, en wij, in het voorbij rijden, eenen vrouwelijken angstkreet om hulp hoorden smeeken. De getrouwe schildknaap bezieldde dezelfde aandrif, welke ik ontwaarde. Een kort, maar hardnekkig gevecht was hiervan het gevolg, waarin twee uwer roovers sneuvelden, een derde de vlugt nam, en de vierde schier levenloos op de plaats bleef liggen. Toen snelden wij naar den wagen om de ongelukkige te verlossen, die onze hulp had ingeroepen. Daar vonden wij u in onmagt nederbestort, waarbij alleen het gevoel ons overtuigde, geen levenloos wezen voor ons te hebben, weinig vermoedende, dat juist dit wezen het dierbaarste was hetwelk op aarde voor mij bestond. De schildknaap haastte zich de hulp van de landlieden in te roepen, wier woning wij op eenigen afstand ontwaarden. Door hen bragten wij u hier, doch hoe zal ik u mijne gewaarwordingen schetsen, toen ik de trekken van

dat aangebeden meisje herkende, welke zich zoo onuitwischbaar in mijne ziel hadden gegrift ! Sedert eenige oogenblikken beschouwde ik in blijde verwachting, de zich steeds levendiger voordoende teekenen uwer herstelling, toen gij, in uwe dwaling, mij van u afstiet. »

Frederik ontving toen van zijne dierbare Agnes de teederste blijken harer liefde, om hem deze grievende dwaling te vergoeden, doch kon eenen ernstigen blik van het meisje niet ontwijken, welker trouw hij had durven betwijfelen.

Toen de gemoederen voor eene bedaarde overweging van hunnen toestand vatbaar waren geworden, werd de schildknaap met twee knechten naar de plaats van het gevecht teruggezonden, om, ingeval er nog eenig leven in de verslagenen mogt aanwezig zijn, alsdan te trachten uit te vorschen, wie de booswicht was, die Agnes aan haren vader had ontvoerd. Zij vonden twee lijken, terwijl een bloedig spoor landwaarts ging, waarheen de derde scheen gevlugt te zijn.

Zonder zich te vleijen, dat zulks van eenig gunstig gevolg zou zijn, volgden zij dit zelfs in den nacht zoo merkbare spoor, en waren naauwelijks vijftig passen voortgetreden, toen zij in het gras een der krügs-knechten vonden, die door hevig bloedverlies uitgeput, met den dood worstelde.

Men trachtte het bloed te stelpen om hem naar des landmans woning te vervoeren, ten einde daar ondervraagd te worden; doch hij voelde zijn einde naderen, zeide dat deze hulp te laat kwam, en men hem op de plaats zou laten sterven. De schildknaap vroeg hem, op het oogenblik, dat hij voor God moest verschijnen, dat hij naar waarheid zou verklaren, wie de schaker van van het meisje was. Voor het laatst verzamelde de

stervende al zijne krachten , sprak met groote moeite het woord *Bre...de...ro...de* uit , en gaf den geest.

Daar er nog een der gehuurde booswichten ontvlugt was , en de dageraad spoedig zou aanbreken , achte men het niet veilig , langer op deze plaats te vertoeven. Na een rijp beraad , keerde *Agnes* , in de kleeding van de vrouw des landmans , op het paard van den schildknaap , die hetzelfde aan den teugel leidde , naar *Gorinchem* terug. In de nabijheid der stad namen beide gelieven een zeer roerend , maar door den drang der omstandigheden voorgeschreven , afscheid , en *Agnes* snelde in de kleeding van een landmeisje naar haren vader terug , terwijl *Frederik* en de schildknaap eenen weg landwaarts insloegen , om langs omwegen de Geldersche grenzen te bereiken , waarin zij gelukkig slaagden.

TIENDE HOOFDSTUK.

Gorinchem door van Arkel overrompeld. Afgestaan aan den Hertog van *Gelderland*. Door dezen verkocht aan den Graaf van *Holland*. Vernietiging van den Keiserlijken Burg.

Arkel had nog te veel aanhang binnen *Gorinchem*, dan dat men den voormaligen Heer niet van alles onderrigt zou hebben, wat er plaats greep, en vele niet vurig naar deszelfs terugkomst verlangden.

Op hunnen bijstand bouwende, wanneer het hem slechts mogt gelukken binnen de stad te dringen, verzamelde Jan van Arkel, in hetzelfde jaar dat Graaf Willem zich als Heer van *Gorinchem* had laten inhuldigen, onder het bevel van zijnen zoon, in *Gelderland* een aantal ridders en krijgslieden, met welke hij voornam eenen aanslag tot herkrijging van het erfdeel zijner vaderen, te beproeven.

De verraders hadden echter naauwelijks berigt van de Arkelsche wapening ontvangen, of de vrees voor de welverdiende straf bekreep hunne snoode harten. Zij kenden hunnen voormaligen Heer te wel, dan dat zij niet overtuigd zouden zijn, dat wanneer hij in zijn ontwerp mogt slagen, om zijne banier weder op *Gorinchem's* wallen te planten, hunne hoofden het grootste gevaar liepen; zoodat, hoezeer

de Graaf in de stad en den burg eene aanzienlijke bezetting had achtergelaten, zonden zij toch dringende beden naar de residentie, om meer krijgsvolk ten eindeden Arkelschen beter het hoofd te kunnen bieden; waarop de Graaf, die de lang gewensehte, doch naauwelijks verkregene prooi niet gaarne wilde laten ontglippen, nog eene versterking van 500 man zond, en de stad zooveel mogelijk liet versterken.

In weerwil van alle voorbehoedmiddelen en de waakzaamheid, die de Hollandsche bevelhebbers aan den dag legden, gelukte het echter aan Willem van Arkel, in den nacht van den 14 September 1407, heimelijk met zijne manschappen tot in de nabijheid van den keizerlijken burg door te dringen, terwijl hij eenige kleine schuitjes medevoerde, welke elk door vier mannen gedragen werden. Onder begunstiging van eenen geweldigen storm, regen en daarmede gepaard gaande buitengewone donkerheid, die de wacht de wijk binnen den Robbertstoren had doen nemen, bragten zij hunne schuitjes te water, voerden ladders aan, en het gelukte eenigen stouten Gorinchemschen burgers, met Willem van Arkel aan het hoofd, de stadsmuur, tegen over de Robbertsstraat te beklimmen. Doch naauwelijks had een twintigtal Arkelschen den muur bezet, of de groote hond van Willem van Arkel, die zijnen heer had willen volgen en niet van de leer kon gekeerd worden, geraakte in strijd met eenen hond aan de wacht behoorende, welker opmerkzaamheid hierdoor opgewekt werd en naar buiten ging, wanneer zij ontdekke, dat de muur reeds beklommen en bezet was. De Arkelschen lieten toen het geschal der trompetten en een vreeselijk krijgsgeschreeuw hooren, waar-

door de wacht met den levendigsten schrik bevangen, ijlings over de Peterbrug de vlugt neemt, door hun angstig geschreeuw schrik en verwarring in de stad verspreidende; zoodat allen, die de tegenwoordigheid der Arkelschen vreesden, allerwegen de vlugt namen, en de wapenen wegwierpen, om door dezelve niet in hunne vlugt belemmerd te worden; terwijl de verwarring en schrik zulk eene hoogte bereikten, dat zij de achter hen volgende vrienden voor hen volgende vijanden beschouwende, de eene den andere met zulk eene overhaasting de stad uitdreef, dat velen in hunne vlugt zich in de haven en grachten wierpen, waar zij hunnen dood vonden.

Van deze algemeene verwarring maakte Willem van Arkel gebruik, om de burgpoort te openen en er zijn volk met vliegende vaandels te doen binnen rukken, die een verbazend geschreeuw aanheffende, den schrik tot de geheele bezetting deed overslaan, zoodat allen hunne posten verlieten en door de Kansepoort de vlugt landwaarts namen. Eenige trompetters verspreidden zich al dadelijk door de stad en kondigden den ingezetenen aan, dat allen die zich om de banier van van Arkel wilden scharen, niets zouden worden misdaan, waarop de meeste hunner en vooral de mindere stand met uitgelatene blijdschap te voorschijn kwam, en Willem van Arkel tot hunnen landsheer uitriepen.

De negen verraders hadden reeds in den aanvang der verwarring de vlugt genomen; slechts twee hunner werden achterhaald, waarvan de eene dadelijk doodgeslagen en de andere den volgenden dag onthoofd werd.

Willem van Arkel zag zich toen wel weder

in het bezit der stad , doch de burg werd dapper verdedigd , zoodat geen zijner aanvallen eenig gevolg had , en er tot eene geregelde belegering moest worden overgegaan. Naauwelijks had echter de Graaf van *Holland* de herovering van *Gorinchem* vernomen , of hij toog vol woede en spijt , met eene aanzienlijke magt Zeeuwen en Hollanders derwaarts , en hoezeer van *Arkel* zich reeds in staat zag gesteld , om hem duchtig af te weren , daar zich reeds vele ridders , die onder zijnen vader in het vorige beleg gestreden hadden , hij hem hadden gevoegd , en geene vrees voor des Graven aanvallen koesterden , werd hij echter verplicht het beleg van den burg op te breken , en zich tot de verdediging der stad te bepalen.

De Graaf van *Holland* ontwarende , dat Jonkheer *Willem* zich den korten tijd van het bezit der stad zeer ten nutte had gemaakt , en toch niet gaarne de vruchten zijner groote opofferingen willende missen , zond een opontbod aan al zijne edelen , ridders en leenmannen uit *Holland* en *Zeeland* , en riep de geheele magt van den Bisschop van *Utrecht* onder de muren van *Gorinchem* bij elkander , om door geweld van wapenen te hernemen , wat hij reeds vroeger door verraad gekregen had.

Toen scheen de Hertog van *Gelderland* , die tot dat oogenblik de verschillende oorlogen van de van *Arkels* met de Graven van *Holland* , zonder dadelijke deelneming had aangezien , uit zijne rust te ontwaken , en zich de belangen van zijnen in het naauw gebragten neef te zullen aantrekken. Hij verzamelt zijn leger , roept zijne edelen en ridders ten strijde , trekt met eene aanzienlijke magt naar *Spijk* , op een klein uur afstands van *Gorinchem* , en zendt door eenen wa-

penheraut zijne oorlogsverklaring , en eene uitdaging van zijn gansche leger aan den Graaf van *Holland* ; voorziet inmiddeks de stad van eenen grooten voorraad levensmiddelen, dien hij had medegebragt, en welken de Arkelschen , die daaraan de meeste behoefte hadden, bij eenen uitval , waarbij de Gelderschen hen ondersteunden , binnen de stad bragten.

De Graaf van *Holland* paarde met zijne heersch-
 zucht te veel ridderlijke dapperheid , om den slag , hem door de Gelderschen aangeboden , te ontwijken. Na den burg tegen alle overval der Arkelschen verzekerd te hebben , trekt hij met zijn leger naar *Dalem*, om den Gelderschen den volgende morgen slag te leveren. Het schijnt echter , dat de Gelderschen slechts ten doel hebben gehad , om *Gorinchem* van levensmiddelen te voorzien , en zich nog niet in dezen oorlog wilden wikkelen , daar zij in den nacht afrokken , en de Graaf van *Holland* wel overtuigd van het vruchteloze eener verdere belegering der stad, voorzag den burg van die verdedigingsmiddelen , welke denzelven tegen elke poging der Arkelschen kon beveiligen , en trok ook naar *Holland* terug. Toen begon Willem van *Arkel*, die zoo vurig naar het bezit van den burg zijns yaders haakte, dadelijk op nieuw denzelven te belegeren en met groote stukken te beschieten ; doch het was alles vruchteloos ; tot dat eindelijk de Bisschop van *Luik*, de broeder des Graven van *Holland*, die reeds meermalen den vrede tusschen deze strijdende partijen had tot stand gebragt , zich wederom opdeed , om daartoe beiden zijne bemiddeling aan te bieden , hetwelk ten gevolge had , dat er een stilstand van wapenen voor den tijd van twee jaren werd gesloten , gedurende welken tijd Willem van

Arkel wel in het ongestoorde bezit van *Gorinchem* bleef, doch waarin de Graaf van *Holland* zijne regten als Heer van *Gorinchem* overal deed gelden, waar de thans zoo zeer beperkte magt van Willem van Arkel niet kon doordringen.

Vermits geene der pogingen door de van Arkels aangewend, om, gedurende den wapenstilstand tot eenen duurzamen vrede te geraken, eenig gevolg hadden; daar de Graaf steeds het volkomene bezit van *Gorinchem* bleef beoogen, en Jonkheer Willem dagelijks meer en meer overtuigd werd, dat, bij het gemis der rijke bronnen, in welker bezit zijn vader was geweest, toen hij aan elke magt het hoofd durfde bieden, de handhaving zijner regten tegen de overmagt van den Graaf van *Holland*, het grootste gevaar liep, kwamen vader en zoon overeen, hunne regten aan hunnen bloedverwant den Hertog van *Gelderland* op te dragen, onder voorwaarde, dat de stad *Gorinchem* en de landen van *Arkel*, nimmer van het Hertogdom *Gelderland* gescheiden konden worden, tenzij die wederom aan derzelver voormalige bezitters wierden teruggegeven. Hierdoor kon Jonker Willem, die de vermoedelijke erfgenaam van den kinderloozen Hertog van *Gelderland* was, hopen zich weder in het bezit der vaderlijke erven hersteld te zien, en wel in vereeniging met zoodanige magt, als voldoende zou zijn, om den Graaf van *Holland* het hoofd te bieden.

De Hertog van *Gelderland* hiermede ook ingenomen, werden er drie onpartijdige edelen benoemd, om het daarvoor betrekkelijk traktaat te vervaardigen, waarna den 25 Augustus 1409 de Hertog van *Gelderland* tot Heer van *Gorinchem* en de landen van

Arkel werd gehuldigd, tot groot genoegen van een gedeelte der Gorinchemsche ingezetenen, die de zaak van dezelfde zijde beschouwden als Jonkheer *Willem van Arkel*; doch het andere gedeelte overtuigd, dat de Graaf van *Holland*, die door deze overdragt geheel in zijne ontwerpen was te leu gesteld, zulks met het zwaard in de vuist zou trachten te wreken, voorspelde zich weder den bloedigsten oorlog en weldra bewezen de omstandigheden, dat deze de overdragt uit het regte oogpunt hadden beschonwd: want naauwelijks was de voltrekking daarvan ter oore van den Graaf van *Holland* gekomen, of de krijgsbazuin klonk door zijne vereenigde landen, hij trok een gedeelte der Bisschoppelijke magt aan zich, en sloot een verbond met de stad *Amersfoort*, waaruit hij weldra de Geldersche kwartieren bestookte, waardoor de Tieler- en de Bom-melerwaard onderscheidene malen ter prooi waren dier woeste benden, die geen ander doelwit hadden, dan moorden, plunderen en branden, terwijl de Gelderschen, onder aanvoering van *Willem van Arkel*, hem niets in roof en plundertogten schuldig bleven, zoodat de overdragt der heerschappij over *Gorinchem*, het land op nieuw in vuur en vlam zette en duizenden ongelukkige landlieden het slachtoffer der heerschzucht hunner heeren werden.

Toen kwam andermaal des Graven broeder, de Bisschop van *Luik*, met voorlagen tusschenbeide en had het geluk de strijdende partijen tot eenen stilstand van wapenen van twee jaren te bewegen. Deze tijd werd door Graaf *Willem* te baat genomen, daar de wapenen hem niet tot het bezit van *Gorinchem* konden voeren, waarvoor reeds zooveel bloed en

schatten waren opgeofferd , om andermaal tot listige omkoopingen zijne toevlugt te nemen , en zijn goud onder de raadslieden van den Hertog van *Gelderland* te strooijen , ten einde dezen te bewegen , hem *Gorinchem* en het land van *Arkel* te verkoopen ; en het gelukte hem , hoezeer de Hertog van *Gelderland* reeds een verbond met Jan van Arkel en diens zoon had gesloten , volgens hetwelk zij in het bezit van *Gorinchem* gesteld , daaruit op nieuw den Graaf van *Holland* alle afbreuk zouden doen , eene overeenkomst met den Hertog van *Gelderland* aan te gaan , waardoor deze de belofte , aan de van *Arkels* gedaan , schandelijk verbrak , en hunne Heerlijkheid aan het goud van den Graaf opofferde , terwijl bovendien de diep vernederde Jan van Arkel buiten dit traktaat werd gesloten , en bij voortdoring aan de wraakzuchtige vervolgingen van den Graaf van *Holland* werd ter prooi gelaten.

De stad *Gorinchem* werd alzoo andermaal met de landen van *Arkel* in het bezit van den Graaf van *Holland* gesteld , die daarvoor aan den Hertog van *Gelderland* 100,000 Fransche kroonen uitkeerde , en 18,000 kroonen aan de raadslieden van den Hertog uitdeelde , die hem tot dit besluit hadden gebragt ; blijvende de stad *Leerdam* en de Heerlijkheid *Schoonrewoerd* met *Gelderland* vereenigd , terwijl Jonker Willem van Arkel zich met het bezit van eenige Heerlijkheden en tollën moest te vrede stellen , die hem door zijnen oom , den Hertog van *Gelderland* , tot schadeloosstelling werden afgestaan.

Nog was echter de Graaf van *Holland* in zijne wraak tegen het geslacht der van *Arkels* niet

voldaan. Het grootste aandenken hanner voormalige magt moest vernietigd worden. De keizerlijke burg, dit heerlijke kunststuk, welks wederga noch in de *Nederlanden*, noch in geheel *Duitschland* werd aangetroffen, hetwelk gedurende bijna twee honderd jaren deszelfs kruin en statige torens met majesteit ver boven de stad verhief, en de begeerte der magtigste vorsten had opgewekt, moest verdwijnen, en aan de vlammen ter prooi worden gegeven, zoedat er niets dan deszelfs grondslag overbleef, welke ook thans voor het oog van het nageslacht is verdwenen.

ELFDE HOOFDSTUK.

De Schepen de Bloote na de terugkomst van Agnes. Nemen de wijk naar hunnen vriend Staesken van Brakel. Bezoek van Frederik. Inval der Hollanders in den Bommelerwaard. Bestorming van het slot te *Brakel*. Ontzet door Frederik. Zijne teleurstelling. Lodewijk aan Frederik. Vergiffenis zijns vaders.

Menige storm uit het menschelijk leven had boven de grijze kruin van den eerwaardigen Schepen de Bloote gewoed, doch geene derzelve bragt zulke verwoestingen in zijne ziel te weeg dan die, welke hem zijne eenigste levensvreugde ontroofde. Met reikhalzend verlangen staarde hij op het, zich reeds in het verschiet vertoonende, einde zijner moeilijke reize door dit leven, in de zalige hoop van alsdan met zijne, hem voorafgegane, dierbare gade vereenigd te worden, die hem gedurende haar leven zoo getrouw de lasten had helpen schragen, welke hem drukten; en dat hij welligt dan ook spoedig het pand hunner liefde, aan de rampen van het aardsche leven ontheven, zou wederzien, daar hij overtuigd was, dat zij onder die, welke haar op dat oogenblik drukten, weldra zou bezwijken. Deze vooruitzigten op eene zalige toekomst schonken den braven man zooveel troost, dat hij zich met gelatenheid onderwierp aan den

wil der Voorzienigheid, die de lotgevallen der menschen naar Zijne alles omvattende wijsheid en onbegrensde goedheid regelt.

Sedert het oogenblik, dat men hem zijne dochter had ontroofd, drongen er geene gedachten in de ziel van den grijsaard, dan die, welke op deze hartverscheurende gebeurtenis betrekking hadden, en was hij met zijne denkbeelden reeds tot eene hoogere sfeer doorgedrongen, toen hij in zijne bespiegelingen gestoord werd, door eene meer dan gewone beweging in den tuin. Naauwelijks was echter zijne aandacht hierop gevestigd, of zijne kamerdeur sprong open, en zijae verlorene dochter stortte zich, in de kleeding van een landmeisje, in zijne armen. Een en geruimen tijd staarde de oude man zijn geliefd kind sprakeloos en in verrukking aan, en kon zich naauwelijks overtuigen, dat hij nog op deze aarde leefde, daar hij reeds meende de vreugde des hemelschen wederziens te smaken. Een en dankbaren blik ten hemel geslagen, getuigde, eindelijk, dat hij zijnen waren toestand en zijne erkenenis jegens het Opperwezen gevoelde, dat hem nog zulke aardsche vreugde deed genieten.

Eindelijk moest A g n e s verhalen. Zijn hart dankte den edelen jongeling, die zijn eenigste kind uit de klauwen der booswichten gered had. A g n e s beleed thans, bloozende, haren vader de geheimen, die sedert een en geruimen tijd in haren boezem sluimerden, doch die door de plaats gehad hebbende gebeurtenis geheel ontwaakt waren, zoodat zij, door den indruk van het oogenblik overmeesterd, den jongeling hare liefde had beleden, zonder van de goedkeuring haars vaders verzekerd te zijn. Terwijl zij hiervoor zijne vergiffenis afsmeekte, deelde zij hem de gevoelens

mede, die *Frederik*, van het oogenblik hunner ontmoeting op het tournooi bezielde, alsmede de gevolgen, die daaruit voor hem tot aan zijne vlugt uit de gevangenis, waren voortgevloeid.

Hoezeer deze bekentenis den Schepen de Bloote smartte, daar hij zich uit deze betrekking zijner dochter weinig geluk voorspelde, kon hij echter den jongeling niet veroordeelen, die hem zijn ontroofd kind had wedergegeven. Voor het oogenblik moest er echter een besluit in een dringender belang worden genomen, daar de laatste woorden van den stervenden krijgsman, op nieuw de bekommering van haren vader hadden opgewekt. Te regt werd het vermoeden opgevat, dat zij aan de vervolging van eenen man waren blootgesteld, die van het oogenblik, dat de stad in de handen van den Graaf van *Holland* was overgeleverd, er het onbepaaldste gezag uitoefende. Met de meeste waarschijnlijkheid moesten zij dus verwachten, dat die man, bij het vernemen der mislukking van zijn boos ontwerp, dit zou hernieuwen, en welligt niet zou schromen, het grofste geweld te baat te nemen, daar het reeds tot genoegzame verschooning strekte, dat hij dit aan eenen aanhanger der van *Arkels* pleegde.

De eenige mogelijkheid, om zich daarvoor te behoeden, was de stad te verlaten, en naar het aangrenzende *Gelderland* de wijk te nemen. Zijne, voor dien tijd, aanzienlijke bezittingen waren echter grootendeels binnen en in de omstreken van *Gorinchem* gelegen; doch de overtuiging, dat zijne dochter anders het grootste gevaar liep, bragt hem tot een, voor het belang zijner bezittingen gewaagd, maar tot het heil zijner dochter, onvermijdelijk besluit.

Het kostbaarste werd bijeen verzameld, de onroerende goederen, en wat voor geen dadelijk vervoer vatbaar was, aan eenen vertrouwden vriend overgedragen, en den volgenden dag na de terugkomst van Agnes in de ouderlijke woning, had zij met haren vader en twee dienstboden, langs verschillende wegen, de Geldersche grenzen bereikt, en vonden zij nog dienzelfden avond eene gastvrije schuilplaats bij hunnen vriend, den ridder Staesken van Brakel, bij wien weldra een vleugel van het slot voor den Schepen met zijne betrekkingen werd ingeruimd, waar zij de staatkundige stormen wilden afwachten.

Frederik, die zijn verblijf in *Bommel* gevestigd had, vernam spoedig de komst van den Schepen de Bloote op het naburige slot te *Brakel*, snelde derwaarts, en vond in het aanschouwen zijner geliefde eenigen troost voor de smart, die het gemis der vaderlijke liefde bij hem had achtergelaten. Zijn bezoek bragt echter den Schepen de Bloote in de verplichting, zich omtrent de betrekking van den ridder met zijne dochter te verklaren, eene betrekking, waarvan hij de gevolgen met schroomvalligheid te gemeent zag. Wat hem zelve betrof, zoo zou hij gaarne de hand zijner dochter aan den jongeling hebben geschonken, aan wiens edele kloekmoedigheid hij haar tegenwoordig bezit te danken had; maar die zelfde jongeling zwierf, om de wraak zijns vaders te ontvlugten, als banneling buiten zijn vaderland, waar hem welligt de vloek zijns vaders zou treffen, wanneer deze vernam, dat hij zich met de dochter eener Kabeljaauwschgezinde familie had vereenigd. Geenen zegen kon hij van een huwelijk verwachten, waarop de vadersvloek rustte. Zonder derhalve de wenschen der

jongelieden geheel te willen weerstreven, maakte hij hun echter met de ongelukkige gevolgen bekend, die hunne onderlinge betrekking hem voorspelde, en trachtte *Frederik* te bemoedigen, door zijne verklaring, dat alleen het gemis zijner vaderlijke toestemming hem belette, hun zijnen zegen te geven; doch dat, wanneer hij door den invloed zijner vrienden, die toestemming kon verwerven, zelfs met verlies van zijn geheel toekomst vermogen, dat hem dan op deze wereld geen aangenamer taak ter vervulling kon overblijven, dan de hand zijner dochter in de zijne te leggen.

Hoezeer *Frederik* zijn zegel aan het besluit van den edeldenkenden man moest hechten, was hij echter overtuigd, dat juist deze eenige voorwaarde voor zijn geluk eene onoverkomelijke hinderpaal was, die niet uit den weg zou zijn te ruimen. Hij wist te wel, dat niets dan de grafelijke invloed in staat zou zijn, zijnen vader tot andere gevoelens te bewegen dan die, welke hem uit het vaderlijk huis hadden gedreven. En dat deze, bij zijnen bekenden haat tegen de *van Arkels* en hunne aanhangers, er nimmer de hand in zou leenen, was nog zekerder, zoodat hij dien avond troosteloos naar *Bommel* terugkeerde; en hoezeer hij thans de vrijheid had verkregen, om van tijd tot tijd zijne beminde *Agnes* weder te zien, keerde hij wel met gloeiender liefde in zijnen boezem, doch met geene meerdere hoop voor de eindelijke vervulling zijner wenschen, naar zijne verkozene banningsplaats terug.

De herovering van *Gorinchem* door *Willem van Arkel* en het daarop gevolgd tweejarig bestand tusschen de strijdende partijen, opende weder eenen nieuwen werkkring voor het leven van den Schepen

de Bloote. Een aantocht van Willem van Arkel, om weder den schepensstoel te bezetten, was om zijne gevorderde jaren door den grjnsaard van de hand gewezen; doch hij maakte van den stibstand van wapenen gebruik, om zijne bezittingen te verkoopen, ten einde zijne overige dagen in *Gelderland* te kunnen eindigen, alvorens een nieuwe inval van den Graaf van *Holland* in de landen van *Arkel*, welke door iedereen, na het eindigen van het bestand, werd te gemoet gezien, zulks belette.

Naauwelijks zag de Bloote zijne pogingen met den gewenschten uitslag bekroond, of de rampen van den oorlog tusschen den Graaf van *Holland* en den Hertog van *Gelderland* deden zich weder gevoelen, waardoor hij in de uitvoering van zijn ontwerp werd te leue gesteld, om zich in de *Betru* te vestigen. Men hoorde reeds van verschillende strooptogten door de wederzijdsche benden geploege, en oogde met bekommering de schrikkelijke verwoestingen na, die hunne schreden overal vergezelden.

Onverwachts verspreidt zich schrik en verwarring in de Tieler- en Bommelerwaard. Eene sterke bende Hollanders, van de afwezigheid van Willem van Arkel met genoegzaam al de Geldersche krjgslieden, die de dorpen der stad *Amersfoort* verwoestten, gebruik makende, waren onverhoeds tot deze bloeiende streken doorgedrongen. Zij, die geene nabijgelegene sloten burgen of steden konden bereiken, werden deerlijk mishandeld of vermoord, of als gevangenen mede gesleept, terwijl hunne bezittingen geplunderd, vernield of aan de vlammen ter prooi werden gegeven. Onverwachts vertoonden de vijanden zich ook te *Brusel*, a'waar hetzelfde tooneel plaats had, doch waar

vele landlieden nog eene schuilplaats in het slot van den ridder Staesken vonden, die daardoor, in vereeniging met de aan zijn huis verbondene krijgsknechten en van genoegzame wapenen voorzien, in staat was, de ongeordende aanvallers met bebloede koppen af te wijzen.

Op dezen togt geenen belangrijken tegenstand ontmoet hebbende, trok de verwarde hoop met verbazing terug, en had de bezetting van het kasteel op dat oogenblik eenen stouten uitval durven wagen, dan was er toen welligt niemand overgebleven, om den ongelukkigen afloop van hunnen strooptogt aan hunne strijdmakkers mede te deelen. Doch van hunne verwarring hersteld, vallen zij, woedende van schaamte en spijt, op nieuw, maar thans met welgeordende en vereenigde krachten op het kasteel aan; doch andermaal ondervonden zij, dat hetzelfde goed verdedigd werd, en deszelfs verovering aan meerdere moeite onderhevig was, dan zij zich hadden voorgesteld. Binnen den dijk gelegen, was het stevig vierkant Gottisch gebouw, door eene dubbele breede gracht omringd en aan de hoeken door vooruitspringende torens verdedigd, die de flanken van het gebouw bestreken, terwijl men slechts éenen toegang tot de poort had, die door twee ophaalbruggen werd afgesloten. Eene poging om de eerste brug te overmeesteren, werd moedig afgeslagen. Met verdubbelde woede drong de vijand echter terug, en het gelukte eenigen moedigen knapen, na verscheidene vruchteloze pogingen, waarbij menige krijgsman door pijl, schicht, kogel of steen doorboord en verpletterd, in de gracht tui-melde, en zijnen euvelmoed met den dood moest boeten, door middel van touwen, ladders en haken, de brug

te bereiken, dezelve voor den dooftogt hunner krijgsmakkers neder te laten, en, als het ware, de buitenwerken te veroveren.

Thans werd het lot der bezetting veel hagelijker, daar zij hierdoor eenige dooden en gevangenen verloren, en de aanvallers zich meer voor hunne werpwapenen konden beschutten. Ook maakten zij zich weldra van den tweeden burg meester, en het behoud van de bezetting hing alleen van eene stevige poort af, die spoedig voor de vereenigde pogingen zou moeten zwichten. Onder een woedend krijgsgeschreeuw worden eenige, in der ijel afgehouwene, boomen aangevoerd, om daarmede de poort te beuken. Reeds weerkaatsten de donderende slagen door het slot, die door het gegil der zich in hetzelfde bevindende vrouwen worden afgewisseld. Agnes klemt zich in den grootsten angst aan haren weerloozen, grijzen vader, die alleen vermogt zijnen blik ten hemel te slaan, om van daar nog hulp af te smeeken; want in weerwil van de moedige, steeds volgehoudene verdediging der bezetting, die in den digten drom hunner vijanden met voordeel hunne wapenen wierpen, en er vele nedervelden, scheen er geene menschelijke redding meer mogelijk. In haren angst, riep Agnes de hulp van Frederik in, toen zich plotseling de grootste schrik onder de aanvallers verspreidde; de vorsten hunner, die elk oogeblik verwachtten, de krakende poort onder hunne vereenigde stooten te zien zwichten, wierpen de boomen weg, en trachtten zich door de vlugt te redden. Vermits, echter, genoegzaam de geheele stroopbende, in afwachting, dat zij door de poort het kasteel zou kunnen bestormen, zich op en voor de brug had vereenigd, diende de aandrang slechts om de verwarring te

vermeerderen, zoodat velen in het water werden gedrongen, en anderen over de ijzeren leuning in hetzelfde sprongen, in de hoop van daardoor hunne vlugt te bespoedigen, doch waarvan de meesten jammerlijk verdronken, of onder de pijlen van de bezetting den dood vonden.

Vele landlieden, die binnen de muren van *Bommel* gevlugt waren, om onder de beschutting van deszelfs stevige muren, bescherming tegen den stroopenden en moordenden vijand te vinden, hadden de bezetting in de wapenen gebragt; van hen verneemt *Frederik*, dat er eene sterke bende in *Brakel* is gevallen. Het gelukte hun, om, in weinige oogenblikken, eenige edelen met een klein getal ruiters te vereenigen, om daarmede tot de verdediging, of tot het ontzet van het slot uit te rukken. Met zooveel spoed, als hunnerossen met de zwaar gewapende krijgslieden kunnen voortsnellen, ijlen zij op *Brakel* los. In de verte hooren zij reeds het woest geschreeuw der aanvallers, en hunne donderende slagen op de poort. Door *Frederik* bij vernieuwing voorgegaan, drukken zij de sporen in de huid der higgende dieren. *Frederik* was de eerste, die den vijand bereikte. Als een woedende leeuw, die zijne hem ontfroefde prooi tracht te heroveren, valt hij op de ineengedrongene benden, en getrouw door zijne krijgsgesellen ondersteund, stormen zij met het Geldersche krijgsgeschreeuw er op in, stooten alles ter neder, en dringen met de vlugtelingen te gelijk op den digten hoop aan, die zich niet kunnende ontwikkelen, in de grootste verwarring geraakt, waarvan de ruiters gebruik maken, om hen als weerlooze schapen neder te vellen. Hiermede vereenigde zich spoedig een uitval der

bezetting van het slot, waardoor de vijanden van voren en van achteren gedrongen, gedood of gevangen werden genomen, en slechts weinigen het geluk hadden, weder de overzijde der rivier te bereiken, en het hun wedervaren lot aan andere stroopbenden mede te deelen.

Spoedig had zich door het slot de blijbaar verspreid, dat er hulp van buiten was komen opdagen, en voor dat men nog wist, aan wien men dezelve had te danken, liet zich in den boezem van Agnes eene stem hooren, die haar zeide, dat het Frederik was, die hen van een onvermijdelijk verderf gered had. Snel volgden de verblijdende tijdingen elkander op, alsmede dat de vijand in verwarring geraakte, en weldra geheel vernietigd of op de vlugt zoude zijn.

De vrouwelijke bewoners van het kasteel hadden hunne schuilplaatsen verlaten, en zich aan de zijde van den ridder Staesken van Brakel geschaard, toen de edele verlossers, aan wier hoofd zich Frederik bevond, plegtig in het kasteel werden ontvangen. Wie schetst de aandoeningen van het meisje, toen Frederik, van zijn schuimend ros gesprongen, voor haar eene knie ter aarde boog, zijn vizier opende, en hare hand aan zijne gloeiende lippen bragt? wie zal zich vermeten, het gevoel van den jongeling te schetsen, die reeds tweemaal zoo gelukkig was geweest, het dierbare voorwerp, waarvoor hij duizenden levens veil had, uit den diepsten afgrond te redden, die haar dreigde te verzwelgen? De gloeiendste uitdrukkingen zijn slechts ijsskoude klanken in vergelijking van het vuur, dat hunne harten doorstroomde. Plotseling ontspringt een luide gil aan den boezem

van Agnes, en zijgt zij in onmagt in de armen van haren wankelenden vader, waardoor beiden zouden zijn nedergestort, indien men den grijsaard niet had opgevangen. Men slaat het oog op den, van den grond verrezenen jongeling, en meerdere angstige kreten lieten zich hooren, daar zijn verbleekt gelaat, met geronnen bloed overtogen, uit aller harten een gevoel van schrik en ontsteltenis deed oprijzen.

Slechts aan zijne drift gehoor gevende, toen hij de vijanden op het punt zag van zich eenen toegang tot het slot te banen, drong hij op den dichtsten hoop aan, met zijn zwaard een verschrikkelijk bloedbad onder de ligt gewapende voetknechten aanrigtende. Waarschijnlijk moet in dien digten drom van vijanden bij toeval, de punt eener lans tusschen de opening van zijn vizier zijn doorgedrongen, en hem een groot gedeelte eener wang hebben gekwetst, althans Frederik herinnerde zich slechts een oogenblik een pijnlijk gevoel ontwaar te zijn geworden, zonder te weten, waardoor dit was ontstaan, en hetwelk in den voorgezetten strijd vergeten was. Men haastte zich de hulp behoevenden in het kasteel te voeren, en toen Agnes hare oogen weder op den dierbaren jongeling sloeg, zag zij het, van zijnen helm ontbloote, gelaat wel nog eenigzins bleek, en gedeeltelijk door eene pleister gedeckt, doch de zaligheid, die uit zijne oogen schitterde, gaf haar de overtuiging, dat het bloed, hetwelk zij voor haar had zien vlieten, geenen belangrijken invloed op hem had uitgeoefend.

Toen gaven verlossers en verlostten zich aan de vreugde van het oogenblik over. De Schepen de Bloote naderde den jongeling, wien hij het dierbaarste, dat hij op de wereld had, dubbel verschul-

dijsl was, drukte hem aan zijn hart, in twentigj met zichschelen, of hij hem den verdiensten prijs voor zijnen moed niet in de armen aan voeren: doch zijne godsdienstige stemming hield hem terug. Het was hem onmogelijk zijn kind in eenen vaderdoek te laten doelen.

Er waren eenige weken verloop en sedert ridder Frederik zich op het slot te *Bruckel* had laten zien. Schreuwvally vroeg hem de Bloeie, of hij nog goede gunstige tijding uit *Holland* had ontvangen. Met eenen diepen zucht, gaf de jongeling een ontkenkend antwoord, en van dat oogenblik was de beker der vreemde gelodigd, en viel het drukkende van zijnen toestand weder als lood op zijn hart. Eenige oogenblikken had hij zich durven vleijen, dat deze gebeurtenis een gelukkige verandering in de stemming van den eerwaardigen man zou hebben te weeg gebracht. Met een kloppend hart, zag hij den grjsaard, op wiens gehaat de aandoeeningen zijner ziel geteekend stonden, hem naderen. Hij hoopte uit zijnen mond te zullen hooren: » Ziedaar, Frederik! mijne dochter, gij hebt haar met uw bloed gekocht; maak haar gelukkig! » De tranen van den grjsaard getuigden wel van zijne zielensmart, dat hij hem niet gelukkig kon maken, en dit schenkte wel eenigen troost aan zijn gefolterd gemoed, doch hij bleef daarom niet minder in zijn ongelukkigen toestand, die eenen onoverkomelijken scheidsmuur tusschen twee gelieven, die elkander aanboden, schoon te hebben opgeworpen.

Frederik gevoelde, dat het hem onmogelijk was, langer in dien kwellenden toestand te verkeeren. Hij moest, althans voor eenen geruimen tijd, het voorwerp zijner liefde ontvlugten, om met gelatenheid de

toekomst, waarvan hij alleen eenig heil kon hopen, af te wachten. Eenmaal dit besluit genomen hebbende, besloot hij het dadelijk ten uitvoer te brengen. In der oorlogen de Duitsche vorsten, wilde hij eenige verstrooiing zoeken, en zich althans voor een jaar verwijderen; doch dit zijne geliefde slechts na zijn vertrek mededeelen.

Terwijl elk zich aan de vreugde van den dag wijdde, verliet *Frederik* in stilte het slot, en reed naar *Bommel* terug, om dadelijk de maatregelen tot de uitvoering van zijn besluit in werking te brengen; doch voordat hij daartoe nog was overgegaan, ondervond ook hij, dat, wanneer de kortzigtige mensch geene uitredding meer mogelijk acht, de Voorzienigheid hem voorlicht en hem beschaamt over het weinige vertrouwen, dat hij in Hare wijze beschikking stelt.

Eenige oogenblikken voor zijne komst te *Bommel*, had men hem den volgenden brief gebragt:

Lodewijk aan Frederik.

Lieve, dierbare vriend! Had ik immer kunnen hopen, dat mij de taak zou worden opgelegd, om een bode van geluk voor u te worden? Jammer echter, dat dit, even als het goede, dat wij op deze wereld genieten, ook weder verbitterd wordt, daar ik eenige alsemdroppelen in uwen vreugdebeker moet storten. Ja, mijn vriend! pleng eenen kinderlijken traan aan de nagedachtenis van uwen vader, die u van zijn sterfbed zijnen zegen toezendt.

Hoezeer bij voortduring de vriend van het huis, heb ik meermalen te vergeefs beproefd, hem tot toe-

gevender gevoelens jegeris u te bewegen, doch steeds vruchteloos, en hij verzocht mij eindelijk deze zaken maar nimmermeer aan te roeren, indien ik nog eenigen prijs op de vriendschap stelde, die reeds meer dan eene halve eeuw onze beide geslachten had vereenigd. Gisteren morgen werd ik onverwachts bij uwen vader geroepen; ik wist wel, dat hij zich ongesteld bevond, doch vermoedde niet, dat zijn einde reeds zoonbij was. Hem naderende, gelastte hij mij naast zijne sponde plaats te nemen, en liet allen, behalve uwen broeder Karel, het vertrek verlaten. Nadat hij zich overtuigd had, dat wij ons alleen bevonden, gelukte het hem, met veel inspanning, mij het volgende mede te deelen:

» Lodewijk! daar ik u door geene onzckere beschuldiging wilde beledigen, heb ik steeds mijn vermoeden voor u verborgen gehouden, dat gij in de ontrugting van mijnen zoon, uwen vriend, de behulpzame hand hebt geleend. Is dit vermoeden gegrond geweest, ontrang dan op mijn sterfbed daarvoor mijnen hartgrondigen dank, want gij hebt hierdoor mijn geweten van eenen last ontheven, die de laatste uren mijns levens tot eene ware hel zoude hebben gemaakt, daar ik dan wellicht niet meer had kunnen herstellen, wat mij nu nog mogelijk is. Ik gevoel, dat ik den troon van God niet mag naderen, waar ik zooveel vergeving zal noodig hebben, indien mijn zoon hier op aarde mij die te vergeefs mogt hebben afgesmoekt. Ik weet, dat zijn verblijf u bekend is; ga en zeg hem, dat ik hem het grievend leed, mij door zijne liefde voor een meisje, welks vader tot de partij behoort, die ik doodelijk haatte, en die hem tot eenen landverrader vormde, heb vergeven; dat ik even als

over K a r e l , den vaderlijken zegen ook over hem uitspreek ; zelfs dan nog , wanneer hij met het voorwerp zijner liefde reeds verbonden mogt zijn , of die verbintenis nog wilde aangaan. Vermits de haat van den Graaf tegen het huis van van Arkel , aan wiens zijde hij gestreden heeft , te lang gevestigd is geweest , en door den tegenwoordigen oorlog met *Gelderland* , nog diepere wortels heeft geschoten , mag ik voor hem geene vergiffenis van den Graaf verwachten , zoo dat hij welligt , hij mijn overlijden , zijn erfdeel verbeurd zou verklaren , indien hij wist , dat ik hem vergeven , en in zijne regten op mijne bezittingen hersteld had ; daarom draag ik aan u de zorg op , om hem na mijnen dood zijn aandeel over te maken ; want hoezeer zijn broeder K a r e l hem ook heeft vergeven , en in mijne beschikking genoegzaam neemt , moet hij , om den argwaan van den Graaf niet op te wekken , voor het oog der wereld als mijn eenige erfgenaam optreden. »

Thans waren de krachten van den grijsaard uitgeput , en wij vreesden hem in onze armen den geest te zien geven. Na eenige oogenblikken herhaalde hij zich weder , drukte mij de hand , en sprak , na alle krachtinspanning , nog deze woorden tot mij : » Ga nu , en breng F r e d e r i k mijnen zegen over , opdat hij van den last ontheven worde , dien mijne wraak op hem deed drukken , en waarvoor ik hoop , dat God mij vergeving zal schenken. »

Van diepen eerbied doordrongen voor de onnaspeurlijke wegen der Goddelijke Voorzienigheid , die , op eene voor ons onzichtbare wijze , het ongenaakbare hart van uwen vader , op zijn sterfbed , voor die vergevingsgezindheid opende , welke hij voor zich van den hemel afsmeekte , verliet ik het sterfbed ,

om aan zijn laatste verzoek te gehoorzamen. Brandde de fakkel des oorlogs niet tusschen de beide landen, aan welken mijne plaatselijke betrekking, mij tot heden heeft verschoond deel te nemen, dan wilde ik zelf de gelukkige bode zijn, om tevens de bittere tranen af te droogen, die ik weet dat gij over het verlies van uwen vader zult plengen, hoezeer alleen uit zijnen dood uw leven kan voortvloeijen: daar thans de hinderpaal is weggenomen, die u van uwe Agnes gescheiden hield. Wees gelukkig met haar, en zoodra de oorlog de beide landen niet meer teistert, zal ik middelen in het werk stellen, om u de nalatenschap uws vaders te verzekeren.

Lodewijk kende het hart van zijnen edelen vriend te wel, om deszelfs aandoeningen over het verlies van zijnen vader niet te voorzien. Met de vergiffenis en den zegen van den stervenden vader keerde de herinnering aan alle liefdeblijken in zijne kindsche jaren onder-vonden, met levendige kleuren terug. De woeden-de partijhaat der Hoekschen en Kabeljaauwschen, waardoor schier elk menschelijk gevoel onderdrukt werd, was voor zijn hart eene voldoende verontschuldiging voor de handelwijze zijns vaders, en hij zag in hem alleen den dierbaren verzorger zijner jeugd, die van zijn sterfbed den zegen over zijn geliefd kind witsprak, en wijdde bittere tranen aan zijne nagedachtenis.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Torngkomst van Frederik op het kasteel van Sthesken van Brakel. Zijne ontvangst. Hun huwelijk. De dood van den Schepen de Bloote. Nieuwe belegering van het slot. Door de bezetting verlaten, en door de Hollanders geplunderd en verbrand.

De vreugde in het slot werd nadrukkelijk gestoord, toen men het onverwachte en stille vertrek van Frederik gewaar was geworden. Agnes en haar vader hadden beide in zijn hart gelezen, en gisten er de oorzaak van; ook was het allen tegenwoordig zijnde gasten bekend, in welke betrekking Frederik met hen stond, en velen waren de gebeurtenissen niet onbewust, die er reeds nit waren voortgevloeid. Meest allen laakten het besluit van den Schepen de Bloote, en noemden het eene klein-geestigheid, dat hij zijne dochter voor den vadervloek van eenen wraak- en partijzuchtigen grijsaard, als voor een allesvernielend spook trachtte te verbergen, en het geluk der beide jongelieden op het spel zette, om een denkbeeldig ongeluk te verhoeden. Deze aanmerkingen bleven voor den braven man niet verbor- gen; doch zijn vertrouwen op de Voorzienigheid was onwankelbaar, en zijne overtuiging, dat zij ook de laatste hinderpaal uit den weg zou ruimen, indien

dit voor hun geluk noodzakelijk was, deelde zich ook aan Agnes mede, die met gelatenheid de wenschen van haren vader opvolgde.

Het plotselijke vertrek van Frederik kwam Agnes derhalve minder vreemd voor, dan de overige aanwezenden, doch haar hart bloedde, dat zulks zonder afscheid was geschied, of zonder haar zijne ontwerpen mede te deelen. Dit veroorzaakte haar eene onaangename gewaarwording, waaraan zij den volgenden dag nog geheel was overgegeven, toen men haar eenen brief van Frederik overhandigde, die haar de redenen van zijn spoedig vertrek ontvouwde, terwijl hij haar tevens berigtte, dat hij bij zijne komst te *Bommel* den brief van Lodewijk ontvangen had, dien hij haar toezond. Thans wilde hij de eerste dagen in diepen rouw aan de nagedachtenis van den overledene wijden, om zich daarna aan hare voeten te werpen, hare vergiffenis voor zijne plotselinge verdwijning af te smeecken, en niet weder op te staan, voor dat hij die verworven had, en zij hem in het verschiet het tijdstip vertoende, waarop hij de gelukkigste der stervelingen zou worden.

Vroegdetranen biggelden langs het schoone gelaat van het meisje, toen zij het vertrouwen van haren vader zoo volkomen geroegtraardigd zag, en eene lang gewenschte toekomst, als het loen harer kinderlijke onderwerping, zich voor haar oog in het verschiet opdeed.

Spoedig decidee op het kasteel allen in het geluk van het voortreffelijke paar, en daar de ridder *Staesken* nog eene aanzienlijke schuld der dankbaarheid met Frederik te vereffenen had, wilde hij, dat de verering op zijn slot, geheel te zijnen koste, zou

plaats hebben, zich voorstellende, daarbij al dien luister ten toone te spreiden, die de ridderfeesten dier eeuw zoo zeer kenschetsten.

Door maagdelijkschaamte gedreven, verborg *Agnès* de aandoeningen, die thans haar hart van vreugde deden kloppen, en zag met verlangen het oogenblik te gemoet, waarop zij *Frederik* als haren bruidegom zou mogen ontvangen.

Die voor beide gelieven zoo heugelijke dag brak aan. Prachtiger dan ooit te voren uitgedoscht, reed ridder *Frederik* naar het slot van *Brakel*, waar hem eene feestelijke ontvangst verbeidde. Menige blik werd door *Agnès* op eene verwijderde laan geworpen, langs welke haar geliefde moest komen. Eindelijk ziet zij zijnen verderbos door het groene geboomte wapperen; zij neemt de hand van haren vader, geleidt hem naar den ingang van het kasteel, waar *Frederik* haar reeds op eenigen afstand gewaar wordende, zijn paard de sporen geeft, en in een oogenblik den korten afstand heeft doorremd, die hen nog scheidde, en voor dat hij eene knie ter aarde kan buigen, valt zijne dierbare *Agnès* in zijne armen.

» Thans, lieve *Frederik*! ben ik voor eeuwig de uwe, » lispelde het schoone meisje, en verborg haar gelaat aan den boezem van haren geliefde. Deze vond geene woorden om zijn geluk uit te drukken, en vader de *Bloote* lag zijne beide handen zegenende op het gelukkige paar, dat met volle teugen de hemelsche genoegens der reinste liefde genoot.

Met eerbied aanschouwde de ridder *Staesken* van *Brakel* met de zijnen dit voortreffelijke klaverblad, waarin Godsdienst, vertrouwen op God en zuivere liefde zoo heerlijk schitterde. Hartelijk heette

hij den gelukkigen jongeling welkom, die thans de vruchten zijner getrouwe liefde, waarvoor hij zoo oneindig velen stormen het hoofd had geboden, stond in te oogten. Hij verzocht hem thans zijn slot, welks bezit hij aan zijne dapperheid had te danken, als het zijne te beschouwen; en betuigde, dat hij bij zijn vorig merkwaardig bezoek, waarvoor hij zijn eeuwige schuldenaar zou blijven, zijn plotseling verdwijnen had bejammerd, waardoor hij hem van de gelegenheid had beroofd, om hem het verblijf buiten zijn vaderland te veraangenamen. Toen geleidde hij den jongeling in een ander gedeelte van het slot, waar hij hem een sierlijk vertrek aanwees, in hetwelk men, met de meeste zorgvuldigheid, gemak aanweelde gepaard had, en verzocht hem hetzelfde als geheel voor hem bestemd te beschouwen.

Thans schenen *Frederik* en *Agnes* het toppunt hunner wenschen bereikt te hebben; de dag hunner verloving werd bepaald; nog weinige dagen, en de heiligste band zou hunne harten zamenstrengelen, toen de algemeene vreugde door den diepsten rouw werd vervangen.

Met de verloving zijner dochter scheen de *Schepen de B l o o t e* zijne aardsche taak te hebben volbragt. Zijne reeds sedert eenigen tijd wankelende gezondheid werd van dat oogenblik gevoelig aangetast. Eene buitengewoon snel toenemende vermindering van krachten deed al spoedig het ergste vreezen, en voerde hem in weinige dagen aan den rand des grafs. *Agnes* week geen oogenblik van zijne sponde, wat men hier ook tegen inbragt; niemand dan zij mogt haren vader verplegen. Met eene boven hare krachten verhevene inspanning zorgde zij voor alles, wat de kunst

nog tot behoud van den grijsaard voorschreef, doch de natuur was uitgeput. Toen de laatste oogenblikken van den braven man naderden, wilde hij, alvorens de eeuwigheid in te gaan, nog de vereeniging zijner dochter met *Frederik* aanschouwen. Hij deed beide zijne legersteden naderen; onder het storten van bittere tranen knielde *Agnes*, benevens *Frederik*, voor hem neder; men ondersteunde den reeds stervenden grijsaard, om zijne handen zegenende op hunne hoofden te leggen, terwijl een geestelijke het formulier des huwelijks verrigtte, welke taak deze naauwelijks had volbragt, of de ziel van den stervende verliet het aardse hulsel, om in zaliger gewesten de wijsheid en goedheid van zijnen Schepper te loven.

Nog was alles in diepen rouw gedompeld, toen zich het gerucht verspreidde, dat de *Hollanders* weder in den *Tielerwaard* waren gevallen, en met eene aanzienlijke krijsbende de *Waal* overstaken, om op nieuw ook den *Bommelerwaard* te verwoesten, als of zij wraak wilden nemen over de nederlaag, door de vorige benden geleden. Snel rukten zij op het slot van den ridder *Staesken* aan, dat spoedig berend werd; doch daar de wederzijdsche strooptogten telkens herhaald werden, had de ridder *Staesken* zich hiertegen thans nog beter gewapend en in staat gesteld, om zich kloekmoedig te verdedigen.

Gaarne had hij zijne echtgenooten en drie dochters, en *Frederik*, zijne dierbare *Agnes* voor de gevaren van een tweede beleg behoed, doch de inval had zoo plotseling plaats gegrepen, en de vijanden hadden zich zoo snel door den waard verspreid, dat het gevaarlijker was, haar naar *Bommel* te vervoeren, dan haar

in het slot, waar de ridders op hunnen moed vertrouwden, te beschermen.

Door de ondervinding geleerd, had de ridder *Staesken* het punt van den vorigen aanval der vijanden in eenen geduchten staat van tegenweer gesteld, zoo dat de aanvallen van die zijde, door den vijand ondernomen, een gevoelig verlies van hunnen kant ten gevolge had.

Gelijk aan eenen leeuw, die zijne welpen verdedigt, kende de vermetelheid van *Frederik*, bij het afslaan der vijanden en de uitvallen, die door de bezetting meermalen werden ondernomen, geene grenzen, en de meer bezadigde moed van den ridder *Staesken* werd vereischt, om hem binnen de palen der noodige voorzigtigheid te beperken.

Daar de vijanden elken roekeloozen aanval met een gevoelig verlies hadden moeten boeten, besloten zij tot een geregeld beleg van het slot over te gaan, hetwelk voor de bezetting hoogst gevaarlijk was, indien er geen spoedig ontzet kwam opdagen. Daarop was echter niet te bouwen, om dat *Willem van Arkel* de meeste Geldersche krijgsbenden tot afbreuk van den vijand in de omstreken van *Amersfoort* vereenigd had, op welke stad de Hertog van *Gelderland* vooral geheten was, daar van uit hare muren het grootste kwaad over zijne landen verspreid werd.

De ridder *Staesken*, zich meer tot verdediging van stroopende benden, dan tot eene geregelde belegering gewapend hebbende, werd al spoedig overtuigd, dat hij door den hongersnood gedrongen zou worden voor den vijand te zwichten. Aan een verdrag met eene bende, waarvoor niets te heilig zou zijn, kon met de talrijke vrouwenschaar, die zich in hun mid-

den bevond, niet worden gedacht. Ook wist ridder Staesken, evenzeer als Frederik, het lot dat hen te wachten stond, indien zij in de handen der Hollanders vielen. Er moest derhalve een kloekmoedig besluit worden genomen, om, wanneer het slot, van welks benarden toestand, door de volkomene insluiting, aan het naburige *Bommel* geene kennis kon worden gegeven, van waar anders welligt ontzet had kunnen opdagen, niet langer te verdedigen was, althans de bezetting te behouden, en de vrouwen te redden.

Na een rijp beraad omtrent het beste, voor dit ontwerp te bepalen besluit, werd men overtuigd, dat men alleen door eenen onverhoedschen nachtelijken uitval kon hopen te slagen, om zich door de belegeraars henen te slaan. Op den dag, waarop men tot een bepaald besluit gekomen was, werd daarvan aan de vrouwen kennis gegeven, die kloekmoedig besloten, liever dit uiterste te wagen, dan zich, door hongersnood gedreven, aan eenen vijand over te geven, waarvan niets te hopen was. De volgende nacht werd, omdat het toen heerschende, onstuimige herfstweder hun daartoe het gunstigste scheen, tot de uitvoering van dit besluit, bepaald. Men zou de vervoerbare, kostbare eigendommen bij elkander verzamelen, in eenen wagen pakken, en deze met de vrouwen in het midden der bezetting plaatsen. Een derde gedeelte der gewapende mannen zou, onder aanvoering van ridder Frederik, de voorhoede vormen, en de wederstand biedende vijanden overhoop werpen; daarop zou het tweede derde gedeelte, dat tot bescherming der vrouwen en kostbaarheden bestemd was, onmiddellijk aansluiten, en de achterhoede, door den ridder Staesken zelf aangevoerd, zou den ver-

deren aftogt deden. Door de verspreide legering der vijanden, die den geheelen omtrek van het slot bezet hielden, hoopte men grond genoeg te zullen winnen, alvorens zij hunne strijkrachten vereenigd hadden, om daarna over den dijk op *Bommel* aanrakende, eiken aanval te kunnen afweren, terwijl zij vermoedden, dat hunne roefzucht hen weider naar het slot zou drijven, en zij daardoor van verdere aanval bevrijd zouden zijn.

Een na middernacht werd, in de grootste stilte, onder begunstiging van eenen storm en eene nevelachtige lucht, de poort gespend en de bruggen nedergehaald, waarmede *Frederik*, door zijnen onverhoedchen aanval, schrik en verwarring onder de eerste posten, welke hij ontmoette, verspreide, zodat het slechts weinigen gelukte, het berigt hunner noodtoestand aan hunne krijgsmakkers mede te deelen. Daar een slechts eenen aanval en geen aftogt vermoedden, spoedden zij zich naar den uitgang van het slot. Intusschen was de besetting, die geen verder voordeel dan eenen veiligen aftogt beoogde, overgetrokken, en had het slot reeds ver achter den rug, toen de belegeraars van de ware toedragt der zaak onderrigt werden. En toen alleen aan hunne roefzucht geoordeelde, drongen zij in het weerloose slot, lieten de besetting ongemoeid hunnen aftogt vervolgen, en zonder eenig verlies de stad *Bommel* bereiken.

Het slot van den raader *Staerken*, thans het voorwerp der woede van de belegeraars geworden, werd uitgeplunderd, daarna aan verschillende boeken in den brand gestoken, en aan de vlammen overgegeven, waarna dit voortreffelijk gebouw, hetwelk den stormen van eenige eeuwen het hoofd ge-

beden en tot lustslot der Geldersche Graven had verstrekt, geheel vernield werd, en, even als of daarmede hunne wraak gekoeld was, verlieten zij den Bommelerwaard, overal een treurig aandenken hunner verwoesting achterlatende.

Met eene borst vol woede en wraakzucht, zag de ridder Staesken van de Bommelsche wallen, den volgenden dag, de vlammen uit zijn slot ten hemel stijgen. Menigmaal was hetzelfde in vorige eeuwen ter prooi van vijandelijke aanvallen geweest, waardoor het dikwerf veel had geleden, doch altoos bleven deszelfs torens zich moedig boven de kruinen der hetzelfde omringende boomen verheffen. Thans zag hij echter deszelfs geheele vernieling te gemoet, zonder eenige poging tot behoud te kunnen aanwenden; terwijl hij zich evenmin met de zijnen in zijne Heerlijkheid *Rodichem*, welke hij als leen van *Ameide* in bezit had, durfde wagen; zoo dat hij, onder wiens gastvrij dak vroegere slagtoffers van dezen rampzaligen oorlog eene veilige schuilplaats gevonden hadden, thans zelf de hulp zijner vrienden moest inroepen, om de zijnen voor het gure herfstweder en den snel daarop invallenden winter te behoeden.

Werd de huwelijksband tusschen *Fredrik* en *Agnes* onder het plengen van bittere tranen gesloten; hadden de woelingen en gevaren van het krijgsumoer den helderen hemel, die zich voor hunne zuivere liefde geopend had, bewolkt; zoo ontsproot ook uit hunne smarten en de angstige zorgen voor elkanders behoud, eene nieuwe bron van wederkeerige liefde, troost en bemoediging, waardoor de harten nog naauwer aan elkander verbonden werden. Ook werd de band der vriendschap tusschen hen en de familie

van den ridder Staesken, nu zij deelgenooten waren in hetzelfde ongeluk, indien zulks mogelijk was, nog meer versterkt, waaruit voor elkander genoegens ontsproten, die tot eenen heilzamen balsam strekten voor de gevoelige verliezen, die allen kortelings hadden geleden.

Het was vooral de oudste dochter van den ridder Staesken van Brakel, de schoone Adriana, die zich met hart en ziel aan Agnes verbond. Reeds bekend met de aandoeningen der liefde, daar zij eenen geheimen hartstogt voor den Jonker Johan van Broeckhuizen van Werdenburg koesterde, doch tegen welke verbindtenis zich familiebelangen verzetteden, hoezeer zij eenige jaren later met hem in den echt trad, had dit meisje zich ten naauwste aan Agnes verbonden. In de lotgevallen en de liefderijke bemoediging van hare vriendin, vond zij ruime stof om haar vertronwen op den wijzen Bestuurder van het heelal te vestigen, om de toekomst met gelatenheid te verbeiden.

Aldus in het genot eener ongestoorde liefde en der zuiverste vriendschap, zagen Frederik en Agnes, binnen de muren van *Bommel*, het einde van den oorlog te ontmoet, om daarna hunne toekomstige bestemming te bepalen.

DE RTIENDE HOOFDSTUK.

Komst van Lodewijk te *Bommel*. De twist der vrienden door Agnes beëindigt. Frederik vertrekt naar *Duitschland*. Komst te *Keulen*. Ontmoeting van Jan van Arkel. Verblijf te *Bonn*. Frederik en Jan van Arkel door Roderik uit de handen der roovers verlost. Jan van Arkel vermoedt den oorsprong der geboorte van Roderik. Vertrek naar *Vlaanderen*.

Na de overeenkomst tusschen den Graaf van *Holland* en den Hertog van *Gelderland*, waarbij deze aan genen de heerschappij over *Gorinchem* en het land van *Arkel* afstond, en de van Arkels voor altoos van deze luisterrijke parel hunner kroon beroofd werden, keerde het bloedige oorlogszwaard weder in de scheede. De nijvere landman wendde zijne schreden naar zijne erven, overzag met een bloedend hart de verwoestingen door den vijand aangerigt, doch sloeg de handen aan het werk, om dezelve, zoo veel als in zijn vermogen was, te herstellen, en weder voor het onderhoud der zijnen, en de schattingen voor zijnen Heer te zorgen.

Ook de ridder Staesken van Brakel nam de overblijfselen van zijn voormalig slot in oogenschouw, en overtuigde zich, dat schier eene volledige herbouw vereischt werd, waarmede hij dan ook dadelijk eenen aanvang liet maken.

Aan de kortstondig gesmaakte genoegens des huislijken levens van Frederik en Agnes, gaf de tot stand gebragte vrede eenen merkbaren schok. Hun vriend Staesken zoude eerlang weder eenen weldra herbouwden vleugel van het slot gaan betrekken, en hij had gaarne gezien, dat het jeugdige paar hem derwaarts ware gevolgd; doch, daar Frederik niet durfde hopen, immer weder veilig den vaderlandschen bodem te zullen kunnen betreden, had hij het plan gevorind, om zich op eenen verderen afstand van hetzelfde te vestigen. Langs de oevers van den Rijn, wilde hij trachten enig riddermatig goed te bekomen, en daar, verwijderd van de staatswoelingen, die het vaderland teisterden, in de armen zijner Agnes, die de hoop in hem had opgewekt, dat hunne zielen nog door naauwere banden zouden worden vereenigd, zijne overige dagen doorbrengen. Een lang verwacht, doch tot dien tijd nog niet ontvangen antwoord, op eenen aan hunnen vriend Lodewijk gezonden brief, was de hinderpaal in de volvoering van hun ontwerp. Reeds vreesden zij voor eenig onheil, hem wedervaren, toen eindelijk, in plaats van een antwoord, de vriend zelf kwam, om hen aan zijne trouwe borst te drukken. Met versmading der wraak, welke hij zich daardoor van de zijde van den Graaf van *Holland* welligt zou berokkenen, wilde hij zijnen vriend, voor dat hij zich nog meer van den vaderlandschen bodem verwijderde, nog eens zien, en welligt het laatste vaarwel toeroepen.

Op ontvangst van den brief van Frederik, waarin deze hem zijn besluit mededeelde, om zich naar *Duitschland* te begeven, had Lodewijk het aandeel in de nalatenschap van zijnen vader, met

DE TIENDE HOOFDSTUK.

Komst van Lodewijk te *Bommel*. De twist der vrienden door Agnes beslist. Frederik vertrekt naar *Duitschland*. Komst te *Keulen*. Ontmoeting van Jan van Arkel. Verblijf te *Bonn*. Frederik en Jan van Arkel door Roderik uit de handen der roovers verlost. Jan van Arkel vermoedt den oorsprong der geboorte van Roderik. Vertrek naar *Vlaanderen*.

Na de overeenkomst tusschen den Graaf van *Holland* en den Hertog van *Gelderland*, waarbij deze aan genen de heerschappij over *Gorinchem* en het land van *Arkel* afstond, en de van *Arkels* voor altoos van deze luisterrijke parel hunner kroon beroofd werden, keerde het bloedige oorlogszwaard weder in de scheede. De nijvere landman wendde zijne schreden naar zijne erven, overzag met een bloedend hart de verwoestingen door den vijand aangerigt, doch sloeg de handen aan het werk, om dezelve, zoo veel als in zijn vermogen was, te herstellen, en weder voor het onderhoud der zijnen, en de schattingen voor zijnen Heer te zorgen.

Ook de ridder Staesken van Brakel nam de overblijfselen van zijn voormalig schoon slot in oogenschouw, en overtuigde zich, dat schier eene volledige herbouw vereischt werd, waarmede hij dan ook dadelijk eenen aanvang liet maken.

zou zijn geworden, en waardoor ik van al de aardse zaligheden verstoken zou zijn gebleven, welke ik thans geniet? Aan u, onze vriend! » aldus vervoegde zij zich tot Lode wijk, »aan uwe trouwe vriendschap heb ik derhalve alles te danken, wat ik ben en wat ik geniet. Laat mij derhalve de zware schuld, die op mij ligt, eenigzins vereffenen, door voor uw vertrek, uit mijne handen, een aandenken te ontvangen, dat aan de vriendschap zal zijn gewijd, die in beider trouwe harten klopt, en door geene kleingeestige berekeningen bezoedeld moet worden; en dat hiermede de wederzijdsche rekening gesloten zij. »

Beide kampvechters onderwierpen zich aan de uitspraak, die van zulke schoone lippen en uit zulk een voortreffelijk hart vloeide.

Op den dag, voor het vertrek van Lode wijk bepaald, verzocht Agnes met de ridders eenen beker op hunne onkreukbare vriendschap te mogen instellen, waartoe zij eenen beker had gekozen, in metaal; zoo edel en gelouterd als hunne vriendschap, en nog door geene lippen ontreinigd. Zij bragt toen eenen grooten zwaren gouden beker te voorschijn, waarop de wapens der drie geslachten, de twee vrienden en van de Bloote, kunstmatig door elkander waren gestrengeld; met het opschrift: » Door vriendschap tot in den dood vereenigd. » En aan de andere zijde de woorden: » Offer der dankbaarheid. » Na denzelfden te hebben opgenomen, reikte zij dien met waardigheid aan Lode wijk over, met de woorden: » Dat onze vriendschap zoo edel blijve, als dit gelouterd metaal, hetwelk daarvan thans tot zinnebeeld strekt. Ontvang het van mij als een offer der dankbaarheid, waarmede ik slechts een klein

gedeelte mijner groote schuld aan u kan kwijten.»

Frederik, voor wien Agnes zelfs tot op dit oogenblik den beker verborgen had, sloot met aandoening de voortreffelijke vrouw in zijne armen, die zulk een heerlijk kunststuk, hetwelk door beide werd bewonderd, had weten te laten vervaardigen.

Lodewijk verklaarde, dat dezelve de belangrijkste schat was, welken hij bezat; dat hij gedurende zijn ganse leven zich dit plegtig oogenblik zou herinneren, en nimmer andere lippen dezen beker zouden bezoedelen, die door de hand, waaruit hij denzelven had ontvangen, geheiligd was geworden. Na een hartroerend afscheid van den vriend zijner jeugd, dien hij welligt nimmer zou wederzien, begaf Lodewijk zich den volgenden morgen weder naar *Holland*. Hij stelde zich wel voor, wanneer zijn vriend zijn huis gevestigd zou hebben, om hem te komen zien; doch niet alleen dat het reizen langwijlig, vermoeijend en kostbaar was, maar er was bovendien ook gevaar mede verbonden. En wanneer men daarbij voegde, de duizenden wisselvalligheden, waar mede de mensch zijn leven moet doorworstelen, en waarvan de beide vrienden zulke treffende blijken hadden ondervonden, dan leverde hun dit overvloedige zwarigheid op, om de mogelijkheid van het wederzien als onzeker te doen beschouwen.

Door de vereeniging van zijne, hem door Lodewijk aangebragte, nalatenschap met het vermogen van Agnes, werd Frederik in staat gesteld, een gevolg, geëvenredigd aan den rang, die weleer zijn vader bekleedde, in zijne dienst te nemen. Zulks geschiedde echter vooral uit de noodzakelijkheid om zich zelven tegen geweld te kunnen beschermen, daar, na het eindigen van eenen oorlog, de wegen

veelal onveilig werden gemaakt door afgedankte krijgslieden, die, aan een roofzuchtig leven gewoon geworden, zich niet meer aan maatschappelijke banden willende onderwerpen, zich soms tot aanzienlijke bonden versoenigden, om ongestraft de reizigers te plunderen, of op losgeld te stellen, waarbij zij soms zelfs niet schroomden de min versterkte kasteelen aan te vallen en op brandschatting te stellen.

Zoodra de voorbereidselen voor het vertrek in gereedheid waren, aanvaardde het gelukkige paar hunne reis naar den Rijn. In de bisschoppelijke hoofdstad *Keulen*, wilde *Frederik* zijne eerste pogingen aanwenden, tot verkrijging van een riddermatig goed aan eenen der Rijnovers. De staatkundige woelingen echter, waarin de Bisschop gewikkeld was, deden hem zijnen togt naar de keurvorstelijke hoofdstad *Bonn* vervolgen. Reeds hadden zij *Gran-Rheindorf* achter den rug, toen zij, op eenen landwaarts inspringenden weg, eenen kleinen ridderstoet ontdekten, die te gelijk met hem den weg naar *Bonn* insloeg. Met ontroering herkenden *Frederik* en *Agnes* den voormaals zoo magtigen en schitterenden Heer Jan van *Arkelin* in hun midden, die thans met een klein gevolg, in vergelijking van den vorstelijken stoet, die hem vroeger omringde, van een jagtpartij scheen terug te keeren. Beiden schroomden een herkennung, daar zij vreeden het oorgevoel van den man te kwetsen, wanneer hij op een oogenblik, dat hij als banneling in vreemde landen rondzwierf, daar hij zich zelfs in de landen van den Hertog van *Gelderland* voor de wraakzucht van den Graaf niet meer veilig waande, door menschen zag begroet, die hem in zijne volle grootheid hadden gekend.

Daar echter de beide partijen, genoegzaam op hetzelfde oogenblik den weg naar *Bonn* insloegen, vorderde de ridderlijke beleefdheid wederzijdsche pligplegingen, waarvan het gevolg was, dat Jan van Arkel vernam, dat hij de dochter van zijnen ouden vriend den Schepen de Bloote, met haren echtgenoot, den nog uit het beleg aan hem bekenden vreemden ridder, voor zich zag, die zulk een werkdadig deel aan de verdediging van zijn geliefd *Gorinchem* had genomen.

Hoezeer de vernederde toestand, waarin hij thans verkeerde, in vergelijking der schitterende hofhouding, waarmede hij gewoon was zich binnen *Gorinchem* te vertoonen, en die door hen in deszelfs grootsten luister was gezien, in wier tegenwoordigheid hij zich thans bevond, den trotschen man geweldig trof, zeggepraalden echter zijn gevoel van erkentenis voor den ridder, en de oude vriendschap voor den Schepen de Bloote. Toen betuigde hij hun zijn genoeg, dat hij zulke vrienden in dit verwijderd oord mogt ontmoeten, en bood hun aan, zijn verblijf in *Bonn* met hen te deelen, gedurende den tijd, dat zij daar wilden vertoeven, indien zij het nederige dak van eenen banneling niet versmaadden.

Met deelneming op den man nederziende, wiens trots zij kenden, wilden zij hem door geene weigering beleedigen, en beloofden van zijne ridderlijke gastvrijheid gebruik te zullen maken, hem tevens met hun voornemen bekend makende, om zich in deze streken te vestigen, waartoe Jan van Arkel beloofde zijnen invloed bij den Keurvorst te zullen aanwenden, om hen hierin behulpzaam te zijn.

De Keurvorst had een zijner gebouwen aan den

grooten banneling afgestaan, waar hij in overeenstemming der vruchten, welke hij nog van de weinige hem overgeblevene Heerlijkheden plukte, niet op dien hoogen voet leefde, waarop hij dit in *Gorinchem* gewoon was, doch nog altoos in eenen staat, die gedoogde *Frederik* en *Agnes* met hun gevolg bij zich te ontvangen.

Slechts weinige dagen na hunne aankomst te *Bonn*, werden zij door *Jan van Arkel* verwittigd, dat er een leenroerig slot, hetwelk meer dan 200 boeren onder deszelfs gebied telde, op den regteroever van den Rijn, eenige mijlen boven *Bonn* gelegen, voor hem te verkrijgen was, daar hetzelfde door het overlijden van den vorigen bezitter, zonder erven na te laten, was open gevallen.

Reeds de volgende dag werd door *Frederik* bepaald, om het slot op te nemen en de daaraan verbondene regten te onderzoeken. De daartoe door hem uitgenoodigde *Jan van Arkel* zou, met een klein gevolg, mede van de partij zijn, en men was voornemens denzelfden avond weder in *Bonn* terug te keeren.

De heerlijke ligging van het ridderslot, hetwelk in de nabijheid van *Koenigswater* het voortreffelijkste gezicht over den langs deszelfs voet vloeienden Rijn had, en de vruchtbare streken, die de beide oevers omzoomden, overtroffen de verwachting der ridders, zoodat hun de tijd ontbrak, om zich in de beschouwing van al het schoone te verzadigen, hetwelk de natuur hier zoo ruimschoots opleverde. En vermits de voorregten, aan het bezit van het slot verbonden, ook alles bevatte, wat de ridderlijke stemming van *Frederik* kon bevredigen, reikhalsde hij reeds naar het oogenblik, waarin hij er een tafereel aan *Agnes* van zou kunnen ophangen. Met verlangen zag hij

Maans de toekomst te gemoet, waarin hij, na zulke woelige en rampvolle jaren te hebben doorgeworsteld, met zijne Agnes de rust zou kunnen genieten, waarnaar zij, door de verbazende lotsverwisselingen, aan welke zij gedurende eenige jaren ter prooi waren geweest, zoo zeer haakten.

Intusschen was de dag reeds genoegzaam verstreken, zoodat men zich moest spoeden naar *Bonn* terug te keeren, weinig voorbereid op de gebeurtenissen, welke hen nog wachtende waren.

In de nabijheid van *Ober-Cassel* lag een bosch, hetwelk zich landwaarts uitstreekte. Het was reeds geheel duister, toen zij hetzelfde binnentrokken, en naauwelijks hadden zij er een derde gedeelte van afgelegd, toen de paarden van *Frederik* en *Jan van Arkel*, die hun geleide eenigzins vooruit waren, plotseling door vier kerels bij den tengel werden gegrepen. Op hetzelfde oogenblik stieten deze hunne korte zwaarden in de borst der paarden, waardoor de ridders, voor dat zij hunne wapens konden gebruiken, met dezelve omver tuimelden, en buiten staat van verdediging werden gebragt, vermits de roovers, door nog twee anderen bijgesprongen, hen overvielen en kneelden, toen zij, knarsetandende van spijt en woede, zich van onder hunne paarden trachtten los te werken. Gelijktijdig werd het geleide, uit vier ruiters bestaande, mede door acht roovers overvallen, doch had hetzelfde nog den tijd om te wenden en te verhoeden, dat hunne paarden werden gegrepen. Hoezeer een dubbel getal vijanden voor zich hebbende, aarzelden zij geen oogenblik, toen zij zich vrij konden bewegen, om eenen moedigen aanval te doen, en zoo mogelijk hunne heeren te verlossen. Twee der roo-

vers werden doorhoord en anderen gekwetst, zoodat deze brave krijgsknechten welligt in hun oogmerk zouden zijn geslaagd, om hunne heeren uit de handen der booswichten te verlossen, doch toen de ridders buiten staat waren gebragt, om zich te bewegen, sprongen de zes eerste roovers hunne makkers te hulp. In weerwil hunner dapperheid, zagen de krijgsknechten het oogenblik te gemoet, dat zij zich door de vlugt zouden moeten redden, daar hannegewonde paarden niet meer met de noodige omzigtigheid aangevoerd konden worden. Reeds trokken zij van de plaats des gevechts terug, zonder echter door de roovers vervolgd te worden, die zich toen naar hunne gevangenen wendden.

Jan van Arkel en Frederik verkeerden intusschen in eenen pijnlijken toestand. Aan armen en voeten gekneveld, verbeidden zij den uitslag van het gevecht hunner krijgsknechten met de roovers, waarvan zij het beloop, naar mate van het meerdere of mindere rumoer, moesten afmeten. Eenige doodelijke angstkreten, welke den roovers ontsnapten, verlevendigden voor een oogenblik hunne hoop; doch weldra werd het stiller, en hoorden zij de roovers hen naderen, onzeker of hun gevolg al of niet in hun lot deelde. In alle geval was het gunstigste, dat zij zich thans nog konden voorstellen, eenen grooten losprijs voor hunne vrijheid te moeten opofferen. De roovers omringden hen, en schenen in eene zoogenaamde rooverstaal, waarvan de ridders geen woord verstonden, te beraadslagen, wat zij nu met hunne gevangenen zouden aanvangen, toen zij het gevolg op nieuw hoorden aankomen, hetwelk besloten had nog eenen wanhopigen aanval ter redding hunner heeren te wa-

gen. Tevens hoorde men van de andere zijde ook een getrappel van paarden, die met versnelden draf naderden. De krijgsknechten der ridders ontwaarden nu ook de naderende hulp, en riepen reeds van verre hunnen bijstand tegen de roovers in. Toen velden de naderende ruiters hunne lansen, en vielen mede op de roovers aan. Deze, toen van twee zijden gedrongen, reddden zich door eene snelle vlugt in het kreupelhout, waar de paarden niet konden doordringen, na vier hunner makkers op de plaats te hebben achtergelaten.

Terwijl het geleide der ridders zich bezig hield om hunne heeren van de boeijen te verlossen, naderde hen een sierlijk uitgedoacht ridder, die de bevelhebber der onverwachts opgedaagde hulp scheen te zijn. Hij betuigde den ridders zijne vreugde, dat hij nog tijdig genoeg was gekomen, om hen uit de handen der booswichten te verlossen, die zijnen grond onteerd hadden. Hij verzocht hen den nacht op zijn kasteel door te brengen, hetwelk slechts eene halve mijl van de plaats verwijderd lag. Daar Frederik door den val van zijn paard het been gekneusd en zich aan de heup had bezeerd, en Jan van Arkel almede eene ligte kneuzing had bekomen; en de paarden van hun geleide hunne ruiters nauwelijks meer konden dragen, waren de ridders verplicht, om van het gastvrij aanbod van hunnen redder gebruik te maken.

Frederik vergat zijne eigene smarten bij het herdenken aan de onrustige stemming, waarin zijne Agnes zou vervallen, wanneer zij hem niet zag wederkeeren. Hij ontveinsde den ridder zijne beklommering deswege niet, die hem beloofde, bij

konst konst op zijn kasteel, zijnen scheldknap, onder geleide van eenige zijner gewaasde heden, naar Rome te zullen zenden, om er het herigt van het gebeurde over te brengen.

Niet dan onder het gevoel van veel pijn, gelukte het Frederik, die van de aanblijding des ridders geen gebruik had willen maken, om zich door zijne heden te laten dragen, wondelende het kasteel te bereiken, daar zijne pijnen hem ook beletten een paard te bestijgen. Onderweg verhaalde de ridder, dat hij van een bezoek van zijnen vriend, den ridder van Siegburg weierkeerende, later had vertoefd, dan zijn voornemen was. De twee zijner stem traf Frederik, zonder zich te kunnen herinneren, waar hij die vroeger kon het hen gehoord. Voor het kasteel gekomen, was de brug reeds opgehaald. Doch op het gegeven teken van den ridder, werd de poort geopend, de brug neêrgehaald, en trok de stoet op het voorplein van het slot, waar eenige heilenden het toornen toemeten, om konink heer te ontvangen.

De ridder plaatste zich toen tusschen Jan van Arkel en Frederik, nam hem hij de hand en geleide hem, verpand door de heilenden met de toornen, binnen het kasteel, waar hem een dame te gemoet kwam, die zeer enthousiast werd, toen zij met haren zoon, wiens terugkomst zij reeds met eenige bekommering had verhoed, twee ridders zij anderen, die hij in de aangrenzende zaal geleide, waar hij hen aan zijne moeder voorstelde als vreemdelingen, die op zijn grondgebied een roovers waren overvallen, en wier magt hij gelukkig genoeg was geweest hen te redden: dat hij het thans als eenen aanpakken en plegt beschouwde, kon een verblijf in het kas-

teel aan te bieden, terwijl hij dadelijk *J o h a n* naar *Bonn* zou zenden, om de echtgenoot van dezen ridder. Toen zijne oogen naar *F r e d e r i k* wendende, brak hij plotseling af, staarde hem sprakeloos aan, en zocht in zijn geheugen een beeld terug te roepen, dat zich niet snel genoeg aan zijnen geest voorstelde, waarop *F r e d e r i k* en *J a n v a n A r k e l*, door het plotselinge afbreken van het gesprek des ridders, hunne oogen op hem vestigden, schier gelijktijdig uitriepen: *R o d e r i k*! en deze, thans zijne gasten herkende, staarde hen besluiteloos aan. *F r e d e r i k* drukte hem met aandoening de hand, en vroeg hem op eenen weemoedigen toon: » kent gij uwen vriend uit het beleg van *Gorinchem* niet meer, dien gij reeds vroeger het leven gered hebt? » Nu werd ook *J a n v a n A r k e l*, door de moeder met opmerkzaamheid gadeslagen, die zich een oogenblik scheen te willen bedwingen, doch spoedig ter aarde zeeg. » *Mijn God!* » riep toen *F r e d e r i k* hevig ontsteld uit, » *mijne moeder sterft!* » Hij knielde voor haar neder, drukte met vervoering hare hand aan zijne lippen, doch zij scheen eene doode gelijk.

Door de vereenigde pogingen en de hulp der vrouwelijke bedienden, gelukte het hun eindelijk de levensgeesten terug te roepen, die de ongelukkige schenen te hebben verlaten. Eenige groote tranen, welke langs haar bleek gelaat rolden, schenen eenige verligting aan haren geprangden boezem te schenken. Toen verzocht zij hare vrouwen haar naar hare kamer te geleiden, waar zij door *R o d e r i k* gevolgd werd.

Eenen geruimen tijd stonden de ridders sprakeloos het tooneel te overdenken, dat zich hier had vertoond, tot dat *J a n v a n A r k e l* aan een' der be-

dienden naar den naam van zijnen heer vroeg, die naauwelijks dien van van Wevelikhoven had uitgesproken, toen een gloeiend rood het gelaat van van Arkel bedekte, en zijne lippen zich krampachtig bewogen. De jaren zijner jeugd stelden zich plotseling voor zijnen geest; de geheimzinnige sluijer, waarin de jongeling zich gedurende het beleg van *Gorinchem* had gewikkeld, en zijn plotseling verdwijnen deden vermoedens in hem ontstaan, waardoor hij de toedragt der zaak raadde. Zijne hartstogten echter bedwingende, vroeg hij op de meest mogelijke onverschilligheid naar den ouderdom des ridders, waarna hij eenige oogenblikken in gepeins stond verzonken, en zich toen tot *Frederik* wendende, zeide hij: » Het ongelukkig toeval der moeder van onzen gastheer overkomen, schijnt hem zijne beloften te hebben doen vergeten; *Agnes* zal zich in de grootste ongerustheid bevinden. Ik zelf zal, onder een geleide van dit slot, mij naar *Bonn* begeven, om haar het gebeurde mede te deelen. Zich toentot een' der bedienden wendende, maakte hij hem met het voornemen van zijnen heer bekend en verzocht tevens een paard voor zich zelf.

Wat *Frederik* hier tegen mogt inbrengen niets kon *Jan van Arkel* van zijn besluit terugbrengen, en voor dat *Roderik* in de zaal was teruggekeerd, had hij met zijn geleide het kasteel reeds verlaten.

Aan zich zelf overgelaten, overdacht *Frederik* de jongste gebeurtenissen, en kon zich geen denkbeeld van derzelver samenhang vormen, terwijl het hem onbegrijpelijk voorkwam, dat ridder *Roderik*, door hem zoo lang aan zijne ziels- en ligchaamskwellingen ter prooi te laten, bewees even ongevoelig

te zijn voor hunne voormalige vriendschap, als voor de pligten der gastvrijheid.

Eindelijk kwam Roderik, blijkbaar verlegen en aangedaan, in de zaal terug, terwijl zijn oog Jan van Arkel zocht. Frederik kwam de vraag voor, die op zijne lippen zweefde, door hem diens besluit mede te deelen, en te berigten, dat hij zich reeds op weg bevond, om zich van de taak te kwijten, die Roderik op zich had genomen.

De toon, waarop Frederik dit zeide, trof Roderik gevoelig. Hij verzocht verschooning voor eene handelwijze, die zoo weinig met de gastvrijheid en zijn ridderlijk eergevoel strookte. Tevens verklaarde hij hem, dat eene belangrijke gebeurtenis de tooneelen had te weeg gebragt, die zijne verwondering moesten hebben opgewekt; dat echter een diep geheim, hetwelk niet van hem afhing te ontsluijeren, die tooneelen moest blijven bedekken; dat het vertrek van den Heer van Arkel, hoezeer hem dit van het genoegens beroofde eenen aanzienlijken, dapperen, maar ongelukkigen ridder de verschuldigde achting en eerbied te bewijzen, hem echter uit eene groote verlegenheid redde.

Frederik beschouwde zijnen vriend Roderik met verbazing, daar hij niet de geringste schemering in dezen voor hem duisteren nevel kon ontwaren, tot dat deze hem bij de hand vatte, en op eenen plegtigen toon aldus aansprak:

» Gij weet niet, hoezeer mijn hart bloedt, dat ik hetzelfde niet voor u kan openbaren, en eene, uw ridderlijk gevoel beleedigende, geheimzinnigheid moet blijven in acht nemen. Eenmaal hoop ik echter den sluier te kunnen opheffen, en u te overtuigen, dat het

aflezen pligt was, die mijne handelingen bestuurde. Laat ik mij thans van eenen anderen pligt kwijten, welke door de plaats gehad hebbende gebeurtenissen reeds te lang vernatigd is geworden. » Toen werd met de meeste zorgvuldigheid den toestand van *Frederik* onderzocht, die echter niets zorgelijks opleverde. Zijne kneetingen aan het been werden met sappyke kruiden bedekt, welke aanwending al dadelijk veel verligting aanbragt, en hem in staat stelde, om onder geleide van ridder *Ulderik* reeds den volgenden ochtend te paard naar *Bonn* terug te keeren, en zijne dierbare *Agnes* van de angst te verlossen, die haar voortsier nog kwelde.

. Hier vernamen de vrienden, dat de Heer van *Arkel* was geslaagd, denzelfden avond nog binnen de muren van *Bonn* te geraken, en *Agnes* van het gebeurde kennis te geven; doch dat zij den volgenden morgen onverwachts naar *Finsandereu* was vertrokken, eenen brief voor *Frederik* achterlatende, welke *Agnes* hem overhandigde. In denzelfden betuigde van *Arkel* zijn loefweten, dat gewichtige inzendingen hem naar *Finsandereu* riepen, en hem noodzaakten deze schone einden te verlaten, waar hij eenige rust had gevonden van de wachtingen, waardoor zijn leven geslingerd werd. Hij verzocht hem van zijn vertoef en huiselijke inzettingen nog lang gebruik te maken, tot dat hij in het bezit van het slot was geset.

Ulderik vermoede, dat zijn natuurlijke vader een blik op de zinnen zijner jeugd had geworpen, ja wellicht de principes had geraakt. Een snelle gevoel drong zich echter haastig in zijnen binnem op. Was het eenheid voor het personage op zwijpen zijner moeder,

die de dwalingen hunner jeugd met den dichtsten sluier had bedekt! Was het schaamte of hoogmoed, die hem van het oord verwijderde, waar hij aan gebeurtenissen werd herinnerd, die tot beide deze hartstogten voedsel konden geven! Eindelijk was het geene.... Hier beperkte hij zijne gissingen, die het bloed sneller door zijne aderen deden vloeijen, en alleen gehoor gevende aan de meer edele en grootmoedige gevoelens, hem door zijne ongelukkige moeder ingeprent, zag hij met mededoogen op den man, wien hij het levenslicht verschuldigd was, die, vervolgd en door zijne naaste betrekkingen verlaten, met een beschuldigend geweten, thans ook de plaats moest ontvlugten, waar men hem alleen nog liefde en opregte belangstelling in zijn lot toedroeg.

Zijne gewone kalmte weder herkregen hebbende, noodigde hij Frederik en Agnes uit zijn slot te betrekken, tot dat de overeenkomst met den Keurvorst getroffen zou zijn, en zij bezit hunner nieuwe woning zouden kunnen nemen. Gaarne voldeden zij aan het verlangen van Ulderik, en nog denzelfden dag werden, voor zoo ver de toestand van Frederik zulks gedoogde, die nog eenigzins pijnlijk bleef, de toebeidselen gemaakt, om het verblijf van den grooten banneling te verlaten, hetwelk na diens vertrek al het belangrijke voor hem had verloren.

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

De slag van *Blangys*. Dood van *Antonie*, Hertog van *Braband*. *Jan van Arkel* de voornaamste edele van *Braband*. Hij wordt opgeligt en geketend aan den Graaf van *Holland* overgeleverd, gepijnigd, en in den kerker geworpen. Genegenheid van den Graaf van *Holland* voor *Willem van Arkel*. Jonker *Willem* weigert de hand van *Jacoba van Beijeren*. Komst van *Jan van Beijeren* in *Holland*. Zijn verbond met *Willem van Arkel*. *Gorinchem* bij verrassing ingenomen. *Willem van Arkel* neemt weder bezit van zijne *Arkelsche* goederen. Wordt door vrouwe *Jacoba* aangevallen. *Willem van Arkel* sneuvelt.

De gebeurtenissen op het slot van *Everstein*; hetgeen hij daar vernam; de vergelijking der jaren van *Ulderik* met het tijdstip, toen hij aan het hof van den Bisschop van *Utrecht* zulk eene innige verbindtenis met eene Jonkvrouw van *Wevelikhoven* had aangeknoopt; de trekken, welke hij in de moeder van *Ulderik* had opgemerkt; *Ulderik's* geheimzinnig gedrag gedurende het beleg van *Gorinchem*; dit alles te zamen genomen, had *Jan van Arkel* met de gevolgen zijner strafbare onbezonnenheid bekend gemaakt, die hij nimmer had vermoed. Het gelukkigste tijdperk zijns levens stelde zich weder levendig voor zijnen geest, toen zijn jeugdige schedel reeds met de lauweren van den mannelijken leeftijd prijkte, en hij, omgeven van

eenen vorstelijken stoet, zich baadde in eene zee van genoegens, welke uit zijn verheven standpunt, als beschermer van den magtigen Bisschop van *Utrecht*, voortvloeiden, en gelijktijdig zijnen hoogmoed en zijne eerezucht prikkelde. Maar die gelukkige dagen, waarin de schoone en edele Jonkvrouwe van *Wevelikhoven* zich met de reinste liefde en een kinderlijk vertrouwen aan zijnen boezem klemde, herinnerde hem ook aan het onschuldige offer, dat hij aan den hoogmoed en de eerezucht van zijnen vader had gebracht, en in zijnen volgenden woeligen levensloop geheel uit het oog had verloren. Deze herinneringen hadden den banneling hevig geschokt, en hem tot het besluit gebragt, om zoo spoedig mogelijk dit oord te verlaten, en door zijne tegenwoordigheid de edele vrouw niet te beleedigen, die hier in afzondering het oogenblik scheen te betreuren, waarin zij, in haar onschuldig vertrouwen zich zelve vergetende, aan de verleidelijke stem der liefde gehoor had gegeven.

Op zijnen togt naar *Bonn* haalde hij zich nogmaals de jaren zijner jeugd voor den geest, en overtuigde zich meer en meer alle regt te hebben verbeurd, om in het bijzijn van zijn slagtoffer te worden toegelaten; en zijn ridderlijk gevoel maakte het hem ook ten pligt, hare vrijwillige afzondering te eerbiedigen. Gaarne had hij nog den moedigen jongeling, dien hij zijnen zoon niet mogt noemen, aan zijn hart gedrukt; doch zijn hoogmoed, dien hij in al zijne rampen nimmer verloochende, hield hem terug om aan deze inspraak der natuur gehoor te geven. Hoezeer overtuigd van zijne laakbare handelwijze, wilde hij die echter niet belijden in tegenwoordigheid van eenen Ridder voor wien hij evenwel nog slechts een gering overschot zijner voormalige grootheid kon ten toon spreiden.

Alvorens *Bonn* te verlaten, liet hij ook eenen brief voor *Uld er ik's* moeder achter, waarin hij haar zijne deelneeming betuigde over eene gebeurtenis, welke hij nimmer vermoed, doch die hem daarom te meer getroffen had. Hij gaf zijn leedwezen te kennen, dat het noodlot, hetwelk hem overal vervolgde, hem in hare nabijheid had gebragt, om zijn geweten eene wonde toe te brengen, die wel gedurende zijne overige levensdagen zou bloeden; dat hij hare rust door zijne tegenwoordigheid echter niet zou storen, doch voor dat hij deze oorden verliet, om zich naar *Vlaanderen* te begeven, en daar eenige verstrooiing te zoeken voor de kwellingen, die zijnen boezem verscheurden, moest hij haar geluk wenschen met het bezit van eenen zoon, wiens schitterende, ridderslijke deugden zulk een heilzame balsem waren voor het lijden, dat zij in haren vergeten toestand moest gevoelen. Terwijl hij, daarentegen, verwijderd van zijnen eenigen zoon, niets kon bijdragen, om diens vervallen luister te verheffen, en in ballingschap, aan de vervolgingen van eenen magtigen en wraakzuchtigen vijand ter prooi, den ondergang van zijn sedert eeuwen beroemd geslacht moest betreuren.

Eenigen tijd na zijne komst in *Vlaanderen*, greep de bloedige slag van *Blangys* tusschen den Koning van *Frankrijk*, *Karel de Zesde*, en den Koning van *Engeland*, *Hendrik de Vijfde*, plaats, waarin meer dan 4,000 edelen van het Fransche leger op het slagveld bleven. Onder deze behoorde *Antonie*, Hertog van *Braband*, wiens lijk, na gebalsemd te zijn geworden, naar *Brussel* werd vervoerd. Bij deszelfs plegtige begrafenis begaf zich *Jan van Arkel*, als een der voornaamste edelen van *Braband* en Heer

van *Mechelen* naar *Brussel*. In de tijden van den grooten luister der Heeren van *Arkel*, evenaarde bij zulke statige gebeurtenissen niets den glans, die dezen even rijken als hoogmoedigen stam alsdan omringde. Onder een talrijk gevolg van Prinsen, Graven en voorname Edelen, vormden zij alleen eenen koninklijken stoet. Thans echter toog hij derwaarts met een klein gevolg van edelen, niet talrijk genoeg om hem tegen eenen verraderlijken aanslag van den Graaf van *Holland* te beschermen, die eenige edelen had afgezonden, om zich door list of geweld van den reeds zoo diep vernederden man meester te maken.

Bij zijne terugkomst van *Veurne*, waar de gesneuvelde Hertog ter aarde was gebragt, werd hij door eenige vermomde edelen overvallen, aan wier hoofd zich de Heer van *Zevenbergen* bevond, en in diens vesting gesleept. Te *Zevenbergen* werd hij in ketenen geklonken, naar 's *Hage* vervoerd, en aan den Graaf van *Holland* overgeleverd. Deze onverzoenlijke en wraakzuchtige Vorst verheugde zich in de vernedering van zijnen bittersten vijand, gaf hem ter prooi aan den spot en den smaad zijner Hoeksche vijanden, die den magteloozen man, voor wien zij vroeger zoo menigmaal gesidderd hadden, nu straffeloos mishandelden. Men sleepte hem naar de pijnbank, waar men hem, door de schrikkelijkste pijnen gefolterd, valsche bekentenissen van misdaden afperste, die nimmer in hem waren opgekomen, waarna hij in eene onderaardsche gevangenis werd geworpen. Te vergeefs werden de afgevaardigden der Brabandsche steden te *Brussel* bijeen geroepen, om hunnen medeburger, den heer van *Arkel*, die met schennis van het Brabandsche grondgebied was opgeligt, uit de gevangenis

te verlossen. De Hertog van *Brabant* was echter niet te bewegen, om des heeren van *Arkels* wille, den Graaf van *Holland* den oorlog te verklaren, en daar goene andere tusschenkomst van eenig nut was, bleef de Heer van *Arkel* tot een levenslang gevangenis gedoemd.

Toen de Graaf van *Holland* later, bij het sterven van den Dauphijn van *Frankrijk*, die met zijne dochter *Jacoba* van *Beijeren* gehuwd was geweest, naar *Frankrijk* toog, werd *Jan van Arkel* naar het slot van *Gouda* vervoerd, waar hij eenige rust genoot van de kwellingen, waarmede zijn vijanden hem teisterden.

De onverzoenlijke haat, welchen de Graaf van *Holland* *Jan van Arkel* toedroeg, deed zich over de geheele maatschappij van dit geslacht gevoelen. Alleen *Willem van Arkel* was hiervan uitgezonderd, wien hij niet ongenegen was. Een treffend blijk gaf hij daarvan, terwijl hij zich in *Henegouwen* bevond, waar hij aan een pijnlijk ziekbed geklaaid lag. Hij beklagde zich daar geene edelen om zich te hebben, die eenigen luister aan zijn hof schonken, waardoor hetzelfde zoo zeer afstak bij de schitterende praal, die andere vorsten omringde. Een der *Henegouwische* edelen merkte hierop aan, dat dit zijne eigen schuld was, daar hij de eer van *Holland* uit het land had gedreven, waaronder de Heer van *Arkel* de schitterendste parel zijner kroon was, die alleen hem meer Prinsen en Vorsten zou hebben aangebracht dan al de *Hoeksche* edelen te zamen. Diep droef dit antwoord in de ziel van den hoovaardigen Vorst en verklaarde openlijk, dat, wanneer hij weder *Holland* mocht komen, hij *Willem van Arkel*

in het bezit zijner erfelijke Heerlijkheden zou herstellen. En, eenigen tijd daarna, zijne krachten voelende verminderen, vergaderde hij zijnen raad om zijne spoude, om de laatste hand aan 's lands belangen te leggen. Hij nam hun den eed van getrouwheid af, om zijne dochter *Jacoba van Beijeren* als Gravin te erkennen, en lag toen onbewimpeld zijne wenschen bloot, dat het hem voor 's lands heil noodzakelijk was voorgekomen, om de hand zijner dochter aan *Jonker Willelm van Arkel* te geven. Met verbazing staarden de verschrikte Hoekschen den Vorst aan, die hunnen doodvijand tot dien hoogen staat wilde verheffen, zoodat een der raden zich niet kon onthouden, uit te roepen: » Hoe, Mogende Prins! kunt gij u vernederen om uwe dochter aan uwen gezworen vijand, eenen slechten *Jonker van Arkel* te geven! » Waarop de Vorst aantmerkte: » Geen slechten *Jonker van Arkel*, maar eenen aanstaanden Hertog van *Gulik en Gelderland*. » De Hoekschen vreesden en zwegen.

De Graaf van *Holland* zond toen heimelijk *Arnd van Leijenburg*, Drossaard van *Gorinchem*, nog vermaagschapt aan het huis van van *Arkel*, en mede tot den raad van het hof behoorende, naar *Jonker Willelm*, om hem over dit huwelijksontwerp te onderhouden, hetwelk door dezen echter werd afgestagen. Zijn haat tegen den Graaf van *Holland*, entsproten uit den smaad zijnen vader en zijn geslacht aangedaan, had te diepe wortelen geschoten, zoodat hij dezen voorslag, zelfs met verachting, van de hand wees.

Ook zijn geuit verlangen, om het geslacht van van *Arkel* na zijne terugkomst in *Holland*, weder een gedeelte van deszelfs verloren luister terug te geven,

moet de Vorst niet vervenslijkt zien , daar hij , kort na het vertrek van van Leijenburg , den geest gaf.

Na het overlijden des Graven van *Holland* , werd Jan van Arkel van het slot te *Gouda* na dat van *Zevenbergen* vervoerd , daar de magtchen na nog altoos zijne vijanden deed sidderen , die de statkundige woelingen zagen ontvanken , welke tot de bevrijding , uit zijnen kerker , aanleiding hadden kunnen geven.

Terwijl Jan van Arkel in zijne nieuwe gezin , bij de overdenking zijner lotgevallen niet staf vond , om van het wisselvallige der wereldsche grootheid overtuigd te worden , kloemmen de onlusten in *Holland* , na den dood van Graaf *Willen* ten hoogsten top , door de komst van den reeds bekenden *Bischof van Luik* , *Hertog Jan van Beijeren* , die zijnen Geestelijken staf in de handen van den *Paus* nederlegde , en het ridderlijke zwaard ha aangeford.

Onder den schijn van de belangen zijner nicht *Jacoba van Beijeren* te willen behartigen , doch meer om zich van het gezag meester te maken , om zich de grafelijke kroon op het hoofd te plaatsen , waarin de keiser hem heimelijk begunstigde , wilde sluwe hervoegd zich tot voogd van de jeugdvorstin opdringen , doch werd daartoe , op eene vergadering van 's lands Staten te *Schoonhoven* , afgewezen. Woodade van spijt , begaf hij zich naar *Dordrecht* waar hij zich , even als in den *Briel* , tot Graaf en Heer liet huldigen. Daarop vereenigde hij zich met *Kabeyjaanschen* , en verklaarde den oorlog aan z'n nicht *Jacoba van Beijeren*. Ook sloot hij

verbond met Jonker Willem van Arkel en diens zwager Jan van Egmond, welke hem alle hulp tegen zijne nicht beloofden, terwijl hij hun wederkeering de belofte aflegde, van hen in hunne ontroofde bezittingen te herstellen.

De verrassing van *Gorinchem* was het groote doel waarnaar men vooreerst zou streven. Daartoe verzamelde Jan van Egmond heimelijk eene bende krijgslieden, welke hij gedurende den nacht de Arkelsche poort deed naderen, die 'smorgens bij het openen derzelve besprengen en overompeld werd.

Al dadelijk ondervond hij bijstand van eenige Arkelsgezinden poorters en met dezelve vereenigd, drong hij, onder een luid trompetten geschal en het geroep van: *Arkel! Arkel!* tot in de kruisstraat door. De bezetting van Jacoba vlood, door dezen onverhoedschen aanval hevig verschrikt, naar het sterke kasteel, hetwelk haar vader, na de vernieling van den prachtigen keizerlijken burg, aan de zuidzijde der stad had doen bouwen, waarna van Egmond, in naam van Willem van Arkel, de stad in bezit nam.

Nu scheen de luister van den Arkelschen stam zich weder uit haar diep verval te zullen verheffen en een nieuw tijdperk voor haren bloei aan te vangē. Aan het hoofd van eenen glansrijken stoet Graven, Baronnen, Vrijheeren en Ridders, waarvan velen aan het beleg van *Gorinchem* hadden deelgenomen, deed Jonker Willém, met den Graaf van Vernenburg aan zijne zijde, zijnen triomphalen intogt binnen *Gorinchem*, en nam weder bezit van zijne Arkelsche goederen.

De Hertog Jan van Beijeren kwam te Go-

rinchem een bezoek bij hem afleggen, om over de verdere middelen te beraadslagen, waarmede men Vrouwe *Jacoba* afbreuk zou kunnen doen.

Na diens vertrek, verklaarde hij als een onafhankelijk Vorst, den oorlog aan *Jacoba*, terwijl de Hoekschen, als zijne bitterste vijanden, onmeedogend vervolgd werden.

Het kasteel was echter nog in het bezit van *Jacoba* van *Beijeren* gebleven, en vruchteloos waren de aanvallen op hetzelfde, daar zij alle op dezelfde sterkte en de dapperheid der bezetting, schipbreuk leden, zoodat van *Arkel* zich genoodzaakt zag, eene diepe gracht tusschen het kasteel en de stad te graven, ten einde zich voor de aanvallen van die zijde te verzekeren.

In den boezem van Vrouwe *Jacoba* van *Beijeren* kiemde reeds eenigen tijd eene teeders liefde voor Jonker *Willem* van *Arkel*, waardoor de vijandelijke houding, die deze, in vereeniging met Hertog *Jan* van *Beijeren*, tegen haar had aangenomen, haar bitter griesde. Het belang van den staat gedoogde echter niet, hem in het ongestoorde bezit van *Gorinchem* te laten, waarvan haar vader het bezit van den Hertog van *Gelderland* had gekocht, en in wiens plaats zij als Vrouwe van *Arkel* was opgetreden. Onder *Walraven* van *Brederode* verzamelde zij eene aanzienlijke magt, waarmede zij zelve, onder het geschal van pauken en trompetten, de Merwe op, naar *Gorinchem* toog, waar zij het kasteel betrok.

Inmiddels dat haar krijgsvolk werkzaam was, om zich door demping der nieuwe gracht eenen weg van het kasteel naar de stad te banen, zond *Jacoba* denzelfden *Arend* van *Leijenburg* naar Jonker

Wille m, welke namens haren vader reeds met eene dergelijke bezending was belast geweest, om hem wederom huwelijksvoorslagen van de zijde van J a c o b a aan te bieden. Ook toen waren zij echter vruchteloos, daar Wille m hem met het hoogmoedig antwoord terugzond, dat hij liever wilde sterven, dan zich met haar vereenigen.

Nu kon alleen het zwaard beslissen, wie den schep-ter over *Gorinchem* en de landen van Arkel zou zwaaijen. Van B r e d e r o d e drong met zijne Hol-landsche en Zeeuwsche benden, met vliegende vaandels en schallende trompetten, over de reeds gevulde gracht op de stad aan, waar Wille m van Arkel, aan het hoofd van meer dan vier duizend dappere strijders, waaronder zich de bloei der Kabeljaauwsche en Gel-dersche ridderschap bevond, hem moedig afwachtte. Vele aanvallers sneuvelden, alvorens zij de wallen konden bezetten; doch de telkens op nieuw aandringende vijanden kregen eindelijk vasten voet op de *Gorinchem-sche* wallen. Nu ontstond een bloedige strijd van borst tegen borst, die onder het ijsselijkste geschreeuw algemeen werd. Beide bevelhebbers wedijverden in geestdrift om den moed hunner onderhoorigen aan te wakkeren; elk verdubbelde denzelfden daar het hier eenen strijd op leven en dood was. Eindelijk zege-praalde de Arkelsche dapperheid. De aanvallers worden tot wijken gebragt. Nog eene moedige poging en alle doorgedrongene vijanden zouden met het zwaard in den rug in de gracht teruggedrongen of gevangen zijn geworden. Vergeefs springt B r e d e r o d e aan de spits van den aanval, om de zijnen weder in den strijd aan te voeren. Het oogenblik scheen nabij, dat hij eenen vrijwilligen dood zou verkiezen, om de schande

zijner nederlaag niet te overleven, toen plotseling het verraad de kans van den strijd deed verkeeren. Op dit beslissend tijdstip, toen de overwinning niet meer twijfelachtig was, werd van Arkel door een zijner hoofdlieden, Jonker Willem van Druten, die met den vijand in onderhandeling schijnt te zijn geweest, snood verraden. Aan het hoofd van vijftien honderd gewapende mannen staande, verspreidt hij den schrik onder dezelve, en slaat met hen op de vlugt, dringt naar de Burgpoort, overweldigt dezelve, en wendt zich met zijne vlugtende bende naar *Gelderland*. Naauwelijks ontwaart dit de wijkende vijand, of hij grijpt weder moed. Versche benden dringen door de groote opening, welke de verrader had achtergelaten, waardoor van Arkel, overvleugeld en genoodzaakt werd tot in de Molen- en Krijtstraat te wijken. Hoezeer reeds gewond, heeft hij daar moedig post gevat, en verspreidt een nieuw vuur onder zijne reeds aanmerkelijk verdunde heldenschaar. Opnieuw voert hij hen tegen den vijand aan; men ziet van Brederode, door wonden overdekt onder hunne slagen bezwijken. De val van hunnen veldheer schijnt op nieuw den schrik onder de vijandelijke gelederen te verspreiden, maar onophoudelijk bemoedigd en versterkt door nieuw aanrukkende benden, dringen deze, onder een vervaarlijk krijgsgeschreeuw in de stad en drijven de Arkelschen weder terug. Ook Jonker Willem, met wonden overdekt wordt teruggedrongen. Nogmaals verzamelt hij zijne laatste levenskrachten om den moed der zijnen aan te wakkeren, doch de zege is beslist. Door de voortdringende overmagt terug geworpen, door bloedverlies uitgeput, zijgt de held onder de voeten zijner vijanden neder,

en met zijnen val zinkt den moed der bezetting, die toen haar heil in de vlugt zocht of gevangen werd genomen.

Met het treurig maar kloekmoedig sneuvelen van dezen Arkelschen held, stierf ook de eenigste afstammeling der oudste zonen van dit vorstelijk geslacht, hetwelk door deszelfs rijke bezittingen in *Brabant*, *Limburg*, *Utrecht*, *Holland*, *Zeeland* en *Gelderland* tot eenen top van luister was gesteden, en een inkomen genoot, hetwelk slechts door dat van weinige regerende hoofden werd overtroffen. En de laatste vader van dit onmetelijk rijke geslacht zuchtte in eenen engen kerker op het slot van *Zevenbergen*, toen de laatste zoon, in zijn bloed wentelende, in slijk en vuiligheid werd vertrapt!

Hoe groot en beslissend de overwinning ook ware door *Jacob a* behaald, deed die haar echter bittere tranen storten, en in hare droefheid, bekende zij meer verloren dan gewonnen te hebben; want niet alleen dat hare begunstigde opperbevelhebber van *Breda* was gesneuveld, maar zij verloor ook haren beminden Jonker van *Arkel*, wien zij gelast had vooral te sparen en hem gevangen te nemen; nog altoos hopende, hem alsdan door hare minzame toegevendheid aan zich te boeijen, en wederliefde te verwerven.

Eindelijk werd het lijk van den held in de *Krijtsteeg*, genoegzaam onkenbaar, onder vele andere dooden gevonden, en met de aan zijnen rang verschuldigde eer in den grafkelder der Heeren van *Arkel*, staande in het koor der groote kerk, begraven, door vrienden en vijanden, om vele zijner ridderlijke deugden, even hartelijk beweend.

VLIJFTIENDE HOOFDSTUK.

Overzicht van vorige dagen. Het sterfbed van Vrouwe van Wevelikhoven. Kunstenaar tentoon van Roderik. Begint verduyning. Roderik verlaat de overn van den Rijn en den heer van Arkel en de gansche te winnen.

Gedrukt door de overdeelde liefde van haren zoon , zag Vrouwe van Wevelikhoven in hare stille afzondering , met kalme op de dagen harer jeugd terug . Afzonderd van de werelische woelingen , groet zij weder de terugkomst van haren zoon met het beley van *Gorinchem* , een ongestoorde rust . En moer de herinnering aan den man , die hare liefde en hare eer aan zijnen hoogmoed opofferde , alomtegenwoordige pijnlijke gewaarwordingen in haar opwekken , dan was een blik op haren zoon voldoende , om dien indruk te vernietigen , en den man , in haar hart op nieuw voor de duizendste maal te vergeven , wien hoogmoed , door zijne , in *Duitschland* ook niet onbekend geblevene lotgevallen , zoo diep vernederd was geworden . Zijne plotselinge verschijning op het slot van *Everstein* wekte echter de sluimerende aandoeningen weder met zoo veel geweld in haren boezem op , dat zij hare krachten overspande en bewusteloos voor zijne voeten neder zeeg . Op hare kamer gekomen en hare vrouwen verwijderd hebbende , gaf

zij aan den boezem van haren zoon den vrijen loop aan de bittere tranen, die hare zielsaandoeningen haar afpersten. Beiden bevonden zich echter in geene geringe verlegenheid omtrent het door hen te houden gedrag: want dat Jan van Arkel, Vrouwe van Wevelikhoven uit de jaren zijner jongelingschap herkend zou hebben, konden zij niet vermoeden; doch het hooren noemen van dezen naam moest natuurlijk herinneringen in hem opwekken, die tot nasporingen aanleiding konden geven, waaruit de ware toedragt der zaak door hem geraden kon worden. Wat hiervan echter het gevolg mogt zijn, de gelofte eenmaal aan haren vader afgelegd, bleef voor haar geweten eene onoverkomelijke hinderpaal, om in eenige betrekking met den man te komen, die zij te veel had bemind, en in wiens vernederden toestand zij thans nog een hartelijk deel nam. Er werd besloten, dat men het toeval van Vrouwe van Wevelikhoven aan eene plotselinge onpasselijkheid zou toeschrijven, die haar den volgenden dag ook zou verplichten hare kamer te houden, en mogt de Heer van Arkel al eenigen tijd in die streken vertoeven, dan zou men, zonder hem daartoe aan te moedigen, zijne bezoeken afwachten, doch Ulderik's moeder hem nimmer zien.

Het onverwacht vertrek van Jan van Arkel, en de vragen door hem gedaan, waarvan Ulderik door zijne bedienden ook kennis kreeg, deed moeder en zoon vermoeden, dat hij de jaren zijner jeugd nog niet had vergeten, en hetgeen men tot nog toe zoo zorgvuldig voor hem verborgden gehouden had, thans verraden was. Dit gaf eenen geweldigen schok aan de gevoelige vrouw, zoodat zij zich den volgenden mor-

gen werkelijk ongesteld gevoelde. De pligten der vriendschap vorderden echter evenzeer als die der wellevendheid, dat Roderik den nog pijnlijksten vriend naar *Bonn* vergezelde, en mogt hij daar den Heer van Arkel al ontmoeten, dan zou Roderik elke aandoening, die in zijne ziel opwelde, overmeesteren en zonder eenige verklaring naar het slot van *Everstein* terugkeeren.

Toen echter het daarop gevolgde vertrek van Jan van Arkel uit *Bonn*, Roderik overtuigde, dat hunne vermoedens gegrond waren, en dat de sluier geheel voor van Arkel was opgeheven, en hij eenen helderen blik in het verledene had geslagen, gevoelde Roderik, hoe diep het besef hiervan zijne dierbare moeder zou grieven, en hoe noodzakelijk eene afleiding harer denkbeelden was. Niets kon hem dus wenschelijker voorkomen, dan dat ridder Frederik met zijne edele gade voor eenigen tijd hunnen intrek namen op het slot van *Everstein*.

Den volgenden morgen zouden Frederik en Agnes, met een klein gedeelte van hun gevolg vertrekken, terwijl het overige te *Bonn* zou vertoeven, tot dat het leen van den Keurvorst betrokken kon worden.

Roderik zou hente gemoetkomen, doch vertrok weder denzelfden dag zijner komst te *Bonn*, om zijne moeder van deze onderlinge bepaling te verwittigen, en tot den ontvangst der vrienden de noodige schikkingen te maken.

Roderik trof zijne moeder in eenen koortsigen toestand. De aandoeningen van den vorigen avond hadden hare zenuwen eenen gevoeligen schok toegebracht, en de gebeurtenissen, weder voor haren geest teruggeroepen, die hare jeugd zoo gevoelig hadden geteisterd, zoo

dat hij haar eerst laat in den avond met de overeenkomst bekend kon maken, welke hij met zijne vrienden had gemaakt. Alleen de overtuiging, dat deze met de betrekking onbekend waren, die tusschen haar en den Heer van Arkel had bestaan, kon Roderik's moeder bewegen hieraan hare goedkeuring te schenken, terwijl de zoon de hoop koesterde, dat de omgang met de edele echtgenoot van zijnen vriend, die zulk eenen gunstigen indruk bij hem had achter gelaten, weder de vorige kalmte aan zijne moeder zou teruggeven.

Na de komst der vrienden op het slot *van Everstein*, zag Roderik werkelijk deze hoop vervuld. Van lieverlede herkreeg Vrouwe van Wevelikhoven de verlorene zielrust weder, doch weldra was het oogenblik daar, dat Frederik zijn slot zou betrekken. Sedert eenige dagen was alles reeds tot zijnen ontvangst gereed; doch de vriendschapsband voor vele jaren tusschen de ridders gesloten, was door het dagelijksche verkeer steeds inniger geworden, terwijl de vrouwen, hoézeer in jaren aanmerkelijk verschillende, eene overeenstemming in gevoel en denkbeelden ontwaarden, die weldra een moederlijk en kinderlijk vertrouwen in beider harten had doen ontkiemen, zoodat voor allen het scheiden moeilijk viel; en had de toestand van Agnes, die eerstdaags moeder zou worden, het gelukkige paar niet gedrongen hun huis op eenen vasten voet te brengen, dan ware het vertrek zeker nog lang verschoven geworden. Het gedoogde echter geen langer uitstel en beide kasteelen waren naauwelijks twee mijlen van elkander gelegen, zoodat men zich vleide elkander genoegzaam dagelijks te zullen wederzien.

Frederik en Agnes, die na eenigen tijd eenen zoon, het evenbeeld van den vader, aan hunnen boezem drukten, genoten op hun slot, na zoo vele jaren aan de woedende stormen van het menschelijk leven ter prooi te zijn geweest, een geluk en een rust, welke slechts door weinige uitverkorenen op deze wereld naar waarde worden geschat. De vriendschap van Roderik, de moederlijke belangstelling en zorg van Vrouwe van Wêvelikhoven, strekten ook tot eene belangrijke bijdrage in hun huisselijk geluk.

Maar weldra ondervonden ook zij weder, de onbestendigheid aan het menschelijk leven verbonden. De treurige mare verspreidde zich langs den *Rijn* van den verraderlijken aanslag tegen Jan van Arkel gepleegd, en de wreede mishandeling, waaraan hij te *'s Gravenhage* ter prooi was. Met deze Jobshode werd de gelukkige stemming uit beide kasteelen verdrongen. Frederik en vooral Agnes nam een levendig deel in het lot van den ongelukkigen man, die steeds door nieuwe rampen vervolgd, hoeeer grootendeels uit zijnen hoogmoed voortvloeiende, echter het treffendste voorbeeld opleverde, welk een ruim veld van voor- en tegenspoed hetzelfde menschelijk leven kan doorwandelen. Bij Roderik en zijne moeder, vernietigde echter dit treurige bericht alle genoegens hunnes levens.

Van het oogenblik, dat Roderik met den oorsprong zijns levens bekend was geworden, had zijne moeder de handelingen zijns natuurlijken vaders, met den mantel der liefde bedekt en dezelve alleen aan den onverbiddelijken wil van Otto van Arkel toegeschreven; zij had de achting van den zoon voor den ongekenen vader steeds levendig gehouden;

hoezeer eene heilige gelofte haar zelve altoos van hem verwijderd hield. Hare engelenziel had den jongeling vergeven, en zij nam steeds het levendigste deel in het lot van den ongelukkigen man, dien zij weleer zoo teeder beminde. In hunne eenzaamheid was Jan van Arkel dikwijls het onderwerp hunner gesprekken, zoodat het bericht van zijn rampzalig lot, beiden in de grootste droefheid dompelde.

De gevoelige indruk dien hetzelfde op Roderik, en zijne moeder te wege bragt, werd door Frederik en Agnes dadelijk opgemerkt. In het weleer gelukkig onderlinge verkeer heerschte thans eene treurige stemming, waaraan vooral de bewoners van het elot van *Everstein* het meeste voedsel gaven. Het was Frederik wel niet ontgaan, dat een geheime band hem aan den man des noodlots boeide, doch moeder en zoon hadden steeds met dezelfde zorgvuldigheid vermeden, op het voorgevallene, bij zijner eerste komst op het kasteel van *Everstein* terug te komen, zoodat de bescheidenheid niet gedoogde in een geheim te dringen, dat zelfs voor de naauwste vriendschap verborgen werd gehouden. Hierdoor miste Roderik en zijne moeder die hartelijke deelname, welke zij anders ontwifelbaar van hunne vrienden zouden hebben ondervonden.

Na verloop van eenigen tijd verspreidden zich ook de berichten langs den *Rijn* van het treurig einde van Willem van Arkel. Vrouwe van Wewelikhoven deelde, met eenen blik op haren zoon geslagen, in den ongelukkigen toestand van den kinderloozen grijsaard, die daardoor zijne laatste hoop op de herstelling van den luister van zijn geslacht voor altoos verloren zag. Hare reeds sedert eenigen tijd onder

mijnde gezondheid werd, door de opvolgende slagen, die den man hadden getroffen, wiens levensloop zij in hare afzondering steeds had nagegaan, zoodanig geschokt, dat eene bedenkelijke ziekte haar aan hare legerstede boeide.

De geheime sluijer, waarmede men op het slot van *Everstein* bij voortdurend de betrekking verborgen hield, waarin men met den Heer van *Arkel* stond, in verband met de aandoeningen, die deszelfs verschillende lotgevallen te weeg bragten, had eenige vertraging in de dagelijksche bezoeken van het viertal vrienden te weeg gebragt; doch naauwelijks vernam *Agnes* den toestand van hare moederlijke vriendin, of zij spoedde zich naar *van Everstein* om haar hulp en troost aan te bieden. Geene menschelijke poging was echter in staat, de steeds meer en meer zinkende krachten te herstellen; dagelijks zag men het oogenblik meer naderen, dat de beminde vrouw uit hare treurige aardsche loopbaan naar zaliger gewesten zou worden overgevoerd.

Toen zij zelve gevoelde, dat dit de laatste strijd was, dien zij nog in dit leven moest strijden, verzocht zij ook *Frederik* en *Agnes* hare sponde te naderen. Daar het spreken haar reeds moeilijk viel, moest men haar een weinig opheffen, waarna zij met de meest mogelijke bedaardheid, bij tusschenpoozen, hare vrienden het volgende mededeelde:

« Het is uwer opmerkzaamheid niet ontgaan, dat ons een geheime band aan den ongelukkigen man boeit, wiens hoogmoed zoo duchtig wordt gestraft. Nu ik echter gereed sta, om voor den troon van den Almachtigen te verschijnen, wil ik u een geheim openbaren, waarvan de schaamte mij heeft teruggehouden.

Roderik is de natuurlijke zoon van Jan van Arkel. Toen mijn zoon den mannelijken leeftijd bereikt had, heb ik hem op aandrang van mijnen oom en weldoener, met eene gebeurtenis uit mijn leven bekend gemaakt, waarop ik van mijn sterfbed nog met de diepste schaamte nederzie. Ik vertrouw echter, dat de Algoede God mij mijne zonden heeft vergeven, daar hij mij eenen zoon heeft geschonken, wiens deugd en liefde mijne berouwvolle tranen hebben afgedroogd, en door wien ik eene aardsche zaligheid heb genoten, waarvoor ik mij in dit leven niet meer vatbaar waande.»

De aandoening, welke de zieke toen overmeesterde, belettede haar voor enige oogenblikken te spreken. Na eenige rust te hebben genoten, vervolgde zij: »Mijn dierbare zoon, wien ik spoedig alleen zal moeten achterlaten, zal, zoo als ik hoop, het gemis van belangstellende bloedverwanten, ruimschoots door uwe vriendschap vergoed vinden. Hij zal u verder de gebeurtenissen mijner jeugd mededeelen, waarna ik vertrouw, dat gij eenen mededoogenden traan aan de nagedachtenis der gevallen vrouw zult wijden. Na deze bekentenis zal het echter geene verwondering meer bij u verwekken, dat ik in de lotgevallen van eenen man, dien ik eens meer dan mij zelve beminde, het levendigste deel nam; want hoeveel reden hij mij ook gegeven heeft, om hem te haten, zoo had ik hem reeds lang in mijn hart vergeven; en menigmaal heb ik de Voorzienigheid gebeden, zijne kastijdende hand van hem af te trekken.»

Daar dit korte verhaal de betreurenswaardige vrouw geheel had uitgeput, vreesde men haar den laatsten ademtogt te zien uitblazen. Zij herhaalde zich echter nog eenigzins, en niet voor den volgenden dag verliet

hare edele ziel het aardse hulsel.

Dit verlies dompelde Roderik in den diepsten rouw. De troost der vriendschap vermogt zelfs niet hem uit den doffen toestand te trekken, waarin hij sedert den dood zijner moeder was vervallen. Geen traan, deze bron van verlichting voor lijdende zielen, ontglipte zijnen oogen, en geheel wezenloos staarde hij steeds voor zich, terwijl zijne denkbeelden in een hoogerspheer zweefden, en zich met de geliefde afgestorvene onledig hielden.

De tijd, die heilzame balsem voor diep gewonde harten, oefende echter ook eindelijk op hem deszelfs weldadigen invloed uit. De voorwerpen, welke hem omringden trokken van lieverlede weder zijne aandacht tot zich. De tegenwoordigheid van Frederik en Agnes, met wie hij zich over de geliefde afgestorvene kon onderhouden, strekte hem tot eenen aangename troost in het eentonige leven, waarin hij door zijne diepe smart was vervallen; want zelfs de ridderlijke uitspanningen, waaraan hij tot aan den dood zijner moeder met de meeste geestdrift had deel genomen, en waarbij hij door behendigheid en kracht eenen alles overtreffenden roem had verworven, waren hem onverschillig geworden.

In dien toestand verliepen eenige maanden zonder dat hij zijn slot had verlaten. Te vergeefs spoerde zijn vriend Frederik hem aan, om eenige uitspanning te genieten, en hem te komen bezoeken, doch hij scheen aan het vertrek gekluisterd te zijn, waar zijne moeder gewoon was den tijd door te brengen.

Bijna een jaar had hij in deze afgezonderde levenswijze doorgebracht, toen hij onverwachts voor zijne vrienden verscheen, die zich hierover aanvankelijk

meer verhaugden; doch de diepe ernst, dien zijn ge-
laet nog overschaduwde, overtaigde hen spoedig, dat
het niet de zucht was om weder de genoegens der
zamenleving te genieten, die hem tot hen voerde; en
weldra ontwaarden zij aan het onderhond, hetwelk hij
aanknoopte, dat zijne dwaepende ziel zich in de een-
zaamheid nog altes met hetzelfde voorwerp had on-
ledig gehouden.

Door zijne verhitte verbeelding was hem zijne
moeder tweemaal in den droom verschenen, en had
hem bekend gemaakt, dat hare ziel geene rust zou
genieten, zoo lang zijn vader, in zijnen kerker zachtte.
Van dat oogenblik klonken hem dezelfde woorden
steeds in de ooren, zoodat hij eindelijk de vervulling
der wenschen van de overledene, als den heiligsten plicht
beschouwde, die op hem rustte, al werden ook tot
dezzelfs mitroering bovenmenschenlijke krachten ver-
eischt.

Met de grootste ontroering hoorde zijn vriend eene
bekentenis, die in eene eeuw, waarin het bijgeloof
dezzelfs kracht over alle standen der maatschappij
uitoefende, niets onmogelijks behelsden.

Roderik deelde hem toen zijn voornemen mede
om den Heer van Arkel door list of geweld uit
zijnen kerker en uit de handen zijner vijanden te
verlossen, al moest hij ook onder zijne pogingen
beswijken. De ridderlijke stemming van Frederik
en zijne vriendschap voor Roderik, aan wien hij
tweemaal het leven of de vrijheid verschuldigd was,
deed hem dadelijk het ontwerp vormen, om zijnen
vriend in deze avontuurlijke onderneming te verge-
zellen. Doch Roderik gedoogde zulks niet. Ag-
nes was op het punt om voor de derde maal moeder

te worden, en hij wilde niet, dat zijn vriend, die de teedere pligten van echtgenoot en vader moest vervullen, aan eenen togt zou deelnemen, waarvan de kansen zoo gevaarlijk en hoogst twijfelachtig waren. Een dankbare traan, welken hij in de oogen van Agnes ontwaarde, was het loon, dat hij daarvoor inoogstte, en het welk hem eene aangename gewaarwording deed smaken, waarvoor zijne ziel, sedert den dood zijner moeder, onvatbaar scheen te zijn geweest. Er werden door Frederik nog wel eenige tegenwerkingen gemaakt, doch een blik zijner Agnes besliste den strijd tusschen den plicht der liefde en dien der vriendschap.

Na een rijp beraad omtrent de middelen ter bereiking van het hooge doel, werden de vrienden overtuigd dat er op zulk eenen grooten afstand geen openlijk geweld tegen een kasteel kon worden aangewend, hetwelk in den ring eener versterkte stad gelegen was. Alleen door list mogt men hopen te zullen slagen, doch daar geen van beiden met de stad of het kasteel van *Zevenbergen* bekend waren, besloot Roderik, dat hij zich, met zijnen getrouwen schildknaap Johan en zes wakkere knapen, op weg zot begeven, om in de omstreken van *Zevenbergen* naar bevinding der omstandigheden, tot bereiking van zijn oogmerk, te handelen.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

Jan van Arkel in zijne gevangenis te *Zevenbergen*. Door Roderik uit deselve verlost. Gevecht met de besetting van het kasteel. Verhaal van Roderik's schildknaap. Roderik's dood. Toegenegenheid van Philips van Bourgondie jegens Jan van Arkel. Hij wordt in zijne Heerlijkheden *Leerdam* en *Schoonrewoerd* hersteld. Hij sterft.

Op de derde verdieping van eenen der torens van het kasteel van *Zevenbergen*, in een vierkant hok, gemetseld in den stevigen muur des torens, betreurde de grijze van Arkel het lot van zijnen zoon, wiens noodlottig einde zijne vijanden niet verzuimd hadden den vader mede te deelen. Een ruwe krijgsknecht bragt hem dagelijks het grove voedsel, waarmede hij een leven moest verlengen, hetwelk hem tot eenen last was geworden, en waaraan hij zelve welligt reeds lang een einde zou hebben gemaakt, indien de vrees voor het volgende oordeel hem niet evenzeer daarvan had terughoudend, als de moed, die hem nog bezielde, om standvastig aan de martelingen zijner vijanden het hoofd te bieden.

Op eenen nacht, dat hij op zijn strooleger uitgestrekt, eenen traan aan de nagedachtenis van zijnen zoon wijdde, hoorde hij iemand de trappen van den toren beklimmen. Plotseling dringt het denkbeeld in

hem op, dat men een einde aan zijn rampzalig leven wilde maken. De hem aangeborene kloekmoedigheid bezicht nog een oogenblik den voormaligen held, wiens moed de vorsten deden beven. Hij springt in zijn bekrompen hol overeen, het welk uanwelyks hoog genoeg was, om zich in zijne lengte te verheffen. Op alles voorbereid, greep hij de ijzeren boeijen waarmede men hem had gekluisterd, om daarmede den ellendeling den kop te vermorselen, wanneer hij in zijn hol was doorgedrongen. Maar wie schetst zijne verbazing, toen hij aan den ingang van zijnen kerker, in plaats van den verwachtenmoordenaar, eenen onbekende, met eene lantaarn en breekhijzers in de hand, voor zich zag staan, op wiens gelaat, toen hij de lantaarn in de hoogte hield om in het hol te zien, slechts deelneming was te bespeuren. Met eene ontroerde stem vroeg hem Jan van Arkel: » Wat wilt gij? » » U uit uwen kerker verlossen, » was het antwoord van den onbekende. Toen plaatste hij zijne lantaarn op den grond, en begaf zich dadelijk met zijne breekhijzers aan het werk, om den ongelukkigen van zijne boeijen te verlossen. Na eene krachtige inspanning gelukte het den onbekende den beugel los te wringen, waarmede de gevangene, door middel van eenen ketting, aan den muur gekluisterd was, en hem daarna ook van zijne handboeijen te ontslaan. Vruchteloos waren de vragen van Jan van Arkel, wie hij was, en door wiens invloed hij werkzaam was; doch de onbekende verzocht hem de meeste stilte in acht te nemen, en deed hem opmerken, dat de tijd te kostbaar was, om dien, door voor het oogenblik nuttelooze gesprekken, te verliezen. Toen geleidde hij hem langs den smallen, meer dan zestig voet hoogen

trap, naar beneden. Doch op de eerste verdieping hoorden zij eenige stemmen en het kletteren van wapenen. Wij zijn verraden, dufde de onbekende Jan van Arkel in de ooren, doch drong bij hem tevens aan, den meesten spoed te maken, om zich zoo mogelijk door de duisternis te redden, indien de poort nog open was. Aan den uitgang der poort zagen zij vijf krijgslieden, cirkelsgewijze geschaard, de uitgangen der poorten dekkende, in eenen ongelijken strijd gewikkeld met de bezetting van het kasteel, welke reeds viermaal zoo sterk was en elk oogenblik door toesnellende krijgslieden vermeerderd werd. Met de snelheid des bliksems rukte de onbekende, die met eenen blik den strijd had overzien, Jan van Arkel zijdelings van de poort des torens, en geleide hem achterom de vijf strijdende krijgslieden, door de kleine openstaande poort van het kasteel, buiten hetzelfde. Toen snelden zij naar de stads wal, waar, in de gracht, twee schuitjes, elk door eenen krijgsmann bewaakt, gereed lagen. Men beklom een derzelve, roeide naar de overzijde, waar negen opgetuigde paarden gereed stonden, waarvan de onbekende den Heer van Arkel verzocht er een te bestijgen, hetwelk deze werktuigelijk deed, terwijl de onbekende hem eenen mantel omwierp, om hem voor de nachtelijke koude te beschutten, en daarop zelve een tweede paard bespringende, sloegen zij in vollen ren den weg in naar de Brabandsche grenzen.

Toen zij geene vervolging van hunne vijanden meer te duchten hadden, en hunne hijgende paarden ook eenigen adem moesten scheppen, vervolgden zij hunnen weg stappende. Thans moest de onbekende aan Jan van Arkel de toedragt der zaak mededeelen, waar-

van deze nog geen denkbeeld kon vormen , en hem te verhalen , aan wien hij deze nimmer vermoede redding had te danken , waarop zijn geleider , de aan den lezer bekende schildknaap Johan , hem het volgende verhaal deed :

» Onbekend met het doel van den ridder , mijnen meester , . . . » wie is uw meester ? » viel hem Jan van Arkel dadelijk in de rede , » ridder Roderik van Wevelikhoven » , vervolgde Johan , en een diepe zucht ontglipte den boezem van den verlost en gevangene .

Toen verzocht hij Johan met zijn verhaal voort te gaan . » Voor ruim zeven weken » zeide deze » , kwamen wij met nog zes wakkere krijgsknechten binnen *Breda* . Daar deelde mijn meester mij zijn ontwerp mede , om den Heer van Arkel uit zijne gevangenis te *Zevenbergen* te verlossen . Dewijl hij echter nog geen vast plan voor de uitvoering had kunnen ontwerpen , gingen wij beiden , in de kleeding der landlieden dezer streken , op kondschap naar die stad , waar wij , de sterkte van het slot en de goede wacht die er gehouden werd in aanmerking genomen , overtuigd werden , dat onze krachten te gering waren om te kunnen hopen van ons doel door geweld te zullen bereiken . Lang beraadslaagden wij omtrent de aantewendene middelen om in het kasteel te dringen , daar zulks toch elk ontwerp ter ontvoering vooraf moest gaan , tot dat het besluit werd gevormd , dat ik mij als een oud krijgsman , die in de meeste afgeloopene oorlogen had deel genomen , tot den Heer van *Zevenbergen* zou vervoegen , om onder zijne krijgslieden te worden opgenomen , daar hij , hoezeer er geen oorlog bestond , door de ligging der stad en den aanzien-

lijken staatsgevangene, welke op zijn slot bewaard werd, hem de verplichting oplegde, nog altoos een groot getal krijgsknechten op de been te houden. Door mijne ondervinding en mijne bedrevenheid in de behandeling van verschillende wapenen, hoopte ik hem tot mijne indienstneming te bewegen, daar ik slechts de soldij der gemeene lansdragers zou vorderen. Wanneer ik hierin slaagde, hoopten wij door omkoopning van eene der nachtwachten in den toren te zullen kunnen dringen en u verlossen.

» Alles ging naar wensch. De Heer van Zevenbergen aangespoord door de juistheid, waarmede ik in staat was al zijne vragen te beantwoorden, evenzeer omtrent mijne vorige betrekkingen, als mijne geoefendheid in den wapenhandel, nam mij niet alleen in zijne keurbende op, maar beloofde mij ook met eenig gezag te zullen bekleeden, indien ik getrouw aan zijne verwachting beantwoordde.

» Toen wij dus verre ons doel hadden bereikt, zocht ik onder de krijgslieden, welke het kasteel bewaakten, eenige kennis aan te knopen, om de geschiktste personen voor onze onderneming te kunnen uitkiezen. Onder hen bevonden zich eenige Brabanders, welke ik voor ons ontwerp het meest geschikt oordeelde, daar zij steeds vlammeende op buit, niet ongenegen zouden zijn met eenen gouden bundel naar hun nabijgelegen vaderland te vlugten. Vooral had ik aan de gesprekken van vier hunner bespeurd, dat zij verlangden naar hunne haardsteden terug te keeren.

» Mijn meester kwam intusschen meermalen in boeren kleeding binnen *Zevenbergen*, wien ik dan telkens van den toestand der zaken kennis gaf; doch daar ik vreesde, dat zijne zucht om het ontwerp ten uitvoer

te brengen, hem weldra de noodige voorzigtigheid uit het oog zou doen verliezen, besloot ik de zaak te bespoedigen. Vooraf was het echter noodig den portier van het slot, die ook den sleutel van den toren bezat, om te koopen, opdat hij in den nacht der ontvoering de kleine poort van het slot evenmin als het poortje van den toren zoude sluiten. Dit was echter geene gemakkelijke zaak, daar hij sedert een aantal jaren aan den Heer van Zevenbergen verbonden, moeilijk daartoe te bewegen zou zijn, en wij bovendien, door hem met ons ontwerp bekend te maken, moesten vreezen, dat hij hetzelfde aan zijnen heer zou verraden, waardoor het niet alleen in duigen zou springen, maar ik bovendien groot gevaar liep alsdan tot een aangenaam voedsel der raven te zullen verstrekken. Naast het lokaal van het goud moest derhalve de vrees voor de straf worden gevoegd, ingeval hij mij verraadde. In een daarvoor gunstig oogenblik sprak ik den man, en verhaalde hem, na eenige omwegen, dat er eene uitgebreide zamenzwering bestond, om den Heer van Arkel uit zijne gevangenis te verlossen, waarin de voornamste Kabeljauwsche edelen aan het hoofd stonden. Dat men echter buiten zijne medewerking het plan niet ten uitvoer kon brengen, zonder openlijk geweld te bezigen, hetwelk men niet dan in den uitersten nood wilde aanwenden. In den avond voordien nacht der ontvlugting moest hij de gezegde poorten openlaten, waarvoor ik hem duizend fransche kroonen zou uitreiken, terwijl hij zich gemakkelijk uit de voeten zou kunnen maken, voor dat het ontwerp werd ten uitvoer gebragt, doch wanneer het hem in het hoofd mogt komen om mij te verraden, hadden de heeren gezworen, niet te zullen rusten, voor dat hij zijn ver-

raad met zijn bloed zou hebben betaald, en dat het heiligste plekje gronds hem voor hunne wraak niet zou kunnen beveiligen. De men. huiverde bij het gevaar dat hem hier over het hoofd hing, doch bepaalde zich eindelijk tot de voordeelgste partij, door den buidel met goud en het minste gevaar te kiezen, en legde toen de plegtige belofte af, op den door mij nader te bepalen avond, den toten open te laten.

» Toen dit geregeld was, bleef er nog over om de vier Brabanders in ons belang te brengen. Zonder hen met het groote doel bekend te maken, gaf ik hen te kennen, dat er een ontwerp bestond, om den bevelhebber van het slot, die om deszelfs gestrengheid zeer gehaat was, op te ligten. Dat men dit ten uitvoer wilde brengen, op eenen nacht en op het tijdstip, dat een hunner aan de poort de wacht had, die niet zou worden gesloten en door welke zij eenige oogenblikken voor den aanslag zouden kunnen ontvlugten, terwijl een der schuitjes, waarmede wij de stad zijn ontkomen, ook voor hen zou gereed liggen, om hen over te voeren, en alsdan naar *Braband* te kunnen vlugten, waarvoor elk hunner te *Mechelen* twee honderd fransche kroonen zou worden uitgereikt.

» Toen mijn meester vernam, dat ik boven onze verwachting aanvankelijk was geslaagd, schitterde er eene blijdschap op zijn gelaat, en straalde er een yuur uit zijn oog, hetwelk ik gedurende eene reeks van maanden te vergeefs in den moedigen man had gezocht. Hij deelde mij toen zijn verder ontwerp mede, en duidde mij de plaats aan, waar in den nacht dat wij de ontvoering zouden beproeven, de middelen onzer verdere vlugt gereed zouden zijn, zoo ala wij die hebben bevonden. De twee schuitjes had hij reeds vroeger bij eenen landman, in de nabijheid, onder voorgeven

van daarmede in het vervolg in de gracht te zullen visschen, verborgen.

» Langs denzelfden weg, waarlangs wij het slot ontvlugten, drong mijn meester met vier zijner krijgslieden naar de poort van het slot, om onze vlugt, indien die voor de velvoering ontdekt mogt worden, door kracht van wapenen te bevorderen, terwijl twee hunner bij de schuitjes de wacht hielden. Aan mij was de taak opgedragen alleen op uwe ontvoering bedacht te zijn, en moest ik hem zweren, wat er ook mogt plaats grijpen, mij door niets te zullen laten weerhouden om uwe vlugt te bevorderen. Zelfs geen gevaar, dat hem of de overige krijgsheden mogt bedriegen, indien wij ontdekt werden, mogt mij een oogenblik ophouden, daar hij de taak op zich nam, om elk die ons in onze vlugt zou willen belemmeren, zoo lang staande te houden, als men oordeelde, dat wij in veiligheid de overzijde der gracht zouden hebben bereikt, wanneer ook hij derwaarts zou terugtrekken, om daarna elk voor zich zoo goed mogelijk naar de Brabandschegrenzen te vlugten, en ingeval van scheiding zich op het kasteel van *Mechelen* te hereenigen.

» Twee der Brabandsche deelgenooten betrokken heden nacht de wacht, terwijl de twee andere door ruiling gezorgd hadden, daar mede tegenwoordig te zijn. Te middernacht was een hunner aan de poort van het slot geplaatst. Kort daarop was mijn goede meester met zijne krijgslieden voor het poortje. De vier Brabanders namen dadelijk de vlugt door hetzelfde. Ook de portier heeft zich reeds in den vroegen avond uit de voeten gemaakt. Aan welk ongelukkig toeval wij echter het tooneel hebben te wijten, waarvan wij ooggetuigen waren, weet ik niet, want toen ik den

Toren beklom , scheen alles in de diepste rust gedompeld te zijn. »

Hier eindigde Johan zijn verhaal. De angst voor het lot van zijnen meester be kroop thans zijnen boezem. Ook de Heer van Arkel deelde in denzelven. Een oogenblik stonden zij stil om te luisteren of zij nog niets hoorden ; doch geen getrappel van paarden deed zich hooren ; hoezeer allen , hetzij elk afzonderlijk vlugtende , of dat men in de gelegenheid was , dit gezamenlijk te doen , denzelfden weg naar *Braband* zouden inslaan , om zich zoo spoedig mogelijk weder te hereenigen , ten einde des noods , door vereenigde krachten beter in staat te zijn , de hinderpalen te overwinnen , die zich nog op hunne vlugt mogten voordoen. Reeds vreesden zij , dat allen hetzelfde lot , onder de slagen der bezetting , getroffen had. Nogmaals hielden zij hunne paarden in , luisterden , en eindelijk hooren zij het getrappel van snel naderende paarden. Hoop en vrees doen hunne harten sneller kloppen , daar zij onzeker waren , of zij vrienden , of vijanden zouden zien. Zij stijgen af , geleiden hunne paarden in een nabijzijnde mastboomen boschje , om zich daar te verbergen , tot dat men de naderende ruiters had herkend. Toen zij tegen over hen genaderd waren , ontdekt Johan in hen drie ruiters van zijns meesters gevolg. Oogenblikkelijk springt hij weder op den weg , en maakt zich aan hen bekend. Deze nog steeds voor vervolging bevreesd , hadden onophoudelijk voortgejaagd , zoodat hunne rossen dreigden nederte storten en ten hoogste eene verademing behoefden. Ook zij stijgen af , om de reeds door Johan gedane vraag : » waar zich de ridder bevond , » te beantwoorden. Daar inmiddels ook de Heer van Arkel den kring was genaderd , deed een der krijgslieden het

volgende verhaal. » Naauwelijks waart gij in den toren, of wij hoorden op het plein van het kasteel eenen hond blaffen, en kort daarop eenige beweging en aaderbijkomende stemmen. Drie krijgslieden naderden de poort, vonden de kleine poort open, en naauwelijks ontdekten zij ons door dezelve, of zij springen ijlings terug, schreeuwende: verraad! verraad! De ridder drong wel oogenblikkelijk door de poort, terwijl wij hem volgden om ons van hen meester te maken, doch zij hadden zich te snel uit de voeten gemaakt. Toen beval de ridder, dat wij op het plein moesten stand houden; en de beide uitgangen, verdedigen, om uwe vlugt te bevorderen, waarna hij zelf onzen aftogt zou dekken. Vertrouwende op den voorbeeldeloozen moed van onzen ridder, wachtten wij moedig een tiental vijanden af, welke toen te voorschijn kwamen en ons wilden aanvallen. De ridder kwam hen echter voor, daar zijn vreesselijk zwaard onder hen woedde, voor dat zij zulks vermoeden, en binnen weinige oogenblikken, lagen er eenigen in hun bloed wentelende voor onze voeten, terwijl de overigen naar het slot vlugten. Daar wij alleen op uwe terugkomst wachtten om den aftogt te blazen, mochten wij die ellendelingen niet vervolgen. Gij toefdet echter zoo lang, dat het alarm in het slot algemeen werd, en de vijand met verdubbelde magt kwam opdagen. De ridder had ons bij deszelfs nadering echter zoodanig geplaatst, dat geen der beide poorten door den vijand bereikt kon worden, ten ware zij over onze lijken door-drongen. Eindelijk zien wij u met den gevangenen den toren verlaten en door de poort van het slot ontvlugten; maar ook de vijanden, wier magt elk oogenblik aangroeide, schijnen dit te hebben bespeurd, daar zij met nieuwen moed op ons aandrongen. Als

een woedende leeuw, dien men zijne prooi zoekt te ontrooven, verdubbelde toen de ridder zijne woedende slagen. Zijn alles vernielend staal drong in de dichtste drommen der vijanden, en maakte eene verschrikkelijke slagting onder hen. Een stapel van dooden en gekwetsten, waaronder wij een onzer kameraden betreuren, vormde eindelijk eenen scheidsmuur tusschen ons en de vijanden. Toen beval de ridder eenen snellen aftogt, te meer daar de slotvoogd zelve aan het hoofd van een twintigtal nieuwe krijgsknechten kwam opdagen. De ridder was de laatste onzer, die het plein verliet, steeds de aandringende vijanden op eenen eerbiedigen afstand houdende. Buiten de poort snelden wij gezamenlijk naar den wal, op de hielen door eenen drom vijanden vervolgd. Reeds hadden wij denzelven bereikt, toen een noodlottige stap den dapperen man deed struikelen. Een onzer traecht hem nog te hulp te komen, doch beide worden door een aantal vijanden overvallen, en het gelukte slechts mij en een mijner kameraden de schuitjes te bereiken, waarin deze echter nog, met eene speer doorboord, achtergelaten is, zoodat ik met onze schuitenwacht alleen het geluk heb gehad aan deze gevaarlijke onderneming te ontsnappen.

Met de levendigste ontroering hoorde Johan de vermelding van het rampzalig lot zijns meesters, die het offer zijner grootmoedigheid was geworden. Ook de Heer van Arkel was door dit verhaal geweldig getroffen. Hij was geheel doordrongen van de groote verplichting, welke hij aan den jongeling had, die onder de slagen zijner vijanden gevallen was, of in zijne plaats in den kerker zuchtte. Hoezeer door het noodlot en de jaren ter neder gedrukt, waardoor zijne

voormalige heldenziel grootendeels verdoofd was geworden, klopte echter nog te veel ridderlijk gevoel in zijnen boezem, dan dat hij zou hebben kunnen gedogen, dat wanneer Roderik nog leefde, die voor hem in den kerker zou moeten zuchten. Zijn besluit was derhalve spoedig genomen, om zoodra hij zich in *Baband* zou bevinden, een afgevaardigde naar den Heer van Zevenbergen te zenden, en hem aan te bieden in zijnen kerker terug te keeren, indien Roderik daarin gebragt, en hij op geene andere wijze deszelfs vrijheid kon erlangen. Hij deelde zijn ontwerp aan Johan mede, bij wien hierdoor weder de hoop werd opgewekt, zijnen geliefden meester, aan wiens dienst hij reeds sedert zijne kindschheid verbonden was geweest, weldra weder te zien.

Onder verschillende gewaarwordingen vervolgden de vlugtelingen hunnen weg, en bereikten ongehinderd de Brabandsche grenzen en daarna het kasteel van *Mechelen*.

Nauwelijks schepte Johan van Arkel weder vrijen adem op zijn eigen gebied, of hij zond eenen vertrouwden edelman naar *Zevenbergen*, om naar het lot van Roderik onderzoek te doen, en wanneer hij gekerkerd mogt zijn, deszelfs in vrijheid stelling tegen elke opoffering te beproeven, ja zelfs tegen die, om met gelatenheid weder in den kerker terug te keeren, indien dezelve op geene andere wijze kon worden verkregen. Doch de bittere kelk des tegenspoeds was nog niet tot den bodem geleetigd. Ook de ondragelijke last moest hem drukken, dat hij het gevoel der dankbaarheid in zijnen boezem moest smoren, en de troost hem moest worden benomen, om daarvan een offer te brengen aan het eenigste schepsel op deze

aarde, waaraan zijne ziel nog gehecht was, en waarvoor hij gaarne zijn leven zou hebben aangeboden. Dat eenige wezen, uit zijn bloed gesproten, mogt hij nauwelijks leeren kennen, deszelfs verhevenen moed, deugd, en eindelijk deszelfs opoffering voor hem bewonderen, toen het hem ook weder van zijn hart werd losgescheurd; want bij de terugkomst des edelmans uit *Zevenbergen*, vernam hij, dat Roderik, in weerwil der onwederstaanbare krachten, welke hem hadden overweldigd, zich had blijven verdedigen, tot dat hij eindelijk een offer werd van de woede der Zevenbergsche krijgslieden. De krijgsman, die bij zijne edele poging om zijnen meester te redden zwaar gewond was geworden, werd naar het kasteel gevoerd, waar zijne krachten nog toelieten den Heer van *Zevenbergen* mede te deelen, dat de dappere, die eindelijk voor de overmagt was bezweken, de ridder Roderik van *Wevelikhoven* en de bevrijder van den Heer van *Arkel* was.

Woedende van spijt, dat zijn slagtoffer hem was ontsnapt, en bevreesd voor de wraak van den man, wiens vorige magt nog in staat was, den schrik onder zijne vijanden te verspreiden, hoezeer hij daarvan geene schaduw meer kon vertoonen, betreurde hij den dood van den ridder, toen van *Arkel's* gezant voor hem werd gebragt en verslag zijner zending deed. Denzelfden dag werd ridder Roderik, met de aan zijnen rang verschuldigde eerbewijzen ten grave gebragt.

Door de doelmatig genomene maatregelen van Roderik, werden allen die aan de bevrijding van den Heer van *Arkel* hadden deelgenomen, hunne belooning uitgereikt, waardoor deze, door het betreu-

voormalige hebbentiel grootendeels verdoofd was geworden, klopte echter nog te veel riddertijk gevoel in zijnen boezem, dan dat hij zou hebben kunnen gedenken, dat wanneer Roderik nog leefde, die voor hem in den kerker zou moeten zuchten. Zijn besluit was derhalve spoedig genomen, om zoodra hij zich in *Reboud* zou bevinden, een afgevaardigde van den Heer van Zevenbergen te zenden, en hem aan te bieden in zijnen kerker terug te keeren, indien Roderik daarin gebracht, en hij op gezamenlijke wijze de vrijheid kon erlangen. Hij deelde zijn ontwerp met Johan mede, hij wien hierdoor weder de hoop werd opgewekt, zijnen geliefden meester, aan wien hij hij reeds sedert zijne kinderjaren verbanden was gevoelt, welken weder te zien.

Onder verschillende gewaarwordingen vervolgden de vingerselingen haren weg, en bereikten eindelijk de Brabantische grenzen en daarmede het land van *Mecheden*.

Nauwlijks schepte Johan van Arkel wel vrees alom op zijn eijgen gezind, of hij was overtuigd van eene eene *Zevenbergen*, en was het lot van Roderik onderzocht te doen, en wanneer hij geïnteresseerd mocht zijn, desmits in vrijheid stelling tot eene opoffering te beproeven, ja zelfs tegen de, met geïnteresseerd weder in den kerker terug te keeren. Indien desmits op gezamenlijke wijze kan worden erlangd. Doch de bittere heik des tegenspoeds was niet met den heden geïnteresseerd. Ook de andere zijde liet moest hem dromen, dat hij het gevoel de dankbaarheid in zijnen boezem moest smaken, en te troost hem moest worden benamen, om daarmede niet te brengen aan het ongelukkige schip op den

aarde, waaraan zijne ziel nog gehecht was, en waarvoor hij gaarne zijn leven zou hebben aangeboden. Dat eenige wezen, uit zijn bloed gesproten, mogt hij naauwelijks leeren kennen, deszelfs verhevenen moed, deugd, en eindelijk deszelfs opoffering voor hem bewonderen, toen het hem ook weder van zijn hart werd losgescheurd; want bij de terugkomst des edelmans uit *Zevenbergen*, vernam hij, dat Roderik, in weerwil der onwederstaanbare krachten, welke hem hadden overweldigd, zich had blijven verdedigen, tot dat hij eindelijk een offer werd van de woede der *Zevenbergsche* krijgslieden. De krijgsman, die bij zijne edele poging om zijnen meester te redden zwaar gewond was geworden, werd naar het kasteel gevoerd, waar zijne krachten nog toelieten den Heer van *Zevenbergen* mede te deelen, dat de dappere, die eindelijk voor de overmagt was bezweken, de ridder Roderik van *Wevelikhoven* en de bevrijder van den Heer van *Arkel* was.

Woedende van spijt, dat zijn slagtoffer hem was ontsnapt, en bevreesd voor de wraak van den man, wiens vorige magt nog in staat was, den schrik onder zijne vijanden te verspreiden, hoezeer hij daarvan geene schaduw meer kon vertoonen, betreurde hij den dood van den ridder, toen van *Arkel's* gezant voor hem werd gebragt en verslag zijner zending deed. Denzelfden dag werd ridder Roderik, met de aan zijnen rang verschuldigde eerbewijzen ten grave gebragt.

Door de doelmatig genomene maatregelen van Roderik, werden allen die aan de bevrijding van den Heer van *Arkel* hadden deelgenomen, hunne belooning uitgerekend, waardoor deze, door het betreu-

ren zijner vorigeschatten , welkers gemis hem belette de die koninklijke milddadigheid uit te oefenen , welke hij , ten tijde van zijnen overvloed , gewoon was ruimschoots aan hen uit te reiken , die hem hunne diensten bewezen , nogmaals eene gevoelige wonde aan zijnen gekrenkten hoogmoed werd toegebracht.

Te vergeefs waren ook zijne pogingen om *Roderik's* getrouwen schildknaap in zijne dienst te doen overgaan. *Johan* beschouwde hem als de onmiddellijke oorzaak van den dood zijns ongelukkigen meesters , en kon niet over zich verkrijgen langer in deszelfs nabijheid te vertoeven , en weldra keerde hij naar de boorden van den *Rijn* terug , om *Roderik's* vriend , den ridder *Frederik* , het noodlottig gevolg hunner pogingen mede te deelen.

De Heer van *Arkel* , met wiens rijkdom tevens zijne vrienden waren verdwenen , en wiens trots zich tegen elk denkbeeld , om naar de gunst des Hertogs van *Brabant* te dingen , die hem na zijne geweldadige opligting , aan zijn lot had overgelaten , maakte weder aanstalte , om aan den *Rijn* eenige verstrooiing te zoeken voor de kwellingen , die hem folterden , toen zich een meededoogende blik naar den ongelukkigen grijsaard wendde , waardoor de toekomst zich nog eens in eene schitterende gedaante voor hem vertoonde.

Hertog *Philips* van *Bourgondië* als Ruwaard van *Holland* , *Zeeland* en *Vriesland* erkend zijnde , zag met belangstelling op den val van het doorluchtige huis van *Arkel* neder , zond een plegtig gezantschap naar den Heer van *Arkel* , door hetwelk hij hem liet aanbieden , hem in de erfelijke landen zijner voorvaders , vervat in de

Heerlijkheden van *Leerdam* en *Schoonrewoerd* te herstellen, hem tevens het vooruitzicht openende op het bezit der stad *Gorinchem* en de Heerlijkheid van *Arkel*.

Met al den luister, welken zijn toestand en de gunst van den Hertog gedoogden, deed hij daarna weder zijne plegtige intrede in die landen, en werd op nieuw als Heer gehuldigd, doch het bezit van zijn geliefd *Gorinchem* bleef voor hem een ijdele wensch. Gedurende meer dan drie jaren, smeekte hij den Hertog ootmoedig om hem in het bezit daarvan te herstellen, waarbij hij zijne regten op die landen breedvoerig ontvouwde, doch steeds vruchteloos, tot dat eindelijk een toeval, waarover de geschiedenis den dichtsten sluier heeft geworpen, een einde aan zijn rampspoedig leven maakte.

Op eenen avond, na dat hij smakelijk van eenen grooten paling had gegeten, werd hij plotseling ongesteld, en overleed denzelfden nacht, den 25 Augustus 1428, in het zes en zestigste jaar zijns levens.

Door het overlijden van dezen laatsten afstammeling der mannelijke nakomelingen van dit aloude geslacht, hetwelk gedurende acht eeuwen, met steeds klimmenden luister, in deze landen had gebloeid, terwijl deszelfs oorsprong zich in de grijze oudheid verliest, en met fabelen doorweven, zich aan de nasporing van den geschiedkundigen onderzoeker heeft onttrokken, had hetzelfde opgehouden te bestaan.

ZINSTORENDE DRUKFOUT:

**Bladz. 140, 141, 142 en 144 staat: Ulderik,
lces: Roderik.**

Bij den Uitgever dezes is mede uitgegeven :

JAMES STUART, drie jaren in Noord-Amerika, drie deelen, met pl. en vignet. 1836. f 11,30.

Dit merkwaardig werelddeel wordt hierin met de helderste kleuren naar waarheid afgeschilderd, en strekt tot eene onmisbare handleiding voor hen, die met deszelfs staatkundige en burgerlijke gesteldheid volkomen bekend willen worden, of dezen Staat bezoeken of er zich vestigen willen.

H. C. DRESSELHUYS, laatste belangrijke verhalen uit de lijfstraffelijke regtspleging, met vignet. 1837. f 2,60.

S. BAUER, keur van merkwaardigheden uit de geschiedkundige wereld. Een magazijn van ernstige en luimige verhalen, zeldzame avonturen en wentelingen des geluks. 2 deelen. 1830—1832. f 5,40.

C. F. VAN DER VELDE, de verovering van Mexico. Een historisch romantisch tafereel uit het begin der 16de eeuw. 1832. f 3,60.

T. PEPPLER tafereel mijner krijgsgévangenschap in Rusland, van den jare 1812—1814. Met vignet. 1833. f 1,90.

A. H. PETISCUS, hoofdtrekken der Algemeene geschiedenis in derzelver oorzaken, gevolgen en onderlinge betrekkingen geschetst, met pl. en vignet. 1836. f 4,40.

Overzicht der oorlogen van Julius Cesar, door NAPOLEON, geschreven door M. MARCHAND, op het eiland St. Helena, onder het oog van den Keizer. 1836. f 1,25.

Herinneringen van een uitstapje naar Brussel, in Augustus 1836. f 1,00.

Zriny, of de dood voor vrijheid en Vaderland. Groot heroisch Treurspel in vijf bedrijven, in karton. f 2,40.

Geslachtlijst der Heeren stadhouders, prinsen van Oranje, van Prins Willem I tot Koning Willem den I. op best royaal papier, met een handboek bevattende de korte levenschetsen van de voornaamste personen uit dit zoo aanzienlijk geslacht. 1835. f 3,00.

Idem op Chineesch papier. - 3,50.

Idem op ordinair mediaan papier voor schoolgebruik. f 0,60.

Alphabetisch register der berijmde Psalmverzen, vooral ten dienste van Predikanten. f 0,75.

J. C. DE POTTER, handboek van de Accijnsen, bevattende alle de Accijns-wetten bijgewerkt tot den 1 Junij 1835. f 4,80.

————— de wetten houdende eenen accijns op het geslacht en het gemaal, bijgewerkt tot den 1 Julij 1835. f 1,20.

————— Algemeene wet van den 28sten Augustus 1822, over de heffing der regten van In-, Uit- en Doorvoer en van de Accijnsen, alsmede van het Tonnegeld der zeeschepen, toegelicht uit de onderscheidene besluiten, resolutien en decisien, ten aanzien der uitvoering en het regt verstand van hare bepalingen, sedert de uitvaardiging van elk derzelve genomen tot op den 1sten April 1837. f 2,80.

————— Handboek der belasting op het personeel, bevattende de Wet van den 20sten Maart 1833, met alle de daaromtrent bestaande Instructien, Reglementen en verordeningen, mitsgaders de door de Hoofd-Administratie der directe belastingen enz. deswege gegevene ophelderingen en gedane uitspraken, bijgewerkt tot den 31 October 1833. f 1,80.

————— Jaarboekje der directe belastingen, In- en Uitgaande regten en Accijnsen. Eerste Jaargang (1833. Bijwerk.) f 0,60.

Dito tweede Jaargang (1834 Bijwerk.) 0,60.

Dito derde Jaargang (1835.) 1,25.

Dito vierde Jaargang (1836.) 1,25.

Dito vijfde Jaargang (1837.) 1,25.

A. MOLL en C. VAN ELDIK, Practisch Tijdschrift voor de geneeskunde in al haren omvang, uit de nieuwste buitenlandshe werken uit oorspronkelijke Bijdragen van Nederlandsche Geneeskundigen en uit eigene waarnemingen, inzonderheid ook ten dienste van jonge Artsen, en van Heelmeesters ten platten lande. Zestien jaargangen en vier Supplement-banden. f 95,95.

Het Register op de 10 Jaargangen en de twee eerste Supplement-banden. f 3,35.

Idem op den 11den tot 15den Jaargang en de 3e en 4e Supp.-banden (op de pers).

Mr. A. G. BROUWER, Bijvoegsel tot het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, uit de officieele

stukken door de departementen van algemeen bestuur en verdere hooge Staats collegien en beambten, met autorisatie van Zijne Majesteit den Koning versterkt. Jaarg. 1829. f 6,90.

Idem 1830. - 7,35.

Idem 1834. - 7,80.

Idem 1835. - 7,80.

Idem 1836. - 7,80.

Wordende dit werk vervolgd en de ontbrekende jaargangen successievelijk bijgewerkt.

Nieuw volledig handboek der kookkunst, leerende het bereiden van spijzen, het vervaardigen van compoten, geleijen en saladen; het innaken en confijten van vruchten, enz.; alsmede het te samenstellen van een groot aantal taarten en gebakken, glazuren, iijen, crèmes, warme, koude en geestige dranken, ratafia's, vruchten, wijnen en azijnen. 1836. f 2,80.

De volmaakte Geldersche Keukenmeid, onderrigende hoe men verschillende spijzen op eene smakelijke en min kostbare wijze kan koken, stoven, bakken en braden; alsmede het innaken en droogen van allerlei groenten, het zouten en rooken van vleesch; het ruaken van worsten en de bereiding van uitgezochte confituren, tinkturen enz. Achtste op nieuw door een voornaame kok verbeterde en vermeerderde druk. f 1,20.

F. GEDICKE, Engelsch leesboek voor eerstbeginnenden, benevens een woordenboekje, vierde vermeerderde druk. f 0,90.

NOËL et CHAPSAL, Nouvelle grammaire française, sur un plan très méthodique avec de nombreux exercices d'orthographe, de syntaxe et de ponctuation. . f 0,60.

—————, Exercices Français de la dite grammaire. f 0,60.

—————, Corrigé des Exercices Français. - 0,60.

FÉNELON, aventures de Télémaque, fils d'Ulysse, nouvelle edition, munie de l'explication des Mots et des phrases difficiles. f 1,10.

J. C. DE WILDE, Fransche Spraakkunst, met bijgevoegde opstellen, ter toepassing van elken regel;

dienende voor het openbaar en bijzonder onderwijs,
2 stukken. f 1,60.

A. VAN ZUTPHEN, Nederland werd dikwerf opmerkelijk beschermd en gered door de krachten der Natuur. Een leesboek voor alle ouders en kinderen, die de geschiedenis des Vaderlands hoogschatten. Met plaatjes f 0,30.

—————, Vaderlandsche Spreekwoorden, ten dienste van de hoogste klasse der Nederlandsche scholen. f 0,30.

—————, Voorstellen met onbenoemde getallen over de vijf hoofdregelen der rekenkunde, voor eerstbeginnende leerlingen, vierde druk. f 0,05.

A. H. KOOYKER, Nuttige en aangename Leeslesjes voor reeds eenigzins gevorderde kinderen, met verschillende lettersoorten, vierde verbeterde, geheel omgewerkte druk. f 0,15.

W. VANDEN HOONAARD, Leesboekje van gemengden inhoud ten dienste van de leerlingen der tweede klasse, vierde veel verbeterde druk. f 0,20.

Schrijf- lees-leerwijze, of het leeren lezen door het schrijven gemakkelijk gemaakt, eerste stukje f 0,07½.

Dito tweede stukje. f 0,07½.

Dito derde stukje. f 0,07½.

Dito vierde stukje. f 0,10.

Handleiding voor de Schrijf-Lees-Leerwijze, of het leeren lezen door het schrijven gemakkelijk gemaakt. f 0,20.

H. KUYPER, de tachtigjarige strijd, in vier zangen, gr. 8vo. f 1,40.

Idem voor Schoolgebruik. - 0,25.

De wijnstok, eene verzameling van Raadsels, met wetenschappelijke bepalingen, voor aankomende onderwijzers, eerste jaargang. f 1,20.

H. MULLER, Vader Reinhold's herinneringen aan zijne kinderen, door hem zelve in eene reeks van vertellingen medegedeeld aan zijne kinderen, tot genoegen zoo wel als tot bevordering van verstand en deugd. Met fraaije gekleurde platen. f 2,10.

K. BLUMAUER, de kinderkring of vertellingen voor kinderen. Met fraaije gekleurde platen. . . . f 1,50.

